

AS

AMATÉRSKÁ SCÉNA

1/2002

CENA 35 Kč

A URBANOVÁ: PŘECE JEN GENERAČNÍ
ROZHOVOR S PROFESOREM CÍSAŘEM
ČESKÉ DIVADLO VE VÍDNI A V CHORVATSKU
DIVADELNÍ HRY V SADU □ JOSEF TEJKL: KALVÁRIE

OBSAH AS 1 / 2002

Světový den divadla pro děti a mládež	2
Provolání Petera Brooka	3
Poselství Harolda R. Oakse	3
Tak se nám ochladilo / 37. Moravský festival poezie ve Valašském Meziříčí	
Martina Mašková	3
Faustování 2001 / Mirek Drábek	6
Sedmá nadílka aneb Nadělení 2001	
Roman Černík	7
Perlení v magických mantinelech 2002	
Vladimír Zajíc	9
Byl jeden domeček, v tom domečku kurz školního divadla / Veronika Rodriguezová	11
Přece jen generační / Osmé vzpomínání bez záruky / Alena Urbanová	13
S profesorem Janem Císařem o současném českém amatérském divadle	
Připravila Lenka Láznovská	17
Valná hromada VSVD	19
Výroční zpráva / Alexandr Gregar	19
Otázky a odpovědi / Problémy a řešení Vážená redakce, máme problém...	
Jaroslav Hájek / Karel Tomas a Milan Strotzer	20
V amatérském divadle jsem poznal, že život má ještě jiný rozměr, říká Jihočech	
Jiří Anderle / Rozhovor připravila Lenka Láznovská	21
Václav Beránek si zrežíroval vlastní osud	
Marie Caltová	22
František Písek * 2. dubna 1917	
Miroslav Ryšavý	23
Marie Hejralová: Mý meno je v dobrejch rukouch... / Petr Pešek	24
Maruše Hejralové k pětasedmdesátinám!	
Vlastimil Ondráček	24
Frýdecko-místecký jubilant Jan Krulíkovský	
Stanislav Macek	24
20 let Hudradla / Milan Strotzer	25
Je Zliv kouzelná ? / Marie Poesová	26
Jana Křenková / Vilém Faltýnek	27
Jubilující M.K. / Jiří Hraše	28
I ve Vídni se hraje česky / Luboš Šterc	29
Pokoj 201, Hotel Balise, Daruvar, Chorvatsko	
Jan Strejcovský	32
Zprávičky	34
Kalendář akcí	35
Příloha AS / Divadelní hry prověřené jevištěm	
Dramaturgický pendant ke hře Kalvárie	
Jan Císař	I
KALVÁRIE / Josef Tejkl	I
SERVIS / Dramaturgický pozorník	
Abecední přehled divadelních her otištěných v časopise Svět a divadlo v letech 1990 – 2001	XVIII
Natacha de Pontcharra: Reflektor Miki	
Pavlaína Morávková	XX

SVĚTOVÝ DEN DIVADLA
PRO DĚTI A MLÁDEŽ

20. března 2002 se bude již podruhé po celém světě slavit Světový den divadla pro děti a mládež - jako výraz podpory dětí a mládeže a uznání jejich práv na umělecké a kulturní obohacení, zejména prostřednictvím divadelní kultury. Jde o celosvětovou akci vyzdvihující významnou úlohu, kterou může divadlo sehrávat v životech svých diváků a tvůrců. Divadlo pro děti a mládež respektuje své mladé diváky a identifikuje jejich naděje, sny a obavy; rozvíjí a prohlubuje zkušenosti, inteligenci, emocionální stránku osobnosti a představivost; inspiruje jejich žebříček hodnot, pomáhá jim uvědomit si sociální vazby a podporuje jejich zdravé sebevědomí, toleranci, důvěru a schopnost vytvořit si vlastní názor. A co především, pomáhá mladým lidem nalézt své místo a hlas ve společnosti.

Světový den divadla pro děti a mládež je iniciativou Mezinárodní asociace divadla pro děti a mládež ASSITEJ International. Se svou sítí národních organizací spojující tisíce divadel a jednotlivců v téměř 70 zemích světa podněcuje ASSITEJ tvůrce divadla pro děti a mládež k dosahování nejvyšší úrovně divadelní tvorby.

Autorem oficiálního svolání, jež by mělo v uvedený den zaznít z jevišť celého světa, je světově proslulý britský režisér Peter Brook.

Světový den divadla pro děti a mládež bude 20.3.2002 po celém světě slaven a připomínán speciálními akcemi: festivaly, přehlídkami, slavnostmi, mimořádnými přestaveními, semináři, sympozii, konferencemi, workshopy, udílením cen, čtením oficiálního svolání, články v tisku aj.

Organizátorem oslav v České republice je Divadelní ústav/České středisko ASSITEJ. Všechna divadla ČR, nezávislé

Foto na titulní straně: Profesor PhDr. Jan Císař, Csc., oslavil 28.1.2002 své životní jubileum. U této příležitosti ho jeho východočeskí divadelní přátelé jmenovali generálním inspektorem drah a divadla a obdarili ho certifikátem, zajišťujícím mu řadu privilegií ve VSVD. Mezi nimi např. to, že při případném usnutí na představení jsou herci povinni chovat se na jevišti tak, aby jej neprobudili, zakázána je střelba a další hlučné výrazové prostředky. AS s jubilantem připravila obsáhlejší rozhovor o současném českém amatérském divadle, který naleznete uvnitř listu. Foto oslavence pořídil na JH 2001 Ivo Mičkal.

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Dvuměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.

Ročník 39 (Ochotnické divadlo 49), číslo 1 / 2002.

Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2.

Vedoucí redaktorka: Mgr. Lenka Láznovská.

Redaktor: PhDr. Milan Strotzer.

Technický redaktor: Jan Strejcovský.

Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), Josef Brůček, Mgr. Alexandr Gregar, Mgr. Jiří Hraše, Mgr. Jaroslav Kodeš, Mgr. Jiřina Lhotská, František Mikeš, Vlastimil Ondráček, PhDr. Vítězslava Šrámková.

Grafická úprava: Jitka Tláškalová (obálka a loga) a M. Strotzer.

Adresa redakce: IPOS-ARTAMA, P.O.BOX 2, (Křesomyslova 7), 140 16 Praha 4, tel.: 02/61215684-7, fax: 61215688,

e-mail: artama.divadlo@volny.cz + milan.strotzer@worldonline.cz.

Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník.

Rozšiřuje: A.L.L. Production, spol. s r.o., P.O.BOX 732, 111 21 Praha 1,

e-mail: renata@allpro.cz, http://www.allpro.cz,

tel.: Renata Szeniawská, tel. 02/84810798.

Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz).

Cena 1 výtisku: 35,- Kč, roční předplatné: 180,- Kč.

Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací.

Toto číslo bylo dáno do tisku 19.2.2002.

Příští číslo vyjde 7.5.2002.

© IPOS PRAHA 2002

ISSN 0002 – 6786

soubory, kulturní centra, domy, zařízení aj. byly vyzvány, aby v tento den zařadily do svého programu představení určená pro dětské diváky (pokud taková ve svém repertoáru mají) a aby tak připomenutím významu kvalitní tvorby pro dětského diváka společně oslavily tento mezinárodní divadelní svátek. V loňském roce se na podobnou výzvu k oslavě přihlásilo 53 souborů ze 14 měst ČR svými celkem 74 představeními.

Speciální akcí organizovanou Divadelním ústavem/Českým střediskem ASSITEJ, již oslavy Světového dne divadla pro děti a mládež v ČR vyvrcholí, je čtyřdenní přehlídka představení pro děti a mládež, která za spoluprády hlavního města Prahy a Divadelní fakulty Akademie múzických umění proběhne ve dnech 20.-23.3.2002 v Divadle v Celetné, v Divadle v Dlouhé, v divadle DISK a v Klubu Mlejn. Program zahrnuje celkem 15 představení a je komponován z vybraných reprezentantů profesionálních divadel, agenturních skupin, amatérských divadel pro děti a divadla pro děti hraného dětmi. Mezi účinkujícími jsou: Divadlo v Dlouhé, Divadlo Polárka, Studio DAMU, DNO Hradec Králové, Buchty a loutky, Výchovná dramatika neslyšících JAMU, Hudradlo Zliv, Divadlo Bořivoj, Dětský dramatický soubor Ty-já-tr, Konzistence médi. Blíže viz příloha AS d'ARTAMAN 1/2002.

Převzato od Českého střediska ASSITEJ

PROVOLÁNÍ PETERA BROOKA KE SVĚTOVÉMU DNI DIVADLA PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Pro každého, mladého i starého, je život stále složitější, víc a víc frustrující, nebezpečný. To ale není celé. Život je život, je plný radosti, pohybu, dobrodružství. O tom všem je divadlo, v divadle můžeme jít kamkoli, dělat cokoli, potkat se s kýmkoli, plnit neřešitelné úkoly, podstupovat rizika, při kterých se ježí vlasy na hlavě.

Proto francouzsky jouer, německy spielen, rusky igrať, malajsky kali a tak dále a tak dále, pokaždé znamená HRÁT.

Peter Brook

POSELSTVÍ HAROLDA R. OAKSE, PREZIDENTA ASSITEJ INTERNATIONAL, KE SVĚTOVÉMU DNI DIVADLA PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Divadlo je úžasná věc, která vzniká mezi hercem a diváky - bez ohledu na věk. Pro herce je to nejvnitřnější duchovní zážitek, který dokáže vymanit diváky z reálného času a povznést každého z nich na novou úroveň citění a vnímání. Společně mohou herec a divák transponovat to, co je, na zkušenost toho, co bylo, co ostatní cítí a co by mohlo být. V divadle existují významná osobní spojení!

Divadlo pro mladé diváky má ještě větší moc, neboť životní názory nejsou dosud pevné, je možné je změnit. Děti jsou nejupřímnějšími diváky. Bezprostředně reagují na to, co se jim líbí a co se jim nelíbí, co cítí a kdy se nudí. A silné nové zprostředkované

zážitky je mohou změnit! A to může změnit nás! Pojďme oslavovat život společně!

Divadlo funguje na základě toho, že se diváci a herec dohodli, že na krátkou část životního běhu změní PŘÍTOMNOST. Diváci se uvolili „uvěřit“ tomu, že herci jsou někým jiným, někde jinde. Rozhodli jsme se HRÁT TU HRU s nimi! Může to učinit život bohatším, naplněnějším! Svět se rozšíří v čase i prostoru. Minulost, přítomnost i budoucnost se stanou nejen možnými, ale i přítomnými!

Pojďme HRÁT všichni společně!

Pojďme SLAVIT všichni společně!

Pojďme se BAVIT!

*Harold R. Oaks
Prezident ASSITEJ International*

Na přehlídce, kterou u nás vyvrcholí oslavy Světového dne divadla pro děti a mládež vystoupí 22.3.2002 v pražském Divadle v Celetné Divadlo Hudradlo Zliv se svou inscenací hry Slavík, kterou pro soubor napsal Miroslav Slavík podle pohádky H.Ch. Andersena. Foto: Zdeněk Fibír.

TAK SE NÁM OCHLADILO....

...jak už to v podzimní době bývá. Po roce jsme se opět sešli ve Valašském Meziříčí, abychom společně absolvovali další, tentokrát již **37. ročník MORAVSKÉHO FESTIVALU POEZIE**. Festival, který si nehledě na vrtochy podzimního počasí (i letos nás Valmez vyprovázel pořádnou nadílkou sněhu) zachoval svoji neopakovatelnou atmosféru.

Letošní rok byl pro mne tak trochu výjimečný a tak trochu poprvé (i když někteří členové tiskového střediska už mi přiřadili DKP), protože jsem měla funkci. Když jsem přijímala nabídku dělat tajemnici poroty, vůbec jsem netušila, co to se mnou provede. Po úvodu pana předsedy organizačního výboru Jiřího Demla se mi sevřel žaludek a svou trému bych okamžitě vyměnila za trému recitátorskou. Začátek I. kola jsem sledovala ještě poněkud nesoustředěná, ale těšila jsem se na výkony předrecitátorů, laureáty MFP Janu Machalíkovou a Dušana Utínka. Jak napsal Aleš Vrzák ve Zpravodaji MFP - oba se důsledně drželi pravidla, že v předrecitacích porotci nasazují známku a jsou rádi, když je výkon okolo čísla pět. Oba tento úkol vzali za svůj a splnili beze zbytku (tolik A.V.).

Hned v úvodu I. kategorie mě příjemně naladil Ondřej Jiráček s montáží básní z almanachu Vítrholc, kterou se mu podařilo poměrně dobře vystavět. Zajímavá byla Lenka Džadíková z Prešova, ale rozhodně až ve druhém kole s básní Erika Grocha Súkromné hodiny smútku. Získala Cenu Jiřího Brolla udělovanou za nejlepší výkon jednomu z nejmladších účastníků MFP. Anežka Kubátová pro mne „úplně úžasné“ vyprávěla Píseň z jižních Čech Ilji Hurníka. Ve svém výrazu a způsobu vyprávění byla naprosto přesná. Poezie ve druhém kole jí už tolik neseděla. Anežka získala Cenu 17. listopadu. Pak následovala smršť slovenských recitačních osobností - Zuzana Šimová, mnohem sugestivněj-

37. ročník MFP Valašské Meziříčí / Vítězem II. kategorie se stal Radim Šíp. Byl to jeho nejlepší Valmez. Foto: Vlastislav Navrátil.

ší a výraznější ve druhém kole, přednesla báseň Jozefa Mokoša Praskanie krvi (2. místo), Martina Csillagiová si nádherně pohrála s povídkou Daniila Charmse Otec a dcéra, excelentní byl odchod z jeviště s decentním úšklebkem glosujícím závěr povídky (3. místo), a na závěr veliké překvapení - Peter Hort. Pro první kolo si vybral montáž básní slovenských autorů „Vlast“, kde zakomponoval mimo jiné úryvky z básní Jána Štrassera a Kamila Peteraje. Verše, o kterých jsem ještě před jeho příchodem na jeviště byla přesvědčená, že jsou už pomalu „vyšlé z módy“ (aktuální pro mě byly asi před patnácti lety), zakomponoval tak trefně, že jsem na svoje předchozí dojmy zcela rezignovala. Pro druhé kolo si vybral opět montáž, ale tentokrát z jediné sbírky - Minútové básne Kamila Peteraje. Tady jsem mu trochu vyčítala část s Mr. Military-m, ale výsledek byl opět skvělý. Peter Hort zvítězil v 1. kategorii.

37. ročník MFP Valašské Meziříčí / Anežka Kubátová přejímá od ředitele KZM Ivana Junáška Cenu 17. listopadu. „Úplně úžasné“ vyprávěla Píseň z jižních Čech Ilji Hurníka. Foto: Vlastislav Navrátil.

Druhá kategorie byla pro mne jaksi „serióznější“. Zjistila jsem, že (asi už vzhledem k věku) se mi více líbí klidný a vyzrálý přednes - tady se vyskytuje minimální nebo téměř žádné procento vyslovených „omylů“ v dramaturgii či interpretaci. A zde již měli navrch čeští recitátoři. Vítězem Radimem Šípem jsem byla přímo nadšená. Byl to

37. ročník MFP Valašské Meziříčí / Vítězové I. kategorie (zleva) Peter Hort, Martina Csillagiová a Zuzana Šimová po převzetí cen. Foto: Vlastislav Navrátil.

opravdu jeho nejlepší Valmez. Svým výkonem potvrdil vysokou interpretační úroveň z letošního Wolkrova Prostějova. V prvním kole jsem s ním snad i dýchala, ve druhém kole s Ginsbergem (Samoobsluha v Kalifornii) to už ani nebylo zapotřebí. Ještě jednou, Radime, dík. Anna Šafránková (tady mě opravdu udivilo, že už i ročníky 80, 81 jsou ve 2. kategorii) podala v obou kolech slušný výkon. I když Královna lesa Jiřího Koláře jí slušela kapánek lépe - umístila se jako druhá. Třetí příčku (už to začíná trochu připomínat to několikrát na festivalu zmiňované krasobruslení - porotci udělují známky 1 - 10, nejvyšší a nejnižší se škrťá) obsadila Milada Záthurecká z Martina - sugestivnější ve druhém kole, v přednesu F.G. Lorcy - Plač za Ignaciom Sánchezom Mejíasom.

Tak. A už jsem zvědavá, co přinese další ročník.

Kromě interpretační soutěže probíhá na MFP i soutěž autorská, která (bohužel) jde tak trochu mimo mne. O její úrovni vždy nejvíce vyčtu z tváře předsedy poroty Pavla Chalupy. Letos se mi zdál tak nějak spokojený, z čehož usuzuji, že se autorům opravdu dařilo. Jenom mě ještě napadlo, že těm psavcům trochu závidím. My recitátoři totiž nemůžeme přednášet do šuplíku...

Rotující předseda poroty literární soutěže, překladatel a editor Pavel Chalupa, mně mimo jiné nad sklenkou valašské slivovice řekl: „Nejvíce se nám líbily duchovně erotické povídky jedenadvacetileté plzeňské studentky Terezy Jandové a čtyřdílná básnická skladba čtyřicetiletého autora, občanským povoláním hrobník, Jana Kohouta z Hracholusk u Rakovníka, která nese název Pokojot. Zatímco Tereze Jandové vyšla kniha Krásné bolesti ve festivalové edici už loni, Kohoutův Pokojot spatří světlo světa přesně za rok, u příležitosti

38. Moravského festivalu poezie. Myslím si, že Pokojot má šanci stát se na nepřehledném poetickém trhu bestsellerem, neboť pozoruhodným způsobem, mísením těch nejpokleslejších i vysoce literárních jazykových prostředků, konfrontuje vyšší princip božství s nejnižšími projevy naší duchovní kultury a pakultury. Nedáme si ještě slivovici?“

Výsledky literární soutěže:

Próza:

1. Tereza Jandová (Plzeň): soubor povídek Iluminace, Léna, Léna Apolóna, Svita na okraj, Žába.
2. Juraj Piško (Trenčín): povídka Zkratky.
3. Lukáš Krivošík (Prievidza): povídka Deník plukovníka Bertiera.

37. ročník MFP Valašské Meziříčí / Ocenění v autorské soutěži v kategorii próza - Lukáš Krivošík z Prievidzy (3. místo) a Tereza Jandová z Plzně (1. místo). Foto: Vlastislav Navrátil.

37. ročník MFP Valašské Meziříčí / V autorské soutěži v kategorii poezie byli oceněni na prvních třech místech Jan Kohout z Hracholusk, David Růžička z Prahy a Eva Pariláková z Humenného. Foto: Vlastislav Navrátil.

Poezie:

1. Jan Kohout (Hracholusky): poema Pokojot.
2. David Růžička (Praha): básnická sbírka Z Adamova deníku.
3. Eva Pariláková (Humenné): sbírka lyrických miniatur Pohyby.

Čestná uznání: Zuzana Fabiánová (Štrba) a Petr Bukovjan (Rožnov pod Radhoštěm).

Na závěr snad jenom malou zábavnou příhodou. Porotce z Bratislavy Jozef Fabuš nechával kolovat pohled pro básníka a dlouholetého porotce MFP pana Jána Buzássyho. Podpisy rozdělil na dvě části - českou a slovenskou. Dlouho jsem váhala. Nakonec jsem ho musela požádat, aby mi vytvořil další. Pomezí. Tak se snad sejdeme opět příští rok. A opět na „pomezí“.

Martina Mašková

Pozn. red.: Autorka, rozená Kodříková, patřila k nejlepším slovenským recitátorům. Dnes žije v Praze a recituje česky a slovensky.

FAUSTOVÁNÍ

2001

Na festival jsem dorazil v pátek 30. listopadu asi hodinu před zahajovacím představením. Divadelní bechyňský svatostánek, s výjimkou několika nadšených účinkujících, zel téměř prázdnotou. Nic se nedělo. Těsně před představením naštěstí docestovala hrstka přátel lektora Ludka Richtera a asi dvě desítky bechyňských návštěvníků. Zbytek diváků tvořili loutkoherci a příznivci souboru Tatrmani Josefa Brůčka, který byl tradičně všude, a nejvíce tam, kde je jeho skutečný domov, v divadle.

Na atmosféře, seč byla příjemně pracovní, veselá, a jsem přesvědčen, že místy i inspirativní, se nemohla nepodepsat skvrna na slunci jediná, tj. to, co dělá divadlo skutečně divadlem, diváci. Rezonance s nimi, zpětná vazba, pobouření, uchvácení, katarze, všechno z toho se ne snad nekonalo, ale odehrálo se to v příliš malém kruhu, až jakoby rodinném.

V diskusích Ludka Richtera a Josefa Brůčka se setkaly dva psychoterapeutické přístupy: Ludkův přesně a podnětně atakující, který dílo rozmontuje na jednotlivé částky a posléze složí, aby zjistil, která částka neladí, vyčnívá, nebo utváří disharmonii, a Josefova behavioristická – tj. beru dílo takové jaké je, jak na mě působí, vedu s ním komunikaci, vyzdvihávám asociace a řadím obraz do souvislostí a okolností.

První představení **Divadelní společnosti Vavřinec Praha Skoro Dekameron** zasluhuje obdiv za dramaturgickou odvahu. Nicméně, konverzační, lehce lascivní, fraškovitá a Boccacem žánrově přesně zpracovaná látka trošku intelektuálněji zaměřenému souboru zrovna dvakrát nesedla. Divadlo je i částečné obnažování, a v tomto momentě byl soubor malinko těžkopádný. Vše si ovšem vynahradili v divadelní dílně, kam se nebáli přinést zrovna rozezkoušený klasický mýtus či pohádku (?) **Raduz a Mahulena**. Držme palce. A vyslyšte podněty Josefa Brůčka – cesta vede přes loutku a loutkoherectví.

Dalším účinkujícím souborem byly superstar letošní amatérské scény **DNO z Hradce Králové**. Co já osobně oceňuji nejvíce, je otevřenost, živost a divadelní rezonance těchto lidiček, která přesahuje divadelní forbinu a rampu. Jejich nejnovější kus **Rybstory** byl z mého hlediska jen potvrzením, že tahle parta žije a že dovede z veškerých svých nevýhod udělat výhodu, a tak tomu má být. Jaký může být ostatně více podněcující úvod, než maminka kontra zlo. Maminka, která vypráví dětem pohádku, že nebyla vždy hodnou maminkou, ale byla zlá, za což byla také potrestaná a zakletá v rybu. A dále následovala půvabně propojená interpretace pohádky o rybáři a zlaté rybce svodní hudbou, vodními asociacemi, vodní scénografií, vodní da-da hravostí. Voda jako něžný živel se však objevila i v půvabné

hříčce **Šípáci**, kde již neměla tak úplně přesnou kompoziční funkci. Šípáci jsou zkrátka malinko anekdota a anekdota vyznívá v každé společnosti poněkud jinak. Vrcholem večera se tedy stala třetí ukázka z tvorby DNA – **Variace na slavné téma Cyrano**. Následná debata byla tou nejlepší odpovědí na postesk typu „kde že jsou ty staré dobré časy Čmukařů a Céčka a ostatních, kde se všichni rádi hádali a družili a zamilovávali, ale hlavně setkávali a nemysleli jen na kšefty, a už vůbec je nenapadlo utrousit věty typu – ti nás zase zdrbou...“ Doslova lahůdkou byla vzpomínka na genezi a vznik této inscenace v převyprávění Jiřího Jelínka.

Následující den se neúčast jednoho ze souborů – Divadlo Líšeň Brno – nahradila tím nejlépe možným, prací. Přesto však je každá taková neúčast sice pochopitelná, nicméně velmi bolestivá. **Tatrmani** nám opět přehráli pohádku **O obrovi** a do diskuse se tentokrát zapojilo téměř veškeré osazenstvo. Pohádka má totiž sice půvabnou scénografii, stejně jako půvabný materiál, ze kterého je ona scénografie vyrobena, ale právě ona scénografie neslouží přesně příběhu, jež si aktéři sami vybrali. Loutkoherci ještě nebyli dostatečně jasně rozhodnutí, o čem že úplně přesně chtějí hrát a čemu také by měla scéna a jednotlivé situace sloužit. Děcko odešlo z domova maloměstáků a pokrytců plných predsudků, nebo jen úzkostlivých, ale vlastně hodných rodičů? To jsou rozdíly, které je třeba vyřešit, a možná se řídit tím, co je v dané chvíli pro výslednou věc dramatictější, nikoli se uvázat na první nápad. Navíc s loutkou se nejen dá, ale přímo musí komunikovat, je-li herec - vodič na scéně vidět a samotný zmenšený svět loutkoherectví je navýsost kreativní a nabízí tolik cest a řešení... Obr není vůbec tolik nebezpečný, jak tvrdila matka, je naopak opuštěný, laskavý a díky své opuštěnosti hravý jako Ivan Vyskočil. Navíc se ukázalo, že jeden ze světů, tedy buď lůno domova, nebo svět a zahrada praxe, by měl být upozaděn, a jeden upřednostněn.

Dalším půvabným přínosem do tvůrčí dílny byla ukázka, možná zkouška, a snad i do jisté míry předpremiéra lehoučké a jemné stínohry, kterou plně charakterizuje již její název **Zimní sen**. Tento výhradně loutkářský pokus ještě potřeboval mnoho práce technického, ale vlastně i technologického rázu. Zúčastnění ze sebe najednou chrlili gejíry, asociaci a rad, jak například použít styl němého filmu s titulky, nebo méně slov a více hudby, ale každopádně sympatické úsilí Aleny Kazatelové se neobejde bez precizního doladění těch nejjemnějších detailů. Sympatický, ale zároveň pro ní trochu svazující, byl fakt, jak moc jí na tomhle adventním pohlázení záleží. Člověk má radost přinášet vždy především sobě.

Takže bylo vše dostatečně připravené k tomu, aby se vrcholem druhého dne mohly stát dvě naprosto rozdílné inscenace – pohádka **O princezně Jasněnce a létajícím ševci divadla Kvelb a Epos o Gilgamešovi divadla Buchty a loutky**. Obě představení byla nápaditá, výtvárně zajímavá, se silným akcentem na obraz jako takový. Jestli by se o divadlu Kvelb dalo

říci, což se také stalo skutkem, že to jsou loutpežníci a strašáci dětí, tedy akademičtější expresionisté, Buchty a loutky potom nazvěme impresionisty a malíře pocitů a nálad. Zdaleka ne všechny scény Kvelbu však byly hned rozšifrovatelné a někdy stály skoro na hranici samoučelnosti. Je větříček posel, intrikán, nebo sluha čarodějnice? Sama pohádka má nevýhodu, že jsou zde vlastně dva příběhy. Jednak se čarodějnice mstí králi, a jakmile to nevyjde, tak ševci a Jasněnce. To chce možná ještě více a jasněji rozdělit, pojmenovat a zdůvodnit. Nicméně boj čarodějnice s králem a ševcem, potažmo sluníčkem a větříčkem, měl sílu, nápady, momenty překvapení, živelnost, vtip, a co já oceňuji nejvíce, měl katarzi. Leckteré metafory diváku došly až později, až když se propojily souvislosti, a o to bylo právě spojení silnější a více očišťující. Kvelb půvabně zapojil do hry i děti, když pomáhaly najít slunci princeznu Jasněнку tím, že slunce – balón pinkaly, aby rychleji zapadlo. Dokonce si myslím, že divadlo Kvelb má velký smysl pro rytmus, pro to, jak střídat situace.

Buchty a loutky jsou v tomto smyslu souborem absolutně odlišným. Co je na nich klíčové, je odvaha k vytrvalému experimentátorství a pokusnictví. Krásné loutky, teplá, moderní scénografie, půvabně a vtipně odlišený svět bohů, svět hrdinů a svět těla. Práce se sugescí a decentním gagem. Co je můj subjektivní dojem, je na druhé straně skutečnost, že se možná trochu skrývají a bojí vzít do hry více svá opravdová témata, neboť inscenovat Gilgameše je vždy úkol, jak lze ostatně vyčíst z látky samé, nadlidský, až hrdinský. Dlouhé večerní představení pro dospělé s přestávkou nutně vyžaduje domyslet nosné téma.

Co říci závěrem. Myslím, že tento druh přehlídky má svou nezastupitelnou funkci právě v setkávání, a z toho vyplývajícím následném obohacování a prohlubování loutkářské kreativity a zručnosti. Proto se v Bechyni sejdem příští rok v hojnějším počtu, tak jako za starých dobrých časů. Těším se za rok.

Mirek Drábek

Poznámka redakce

Faustování je přehlídkou a dílnou amatérských loutkářských souborů hrajících pro dospělé publikum. Uskutečnilo se ve dnech 30.11. – 1.12.2001. Organizovaly jej Kulturní dům Bechyně a Občanské sdružení Tatrmani Soudoměřice u Bechyně za odborné spolupráce IPOS-ARTAMA. Tato veřejně prospěšná aktivita byla realizována pomocí grantů Ministerstva kultury České republiky, Jihočeského kraje, Nadace VIA pro místní iniciativy z prostředků programu Fondu místního rozvoje, podpořeného Rockefeller Brothers Fund a Citibank, a.s., Praha a za podpory místních podnikatelů: Keramika Sušer, Jihotvar, v.d., Keramika Barták. Lektory byli Luděk Richter a Miroslav Drábek.

Foto Ivo Mičkala v podkresu: Loutkářský soubor DNO Hradec Králové / Variace na slavné téma Cyrano.

SEDMÁ NADÍLKA

ANEB

NADĚLENÍ 2001

JAKO POODKRÝVÁNÍ MOŽNÝCH CEST STUDENTSKÉHO (MLADÉHO) DIVADLA

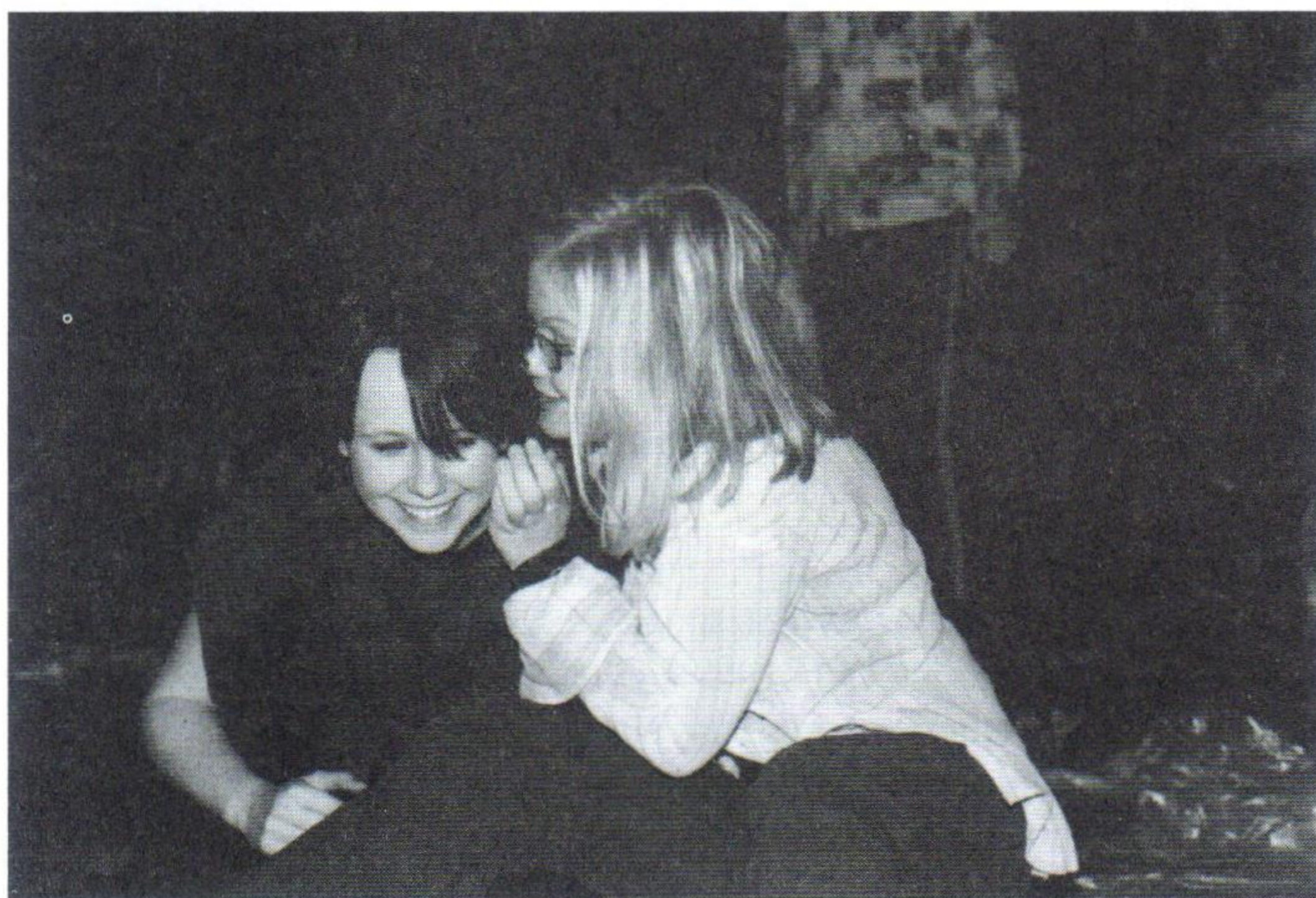
Počátek prosince je v kalendáři mladých divadelníků již sedmým rokem spojen s brněnským Nadělením, letošní ročník proběhl ve dnech **29.11. - 2.12. 2001**. Tato nesoutěžní přehlídka, spojená tradičně s řadou tematicky propojených tvůrčích dílen, si za dobu své existence nejen vydobyla pevné místo v kalendáři, ale především rok co rok nabízí skutečně otevřený prostor svébytné skupině divadelníků - studentů a dospívajícím mladým lidem. Organizačně za přehlídkou stojí odpočátku CVČ Lužánky, jeho Středisko dramatické výchovy, ve spolupráci s ateliérem dramatické výchovy DiFa JAMU a Divadlem Barka. Tradičně je Nadělení podporováno z grantů MK ČR a brněnského magistrátu. I díky těmto grantům mohlo být opět doplněno o zahraničního hosta a mezi jednadvaceti zúčastněnými soubory vystoupil mladý maďarský soubor.

Sedm let je dostatečně dlouhá doba na vytvoření osobitého koloritu přehlídky, k němuž patří: společné ubytování všech souborů pod jednou

znakem této zvláštní kategorie, jak nahlížet v reflexi na zhlédnutá představení? Rozptýl, vymezený podtitulem přehlídky, je poměrně široký (*což je bezesporu velmi záslužné*)! Nadělení dává již sedm let prostor pro setkání souborů 14 - 16letých žáků základních škol nebo gymnázií (Kšandy II, Skandál), stejně jako 18letým „maturantům“ (např. Plán „B“, HOP-HOP) či „zralému“ mládí vysokoškoláků a jejich vrstevníků z Rámusu, Prkna nebo Dividla G. Proto mi připadlo užitečné používat pro vymezení této zajímavé kategorie termín **adolescentní divadlo** (*autor těchto řádků dobrovolně přiznává, že je postižený svou pedagogickou profesí: adolescence - „... fyzický a psychický vývoj se blíží k svému dokončení, sociálně i mravně bývá ještě nevyzrálý. Vazby s rodiči se uvolňují, je preferován styk s vrstevníky, rozvíjí se intenzivní emocionální, často i sexuální, život. Je to období hledání jistot, nedůvěry k autoritám, tendencí riskovat...“* Pedagogický slovník).

Adolescence je nejčastěji spojována s obdobím mezi 15. a 20. rokem, což je také věk dominantní skupiny účastníků nejen letošního Nadělení. Proto se může adolescence stát zajímavou metaforou k podobě divadelních produkcí na Nadělení viděných. Zkusme nyní uvažovat ve stručnosti o divadle mezi dětstvím (dětské divadlo jako divadlo především vedoucích zaměřené na rozvoj dovedností a schopností budoucího samostatného divadelního vyjádření, případně divadlo učitelů, jež staví do centra dění rozvoj osobností a sociálních stránek zúčastněných) a dospělostí (divadle osobitého a zodpovědného lidského postoje - výpovědi vystavěné jedinečnou estetickou formou). Mohou se nám otevřít opravdu neobvyklé průhledy. Adolescence divadelní se nám tak může zjevovat v míře samostatného projevu tvůrců - hlavně herců (od dětského užít si, „zablbnout si“, předvést se nebo dobře na pochvalu splnit zadaný úkol přes pubertální výkřiky až po dospělý postoj sebevědomý a zároveň zodpovědný). Tuto škálu můžeme odhalovat prostřednictvím poctivého uchopení diváku nabízených témat, v zodpovědném a zároveň inovativním nakládání se zvládnutými divadelními prostředky. Míra divadelního dospívání se odkrývá s jasně a poctivě pojmenovanými vlastními záměry (od „nováckého“ podlézání vytouženému potlesku a smíchu, až po málo srozumitelný laboratorní experiment pouze pro zasvěcené). Jak pod touto optikou můžeme vidět letošní ročník Nadělení?

První a nejpočetnější skupinu představení tvořily inscenace bližší produkci, jež bývá viděna spíše na přehlídkách Dětské scény než Šrámkova Písku nebo Wolkrova Prostějova. Představení *Můj milý deníček* (Redegenerace Prostějov), *Tři sestry a prsten* (M.I. Praha), *Malé ženy* (Kšandy II Brno), ale také zatím jen pokus brněnského souboru *Plán „B“ Vdáváme matku*. Uvedená představení stojí na ověřování stavu dosažených dovedností a seznamování se s inscenační praxí. Ve většině uvedených příkladů jde o vyprávěné nebo v některých případech konver-

Divadelní soubor Trosky CVČ Ulita Brno / *Mimo mísu II*. Foto: Archiv CVČ Lužánky, Brno.

střechou, společné setkávání a společná práce členů zúčastněných souborů v již výše zmíněných tvůrčích dílnách (letos jich nad mottem „Dialog, smrt, monolog“ pracovalo šest), úvodní a závěrečný happening (slušné parodie na televizní nablýskanou showprázdnotu), přehlídkový časopis Fest s aktuálními recenzemi, osobními postřehy, rozhovory a zajímavou grafickou úpravou, diskusní klub (potřetí moderován studenty ateliéru dramatické výchovy z plzeňské Západočeské univerzity), tabule diváckých reakcí - reflexí, koncert, taneční večer, noční zaujaté diskuse, ale i přátelské rozhovory v restauracích a klubech... nic z toho ani letos, přes náročný maratón 30 odehraných představení ve třech „nadělených“ dnech nechybělo (*čím dál víc je pisatel těchto řádků i s odstupem času udiven, jak to vše, vzhledem k věku a chatrné kondici, vůbec vydržel*).

Nadělení je jediným takto velkoryse pojatým a tedy do jisté míry reprezentačním setkáním divadelních souborů „studentského a mladého divadla“. Co je však charakteristickým

Divadelní soubor HOP-HOP Ostrov / Na námět básně Z. Rosenbauma: *Zkus být Vladislavem*. Foto: Archiv CVČ Lužánky, Brno.

začnící divadlo stojící na velmi prostých jevištních prostředcích (nesoucí však ve většině schopnost alespoň základní a divácky vděčné metaforiky, např. M.I. Praha) a pokusech vystavět a udržet charakter postavy (Plán „B“ či Kšandy II). V menší míře tato skupina pracuje s napětím, se skutečnou dramatickou situací, ani v tematické rovině se inscenátoři nepouští do zásadnější výpovědi, asi nejkrystaličtěji tyto momenty nesl v sobě pokus ostravského **Dividla**, jeho mladší sekce, **Valerie a týden divů**. V tomto ohledu byla výjimkou dvě představení, jež se pokusila, a nutno říci že úspěšně, pracovat s vysoce etickými tématy **Kat** (Skandál Brno) a **Pejpin** (Záškrť Aš), která se opírají o zajímavou a k možnostem souborů velmi vstřícnou dramaturgii. Ašský soubor nabídl svěbytnou variaci na známý příběh čínské princezny Turandot podle Daniely Fischerové a vedoucí souboru Anna Trčková účelně pracovala s osvojeným vybavením svých svěřenců. O morálně vyhocenou Balzacovu povídku se ve své dramaturgii opřela Veronika Rodriguezová a i režijním plánem podpořila zatím ještě méně ostřílené členy Skandálu tak, že výsledný zážitek byl pro diváky velmi působivý. Zatím menším vybavením mladičkových herců ztratil zajímavý pokus **Na táboře** vedoucího souboru **Kšandy I.**, Tomáše Doležala o „dokumentární drama“ (pojem drama používám zaměrně i pro- to, že pokus vycházel z dramatickovýchovné struktury). Z úhlu pohledu autora tohoto textu se do skupiny zatím ještě dětského bytí zajímavě vedeného divadla dá také zařadit pohostinské maďarské představení **Merlin** (podle Tankreta Dorsta?) souboru **Nevelésert Egyesület**.

Druhou skupinu „dospělejších“ souborů tvořila představení, jež se snažila „vymanit se z rodičovského vlivu“. Buď šlo o soubory pracující zcela bez dospělého vedoucího (**Bateteba** s indiánskou **Starou baladou**, významově umístěnou do exteriéru lužáneckého parku, nebo kopřivnický **Arnošt** se svým zatím spíše „bavičským“ než opravdu absurdním představením **Žlutkový nářez**), nebo s jeho rolí postavenou na rovném partnerství s mladými aktéry: pohybová improvizace **Jsem v zácpě...**, již se představil **Útulek Brno** a imagitivní satira **Mimo mísu** brněnského souboru **Trosky**. Další představení, jež bychom do této skupiny mohli zařadit, jsou ta, která se opírají o získané a do slušné míry zvládané divadelní dovednosti, ale ještě jim je třeba jistého kroku k jasné formulované vlastní (autentické) generační výpovědi. Příkladem této kategorie může bezesporu být scénicky působivý a stylisticky sevřený opus **Zkus být Vladislavem**, jež do Brna dovezl zkušený **Hop - Hop** z Ostrova, nebo druhé ašské (**Záškrť**) představení, tentokrát pouliční představení **Smutný konec hraběte Pálffyho** (podle Huberta Krejčího).

Hranici dospělosti (myšleno divadelní), či dokonce dospělost samu, tedy kolektivy s věkovým průměrem nad dvacet let, zastupovaly letos čtyři soubory, jež samy o sobě nabízely mladším kolegům zajímavé inspirující, divadelně dospělé pohledy. Pražské **PRA.L.I.NY**, soubor pre-

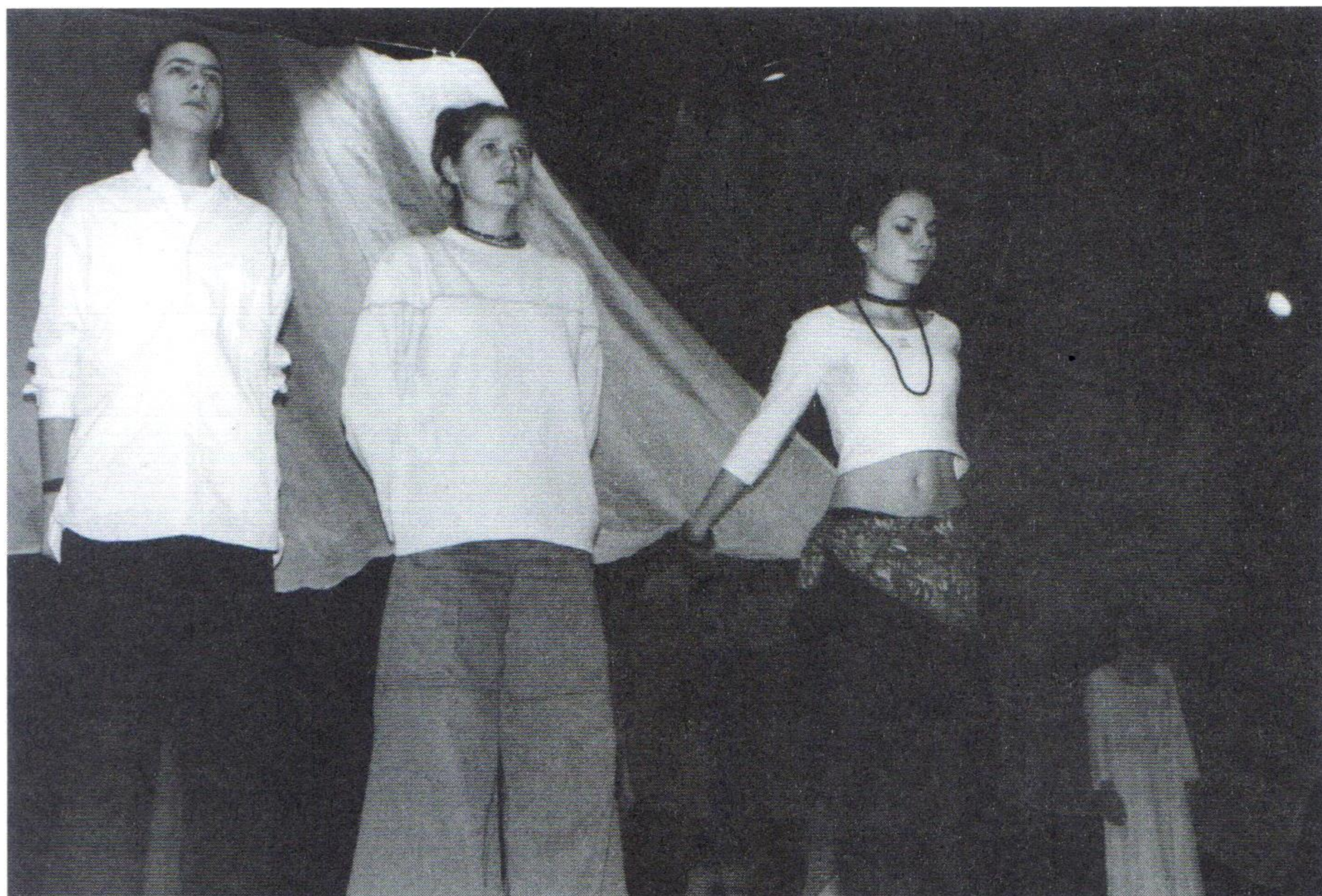

Divadelní soubor Skandál DDM Domeček Brno / Kat. Foto: Archiv CVC Lužánky, Brno.

zentující „improvizační sporty“, autor tohoto textu neviděl, ale soudě podle došlých velmi pozitivních ohlasů, týkajících se především sehnání a vysokého stupně technického zvládnání vzniklých situací, se těšily velké přízni mladého publika. Na dospělých festivalech úspěšné **Prkno** z Kopřivnice s Cieslerovou absurdní hříčkou **Brejte** nabídl fyzicky náročnou inscenaci opírající se o výborné osobní dispozice. V diskusích po představení se však často objevila otázka po smyslu, otázka, zda pro dospělé a připravené aktéry je dostačující cíl jen bavit, místy za každou cenu. Důraz na naplnění tradiční formy, opírající se o klasický divadelní text **Dva muži v šachu** (Miroslav Horníček), byl základem představení souboru **Dividlo** z Ostravy. Současné výrazové prostředky vyšlé z loutkářské zkušenosti i zajímavé a silné téma přinesl **Samuel** v podání plzeňského **Rámu**. Jeho představení působilo dospěle především v souladu výtvarné i dramaturgicky dobře budované formy a eticky silného obsahu.

Na závěr bych rád zmínil podstatnou skutečnost, již se lišil letošní ročník Nadělení. Organizátorskou roli přebírali ti, kteří se v minulých letech Nadělení účastnili jako členové hrajících souborů. „Moc si jich vážím, obdivuji jejich počin, důvěřuji jim, protože oni jsou mladí a přinášejí nové nápady a vidí i to, co mi nevidíme,“ uvedl pro druhé číslo zpravodaje Ucho (pravidelného a vtipného glosátora Nadělení) jeden z otců festivalu, Tomáš Doležal. Co jiného než takové přebírání štafety může lépe podtrhnout smysl a také budoucí životnost brněnského Nadělení, jeho vlastní dospívání.

Roman Černík

21. Színház a nevelésert egyesület Budapešť, Maďarsko / Tankred Dorst: Merlin čili Pustina. Foto: Archiv CVC Lužánky, Brno.

PERLENÍ V MAGICKÝCH MANTINELECH 2002

Pořádalo Občanské sdružení TATRMANI & Kulturní dům BECHYNĚ.

Šéfoval Josef Brůček, nijak se nešetřil, takže po prvních šesti (6!) hodinách teatrologického maratonu ulehl a už nevstal. Nastoupily jeho kolegyně.

O občerstvení v divadelním klubu se staral domácí soubor LUŽNICE.

Nakladenou materií - dle PhDr. M. S. - shrnovali a kompostovali lektori Marie Kotisová & Vladimír Zajíc.

PERLENÍ je ta nejlepší možná **nesoutěžní přehlídka - setkání**. Nikdy nezklame, zrovna jako nezklame Josef Brůček, který hned zpočátku všem objasní oč půjde. Ještě než zazní první slova dramatického umění, rozdává diplomy a ceny přesně podle nejstaršího systému spravedlnosti: **Co si vytáhneš, to máš!** Načež se všichni těší na Diplom Nejlepší z nejlepších souborů, a nijak nevdají, že první i poslední jsou na tom stejně, neboť do rohu Fortuny si sáhne každý. Takže ti, kdož jsou zde poprvé nebo pochybují, ihned pochopí, že půjde o divadlo jako takové. **PERLENÍ** názorů na inscenace, vypouštěním perel o představeních, je především záležitostí členů hrajících souborů a seminaristů, a lektori pouze shrnují, co bylo naneseno, drobně podle potřeby dodají nějakou tu ingredienci a snaží se naformulovat zobecnění, které by prospělo všem. I roku 2002 se tak, krom jedné výjimky, událo.

Nyní pěkně popořádku, jak v únoru praštila bechyňská divadelní prkna.

DS Vicena Ústí nad Orlicí - Didier Kaminka: OSAMĚLOST FOTBALOVÉHO BRANKÁŘE. Soubor se nedostavil, na telefonní urgence v páteční podvečer nereagoval, takže lze jen doufat, že se jednalo o neshodu, a ne o tragickou příhodu. Přesto nikdo ošizen nebyl, neboť o čem Brankář je, nám slovy vyprávěče a úspornými gesty velkého loutkáře zprostředkoval Brůček Josef. Inu, umí.

Divadlo KÁMEN Praha - Petr Macháček (drobná připomínka Jean Michel Ribbes): VELKÉ PÁKY aneb TŘI OBRAZY O RADOSTECH ŽIVOTA. Jako obvykle při zhlédnutí produkce divadla KÁMEN se nutně musím ptát, čím Petr Macháček & company současné amatérské divadlo přesahují a kde mu ještě nejsou dostateční. Přesah je stále evidentnější v textové rovině, i když čistě Macháčkovy zkratky jmen postav a tezovité scénické a technické poznámky jsou někdy kamenolom. Na druhou stranu nutno uznat, že při četbě se zkratky stávají vyjadřovacím prostředkem literatury (možná od autora nechtěně), a když vklouznete pod šterkovitý povrch, ukáže se, že patří k tématu, že vypovídají o postoji

autora, který o životě píše svérázný, ale ve stylizaci a v nabídce dramatických situací výrazně realistický obraz současnosti. Jestliže lze říci, že obrazné prostředky, přes které je sdělován obsah, jsou hyperbolizované až do absurdna, hned je nutno dodat, že v žádném případě nelze hovořit o absurdním divadle *sui generis*. Naopak, jde o divadlo pevně rozkročené na realitě a nad realitou, a pokud je nutné nějaké zařazení do stále volnějších žánrových mantinelů, pak pro směřování divadla KÁMEN navrhuji vzkřísit pojem *neorealismus*. Nedůstatečnost společnosti KÁMEN se zatím projevuje v jevištní realizaci, byť je zřejmé, že soubor vespolek respektuje to, o čem chce hrát. Schází však strukturalizace vyjadřovacích prostředků, ujasnění režijních a hereckých nástrojů směřujících ke sdělení. Nejde dokonce ani o to, zda zvolený princip vizualizace textu je optimální či ne, ale o to, že není zcela divadelně naplňován, že na divácích zůstává příliš velké břímě dotvořit si v sobě to, co od tvůrců pouze naznačeno. To se týká i principu pojmenování prostoru a vztahu k němu, abychom se orientovali kde jsme a proč. U minulé inscenace BUCHTY vadily zmiňované „chyby“ méně, neboť šlo o velký příběhový oblouk. Ale vystavět významový oblouk u aktovek je obtížnější.

Co PÁKY, LEVÁ RUKA a ULICE sdělují, nemá smyslu zde vyprávět. Jsou o nás a o současnosti. O míjení se, hledání, volání o pomoc, o strachu z bytí a nutnosti vyrovnat se se svobodou individuality vnitřní i vnější. Nejsou pesimistické, jak se může zdát, neboť jsou také o svobodné vůli, o schopnosti postavit se životu, nebát se, etc. Nejsou pesimistické, neboť text obsahuje možnost uchopit jej - přes všechny nutné a reálné konkrétnosti scénografické - v jistém typu nadsázky, kdy přes smích budeme polykat slzy. Lecos by nás tak víc zasáhlo a potrápilo, lecos víc potěšilo, a katarze by mohla být pěkně bolavá. Avšak, byli bychom více očištěni a vykoupeni.

Snad mi, vážení čtenáři, prominete, že jde o uvažování poněkud rozměrnější než bude o ostatních inscenacích. Důvodem je v tomto případě fenomén autorského divadla se vším všudy, a také zvědavost, co bude dál. Co nového přinese další text a kam se pohnou jevištní prostředky, které nejsou neumětelské z podstaty - byť občas tak vyhlížejí, a byť občas skutečně nedůstatečné jsou. Neboť KÁMEN jako by otevíral zkušební jevištní polygon, zda pro svůj druh neorealistického textu lze najít neobvyklé - čti neočekávané - vyjadřovací prostředky a řešení situací. Aspoň mně se to tak jeví, ale možná jim příliš fandím, a přání je otcem myšlenky. Jisté v tuto chvíli (únor 2002) směrem k divadlu Kámen je, že metafora, obraz tématu, může v divácích vzniknout pouze přes důsledné zacházení s konkrétní rekvizitou, a následně pohyb divadelního znaku. Například imaginární rekvizity jejich divadelnosti v žádném případě nesvědčí. Zajisté být mohou, ale až na konci řetězce pohybu znaku, nehledě na to, že herec-

ká vybavenost souboru je stále ve vývoji. Vývojem myslím schopnost zaujímat jasný vztah ke konkrétní rekvizitě, a následně proměnou vztahu, jednáním, z konkrétního předmětu učinit metaforické označení tématu. Ale už dost. Těšme se, co KÁMEN dovalí příště, a že jednou bude vše v rovnováze ke spokojenosti tvůrců i parciplentů.

Česká premiéra DIVADLA (bez záruky) PRAHA - Eric Emmanuel Schmitt: NÁVŠTĚVNÍK! Říci, že jde o zajímavý, rajcovní text, je málo. Jde o text vrstevnatý, a jestliže inscenátoři dokáží nejen rozšifrovat, ale i zobrazit všechny plány autorem nabídnuté, budou se bavit diváci nenároční i velmi nároční. Ti první příběhem s tajemstvím, ti druhí skutečným i metafyzickým hledáním čehosi, co nepřesně nazýváme Bůh. Neboť o hledání jistoty v nejistotě, o tápání za světlem v době vymknuté z kloubů (což je v důsledku každá doba v níž žijeme), v tomto textu kráčí. Jde o možnost nalézt bod bytí, o který by se jedinec člověk i jedinec lidstvo mohlo opřít. Jde o pátrání po bodu, z něhož bychom mohli pohnout světem, svou představou světa a nás v něm, bez ohledu, zda to nad námi nazveme Bohem, Nadjád, Entitou, etc. Téma je varírováno a rozvíjeno řadou narůstajících *ypsilonovitých křížovatek* *buď anebo*, křížovatek plných tajemství a neuchopitelné reality, která stále mění tvář. V textu objevíte témata navrstvená a do

DS Jizeran Rakousy / L. Smoljak, Z. Svěrák: Ve sklepě je drak. Foto: Archiv KD Bechyně.

sebe propasírovaná jak naplaveniny po potopě světa. Téma lhaní světu, vědomé i nevědomé nalhávání sobě, téma jistoty, nejistoty, jisté víry, až třeba po možnost *minout Boha* nebo nutnosti *Bohu odpustit*. **DIVADLO (bez záruky) PRAHA** zajisté vědělo, co má v ruce. Jiná věc je - podle jevištního provedení - kolik toho skutečně vědělo a kolik toho možná nedokázalo sdělit. V Bechyni všichni s napětím sledovali,

jak se příběh setkání Sigmunda Freuda s Bohem a gestapem bude odvíjet a jak skončí. Co je pravda? Co představa? Co možnost, která se může pravdou, rozuměj skutečností, stát. Co vnitřně provede s osobností okamžik, že víru nalezla, ztratila, nebo o ní pochybuje. Jenže, a to je problém, převážně jsme si zmiňované napětí odnášeli ze složky textové. Ze slyšeného, a ne z viděného a slyšeného. Přitom bylo poznatelné, že režie i interpreti mají na víc. Proč nedošlo k zásadnějšímu zdivadelnění, jsme se v diskusi nedopátrali. Z jevištní realizace pouze vyplynulo, že nebyla naplněna artikulace jednotlivých motivů a z nich vystavěných situací, které mají postavy příběhu i diváky stále znejistovat, neustále je nutit korigovat představy i přesvědčení. Postavy i diváci musí, měli by být, neustále konfrontováni s postupně odvíjející se realitou na jevišti a svými představami a přesvědčeními naskakujícími napříč časovými souřadnicemi. Tato skutečnost je v realizaci zatím latentně ukryta, ale není zveřejněna režijně a následně herecky. Avšak možná už v okamžiku kdy tento příspěvek budete číst, DIVADLO (bez záruky) PRAHA poskytuje záruky, že je mnohem, mnohem dál.

A nyní trochu odlehčení.

DS Prácheňská scéna Písek - Jan Drda: HRÁTKY S ČERTEM. Šanžepaséjakjendo-toho, a to všechno na jeden nádech. Inscenace záměrně a přiznaně vychází z filmové podoby této pohádky-nepohádky, z podobenství pro dospělé. Týká se to vymakané výpravy a kostýmů, občas i verbálního projevu a řešení situací. Soubor tím, že snaží snížit věkovou adresu diváka (určeno dětem od 5 let), se dostává, možná nevědomky, do nezáviděníhodné situace. Musí řešit, jak zprostředkovat téma, které směřuje k dospělejším, a dětem přitom nabídnout napětí nebo zajímavost, aby se v příběhu neztratili. Děti spontánně reagují na přímé oslovení, ale jinak povytce vyčkávají. Ale možná (byť pochybuji), při plném sále dětí s rodiči, mohou být reakce a pozornost výsostně vstřícné. Inscenace trpí, ať už z jakýchkoli důvodů, nevybudováním vztahů. Jedním právě může být strhávání pozornosti diváka na herecký výkon sám o sobě, a ne v oblouku příběhu. Každá postava, ať chce dosáhnout čehokoli, provádí svůj vlastní výšlap většinou bez ohledu na partnery. Tak se stává, že se postavy neposlouchají a existují jen samy o sobě. Vespolečné jednání jako takové, tedy proces, kdy z motivů a jejich naplňování přes překážky vzniká vztah a následně téma, se u Hrátek s čertem nekoná. Možná měli píseční v Bechyni smůlu, možná jsme měli smůlu my, diváci, neboť možnost potkat se v pohádkové výpravě s pohádkou nebyla naplněna jak by si zasloužila. Nebo snad...?

DS Jizeran Rakousy - L. Smoljak, Z. Svěrák: VE SKLEPĚ JE DRAK. Tady byla situace zcela odlišná. Naštěstí, neboť původní text LOCHNESKA je i po zásadní úpravě provedené Martou a Jiřím Franzovými poněkud fousatý. Politická alegorie z něho čouhá jak sláma z nerudovského slamníku a prvoplánové parůžky vystrkuje vzájemná pomoc a laskavost lidí podobně postižených. Takže při přečtení tex-

tu obavy, cože se to na jevišti bude dít. A ono se skutečně dělo, ale překvapivě v dobrém. Byli jsme svědky slušných hereckých výkonů ve smyslu sdělení přímočarého i obrazného, co která postava chce, co potřebuje a co ji trápí, a proč vyhledala pomoc psychologa. Byli jsme svědky převážně srozumitelně vystavěných vztahů vyplývajících ze vzájemného jednání, takže v rovině divadelní pravděpodobnosti bylo zřejmé a uvěřitelné, proč postavy procházejí proměnou od nejistoty k jistotě, proč se spojují k dosažení cíle. Pochopili jsme i náhle probuzenou laskavost a porozumění. Jistě, lze namítnout, že při trochu větší rozvaze na počátku zkoušek mohla být hravost, která je v inscenaci jako vyjadřovací prostředek vhodně používána, podána jinak. Nejen jako prostředek, ale i jako téma příběhu-pohádky, a tehdy by určitě i výsledek byl daleko zajímavější. Dobře vím, že snadno se řekne, ale hůře je obě polohy hravosti jevištně provést. Určitě však stojí za to, aby herci byli pozornější k jistým dovednostem, kterými své postavy prezentují, a kterými zároveň sdělují, co je trápí. Jeden příklad za mnohé: Kouzlení Hromdopoličky je ukázáno, ale pak pouze vykonáváno bez víry v to, že se to jednou přece musí povést. „Nedostatek víry“ se tak přenáší do hlediště, jsme ochuzováni o rozměr příběhu postavy, ale především o smysl a prů-

jako klaunská čísla, ale je součástí vztahů a příběhu. Na inscenaci by šlo mnohé a mnohé zlepšit, aby snad nevznikl dojem, že vše už nalajnováno, ale je zřejmé, že soubor skutečně divadelně myslí o tom, Co a Proč a Jak. To ostatní je záležitost dovedností a zkušeností, jako příkladně fixace, aby se nerozpadal temporytmus. Toto představení může vést výsostnou komunikaci mezi jevištěm a hledištěm, a naopak, může klidně ztratit řeč, protože nedokáže chytit dech. Nakonec, soubor tuto zkušenost potvrdil, pročez za upřímnost mu náleží vlajka na počest.

DO Tyl Bakov nad Jizerou - John Patrick: RAJČATŮM SE LETOS NEDAŘÍ.

Soubor jsme před dvěma lety viděli s nedostižně provedenou fraškou, takže velké očekávání, jak si poradí s hyperbolizovaně sepsanou konverzačkou, která v sobě nese odkazy na societu, která u nás není až tak samozřejmá, takže se některé špílce i situace nemají očí v divákovi opřít. To je ostatně, soudím, důvod, proč povětšinou inscenace této hry sklouzávají do exhibice dvojrole hlavní postavy. Bakovští miniaturizovali dramatický prostor venkovského sídla televizní divy, což je výtečný nápad, který jde naproti tématu. Jde naproti i hereckému jednání, které má náhle řadu hmatatelných překážek, takže přes ně - jejich překonáváním a používáním - snadněji může sdělovat. Lze konstatovat,

DIVADLO (bez záruky) PRAHA / Eric Emanuel Schmitt: Návštěvník. Foto: Archiv KD Bechyně.

běh příběhu jako takového. Peripetie nám nejsou nabídnuty, nejsou tudíž očekávány, netěšíme se. Toť škoda! Na druhou stranu jeden kladný příklad za všechny směrem k výkladu a realizaci postavy. Řeč je o dvojhlasném Drakovi, jehož vizuální podoba vychází z lochnesky. To, jak se baví předek draka se zadkem draka, obrazně i doslovně, je úchvatný. Přesné slovní a gestické a mimické jednání, na kterém jsou vystavěny gagy. Dále nádherná rozpolcenost na pragmatický, flegmatický, a anglickým humorem oplývající zadek, a na rozjívený, hravý a stále zvědavý a chtivý předek. Vznikají tak parádní okamžiky i situace. Naštěstí Drak netrčí

že hra je vyložena, herecké dispozice zřejmé, pouze od premiéry k bechyňské x-té repríze se ztratila ukázněnost. To, co má být na jevišti provedeno v podobě víc skutečné než sama reálná skutečnost, je prováděno systémem vyrábění humoru a občasného tlačení na pilu. Neskutečnost dění, která má v divácích vybuchnout smíchovým atakem v okamžiku, kdy sledují co za nesmysl se zcela vážně děje na jevišti, nebo v okamžiku, kdy jim přes postavu zpětnou vazbou hereckého projevu dojde, co se to událo a jak je to postavami chápáno, byla neukázněností anulována. To, co je typ, tedy to, co je stavěno zevnitř, se občas ukazovalo skoro

jako šarže, tedy jako to, co je stavěno jen zvnějšku, a snadno mohlo dojít k prolomení hranice vkusu do pitvoru. Naštěstí se tak nestalo, i když postava venkovského retardovaného mládence k tomu měla blízko. Výtečný rys neustálého přemílání rty, který ukazuje na vnitřní pochody nejistoty, byl postupně zvětčován až do šklebu, včetně gestiky celého těla. Tím se stalo, že jsme bohužel nezažili mládence, který je „obchodně zdatný“, který o sobě mnohé ví, včetně toho, že jeho jedinou šancí je, že své nedostatky ukryje pod chováním a občas i jednáním, jímž napodobuje své „normální“ spoluobčany. A přece právě ze střetu představovaného, možného a jevištně provedeného se rodí smích - ne výsměch. Potom, i když se mládenci smějeme, jdeme s ním, fandíme mu, občas se v něm dokonce vidíme, takže jsme rádi, že z nás snímá hříchy, neboť zkouškou života prochází za nás. Podobně máme možnost se smát a nárazově identifikovat i s ostatními postavami. Šlo by dále konkrétně pojmenovat nepřesnosti jednání dalších postav, ale v případě bakovských si skutečně myslím, že by to bylo zbytečné. Že vědí co se stalo, a nejen proto, že to při diskusi pojmenovali. Hlavně si myslím, že inscenaci dokáží zkáznit, dodat ji vnitřní i vnější řád, protože v půdorysu výkladu je záměr zřejmý. Záměr, který by měl, určitě musí vyjít.

Divadelní spolek praotce Čecha Roudnice nad Labem – NAROZENINY. Volně podle skeče J. B. Priestleye sepsal Petr Diviš. V názvu mi schází Malý Velký Říp, ale třeba se ještě dočkám. Text svým žánrovým provedením rezignuje na obraznost a pouze popisuje a přímočaře pojmenovává co a jak. Má podobu až banální. Tedy, každopádně by banálním byl, pokud by byl vzat vážně, a ne jako číslo v kabaretu. Na jednu stranu si činí legraci z věčně módního a mondéního trendu stěhování duší, na stranu druhou, v duchu filosofie J. B. P. ukazuje jisté nešvary a nabízí jejich řešení tím, že v nich lidem vyválí nos jako štěněti v louži. Přísloví: Co nemáš rád, nečiň druhým, je sice chválné, ale co s ním na jevišti? Kdyby u nás agitka neměla pejorativní zvuk, šly by Narozeniny žánrově označit za komediální agitku o vztazích v rodině, z čehož se odvinula i realizace. Jiří Roth jasně pochopil co si skeč žádá a zavedl na jeviště živou kapelu. Ta parádně hraje skladby, funguje jako scénická

hudba, koná zvukové efekty. Přiznává ji tím, že ji ukazuje mezi kulisami pokoje, ale za diskusi a zkoušku by stálo, zda ji neukázat zcela (jako při děkovačce) a nepřiznat prostředí kabaretu. Možná, že pak by se souboru příběh lépe hrál a divákům lépe přijímal, neboť nadsázka jako startovací rampa by byla zřejmá. Nelze říci, že by soubor nebyl disponován, pouze je otázka, jaké herecké prostředky zvolit a udržet po celé představení. Představení bylo nejpřesnější, nejzajímavější, když vědomě využívalo klišé, vzhledem k obecným představám jak to v rodinách asi funguje, jak postavy vypadají a jak jednají. Klišé používal a dodržoval otec, a částečně matka s paní Liškovou (jak co bylo vědomé je interní záležitost pouze souboru). Syn a dcera byli herecky dobří. Pouze postavy vykládali, byť opět dobře, psychologicky. Jenže text Narozenin má jiné zákonitosti, takže, když se realismus neměl očí opřít, došlo nutně k ventilaci v podobě přehrávání. Tato inscenace je nejspíše na rozcestí, co dál. Scéna je přesná, kapela taktéž, některé postavy ... a jsme u toho. Režie se nyní musí rozhodnout co přesně chce inscenaci sdělit a proč. Od rozhodnutí se budou odvíjet výrazové prostředky herecké, ale i režijní řešení situací a motivování rychlých proměn uvnitř nitra postav, tedy uvnitř příběhu. Není co závidět, takže, praotci, Zlomte vaz!

Závěrem PERLENÍ dovolte povzdech: *Achich ach!*, nad objektivitou českých novinářů, která se tak těžko hledá i v roce 2002. Řeč je o článku Aleny Šatrové, který vyšel 31. ledna tohoto roku v novinách TÁBORSKO pod titulem *Snem mládeže je klasická zábava*. Sice není definováno, co klasická zábava mládeže je, ale v tomto případě jde o nepodstatnost. Článek začíná jako by obě strany - Josef Brůček za Kulturní dům, a s jeho kulturou nespokojená mládež v Bechyni - dostaly stejnou šanci se vyjádřit. Avšak, kdeže loňské sněhy jsou. Na konci článku novinářka hrozí ukazovákem: Ty, ty, ty! Ty zlý Brůčku, nezeptal jsi se (dokonce je i jmenuje) těchto našich mladých lidí co chtějí, jinak bys věděl, že chtějí dýzu! Když pomenu fakt, že explicitní i implicitní indicie poukazují k tomu, že článek byl nejspíše objednaný discolobby, je zcela mimo chápání, že se novinářka nezastavila v redakci MĚSTSKÉHO ZPRAVODAJE a nesháněla další informace, nebo si neověřila jistá fakta. Mohla si třeba přečíst článek *Něco o lidském smogu a kultuře*, ve kterém Josef Brůček bilancuje kulturní rok 2001 v Kulturním domě Bechyně. Přinejmenším by lecos nenapsala, nepoužila, nebo se pokusila definovat, cože to ten *sen klasické zábavy mládeže* vůbec je. Ale možná, že jsem bláhový optimista, a je jedno, kdo co může dokázat a co doložit. Důležité je, že snažší je špinit než chválit. Každopádně se to lépe prodává.

Takže, toto bylo mé smutné soukromé PERLENÍ, a za lektorský sbor přeji Kulturnímu domu Bechyně Josefa Brůčka a Pepovi dalších tisíc let, a aby mu nedošly jeho skvělé nápady a síla je uskutečnit. Mluvím o síle, protože odvahu Pepa má od chvíle, co se narodil!

Vladimír Zajíc

BYL JEDEN DOMEČEK, V TOM DOMEČKU...

KURZ

ŠKOLNÍHO DIVADLA

V letech 2000 – 2001 probíhal v Brně kurz Školní divadlo, akreditovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky pod číslem 35 538 /99 – 20 – 167. Kurz organizoval Dům dětí a mládeže Starý Lískovec, Kyjevská 2 (dále jen CVČ Domeček, což je náš neoficiální název). Kurz byl zaměřen na potřeby učitelů všech typů základních a středních škol, kteří vedou na škole divadelní skupinu nebo dramatický kroužek a pokoušejí se o divadelní tvar, dále byl určen vedoucím divadelních souborů pro děti, mládež i dospělé a dalším pedagogickým pracovníkům, kteří zkouší s dětmi hrát divadlo, zkrátka všem, kteří divadlo považují za dobrý způsob jak vést a vychovávat své svěřence.

Kurz probíhal ve dvou ročních cyklech, vždy od ledna do prosince. Náš původní záměr byl nabídnout celý kurz a získat tak stálou klientelu, ale ukázalo se, že je větší zájem o jednotlivé semináře a málokdo se upíše na celý rok; a bychom mohli alespoň některé semináře uskutečnit, byli jsme nuceni nabídku krátit a upravovat. V prvním roce jsme proto z osmi nabízených víkendových setkání – seminářů začínaly v pátek večer a končily v neděli v poledne, semináristé měli možnost ubytování v našem zařízení – otevřeli jen čtyři. Ve druhém roce jsme z osmi setkání realizovali sedm.

24. – 26. března 2000 proběhl spojený seminář **Scénografie školního divadla**, vedený brněnským výtvarníkem Rostislavem Pospíšilem, t.č. pedagogem DIFA JAMU, a **Divadlo ve škole a jeho propojení s výukou**, lektorkou byla Mgr. Veronika Rodriguezová, pedagog CVČ Domeček.

Osou tohoto prvního setkání byla práce s historickým tématem, podložená mou čerstvou zkušeností, jak ve škole dělat divadlo. Učila jsem na Soukromém gymnáziu P. Křížkovského v Brně dějepis a dramatickou výchovu. Tato škola je výrazně umělecky profilována a její žáci každého půl roku musejí ukázat výsledky práce v jednotlivých uměleckých předmětech. Pracovali jsme tehdy s příběhem knížete Václava a jeho bratra Boleslava, setkávali jsme se s vyprávěním v kronikách a legendách a nakonec jsme se, opření o český překlad Kristiánovy legendy, pokusili o divadelní tvar. Snažila jsem se seminaristům zprostředkovat jednotlivé etapy cesty, jak od dějepisného tématu, přes vybraná pohybová, hlasová a improvizáční cvičení uchopit příběh dvou bratrů a jejich osudu, ukrytý v náročném, složitém (vzhledem k věku studentů) a krásném překladu J. Ludvíkovského. Tento exkurz do jednoho hledání byl podpořen prací na scénografické podobě scény a na volbě výtvarných prostředků, které by nejlépe příběh vyjádřily, za vtipné a jemné asistence šarmantního Rosti Pospíšila.

28. – 30. dubna 2000 bylo možné otevřít seminář **Režie školního divadla**, lektorovaný Mgr. Alešem Bergmanem, PhD., pedagogem DIFA JAMU. Seminaristé se seznámili s ruskou

KDY
BYLO
JAK?
O ČEM

školu divadelní režie a získali povědomí o režijním vedení herce, budování jevištní situace a sami si vyzkoušeli, jak je těžké „na scéně“ jednat přesvědčivě, právě teď a tady, jak je náročné vnímat hereckého partnera, ale díky zkušenému vedení zakusili, že to není nemožné. Domnívám se, že právě neschopnost přesvědčivě jednat ve vzniklé situaci na scéně je problémem mnoha dětských divadelních souborů, a když se najde lektor, který dokáže otevírat cestu z tohoto zakletého kruhu ven, je to veliký přínos a pomoc.

26. – 28. května kurz navštívila PhDr. Silva Macková, aby v semináři **Dramaturgie školního divadla** nabídla jedinečnou možnost, jak od literární předlohy dojít k dramatizaci. Dobré bylo, že se nejednalo pouze o teoretickou přednášku (i když teorie si seminaristé také užili), ale že lektorka dokázala v krátkém čase společně se seminaristy zdramatizovat povídku Williama Saroyana Manšestrové kalhoty ze sbírky Léto na krásném bílém koni (nakladatelství Práce, edice Kamarád, Praha 1981), a všichni si odnášeli nejen osvěžující zážitek z literární tvorby, ale také jasný a logický návod, jak v podobných případech postupovat. A vím, že tuto „kuchařku“ frekventanti kurzu i úspěšně používají při své další práci.

To už se ale blížily prázdniny a času bylo stále méně, takže jsme poslední seminář odložili na podzimní termín.

13. – 15. října 2000 jsme pozvali lektora Mgr. Romana Černíka, pedagoga Západočeské univerzity Plzeň, aby vedl seminář **Poezie ve školním divadle**. Zdálo se nám, že poezie je dobrým a přístupným východiskem k hledání scénické podoby divadelního tvaru se školní mládeží. Proto Roman Černík nabídl velmi zajímavou cestu, jak pracovat s poezií, plnou nejrozličnějších fyzických, hlasových cvičení, hrou s předměty a komunikačních improvizací, jasně vymezenou tématy, která vybraný poetický text nabízí. Pracovali jsme s beatnickou poezií a nakonec malé tvůrčí skupiny mohly ostatním předvést drobné představení, které korunovalo dvoudenní tvrdou a objevnou práci.

V tomto prvním běhu kurzu nebylo pro malý zájem účastníků možno realizovat seminář **Pohyb a prostor – hlas a prostor**, kombinovaný seminář **Text jako východisko jednání – zvuk, rytmus, hudba – materiál – předmět – loutka** a semináře **Divadlo fórum** a **Improvizované divadlo**.

Druhý cyklus kurzu začínal 23. – 25. února 2001 seminářem **Hlasová technika a hlasová průprava ve školním divadle**, který vedla Mgr. Jarmila Hrabalová, logopedka a pedagožka DIFA JAMU. Velmi fundovaným způsobem seminaristy seznámila s teoretickými základy hlasové techniky, které bylo možno ověřit a vyzkoušet si v praktických cvičeních, kdy lektorka využívala svých bohatých zkušeností z logopedické práce i z vedení hlasové průpravy studentů JAMU. O tento seminář byl veliký zájem a dlužno říci, že seminaristé byli velmi spokojeni.

23. – 25. března 2001 pod vede-

ním Mgr. Alexeje Pernici, PhD., seminaristé nahlédli do tajů improvizčních technik. Seminář se jmenoval **Improvizací k začátku divadelního tvaru**. Lektor nabídl zajímavou techniku kontinuálního pohybu jako cesty k otevření nitra člověka – herce, ke zmapování jeho individuality, co jí chybí a k čemu tíhne (k popisu, ke kontaktu s druhým, spolupráci) a k hledání inspirace u partnera. Pro diváka je zajímavé vidět proces, vidět, jak se mu před očima z něčeho stává něco jiného; velmi důležitá informace pro vedoucí dětských souborů!

25. – 27. května 2001 jsme se setkali nad Shakespearovým textem Romeo a Julie s lektorkou Kamilou Polívkovou, studentkou oboru scénografie na DIFA JAMU. V semináři **Scénografie ve školním divadle** jsme hledali scénografické prostředky posilující téma tohoto dobře známého příběhu. Lektorka se pohybuje v prostředí profesionálního divadla, a proto bylo přínosné srovnat informace a poznatky seminaristů s profesionálními zkušenostmi slečny Polívkové.

21. – 23. září 2001 byl plánován seminář **Dramaturgie ve školním divadle**, který měla pro veliký úspěch znovu vést paní Silva Macková, t.č. prodávka DIFA JAMU, ale nakonec nebylo možné její program podříditi požadavkům semináře. Zájem seminaristů byl intenzivní, a tak jsem vedení semináře přijala – snad poněkud směle – já. Nabídla jsem povídku Józefa Ignacy Kraszewského, Květ kapradiny, kterou jsem dramatizovala pro divadelní soubor,

pracující na ZŠ Kuldova pod vedením paní ředitelky Mgr. Libuše Nečasové a který tento soubor hrál na festivalu Brnkání 2001 v Lužánkách. Příběh chudého chlapce Janka, který hledá květ zlatého kapradí a ztratí postupně všechny své blízké, protože ho zlatý svit kapradiny omámí natolik, že není schopen při usilovném hledání štěstí myslet na své blízké, jsme zkoušeli dramatizovat podle jasné a logické struktury, nabídnuté paní Mackovou.

26. – 28. října 2001 lektor Aleš Bergman vedl znovu seminář **Režie ve školním divadle**. Přínosné bylo, že lektor nabídl nové techniky a nové postupy režijního vedení herce, doprovázené jak zajímavými teoretickými úvahami, tak inspirativní fyzickou průpravou, směřující k tréninku intuitivního vnímání partnera na jevišti.

23. – 25. listopadu 2001 se konal předposlední seminář, **Poezie ve školním divadle**. Lektor Pavel Němeček, olomoucký amatérský divadelník a loutkář, nabídl své zkušenosti s inscenováním nonsensové poezie E. Leara v propojení s hrou s předměty a loutkovým divadlem. Seminaristé se snažili pochopit princip nonsensu skrze vlastní tvorbu a v závěru semináře společně inscenovali malé loutkové představení vlastního příběhu z prostředí divokého Mexika.

Poslední seminář **Příběh, cesta k jevištnímu tvaru** byl z časových důvodů přeložen na 25. – 27. leden 2002. Opět nás navštívil Roman Černík, a díky jeho bohatým zkušenostem, seminář vyústil ve velmi tvůrčí setkání, které si všichni zúčastnění pochvalovali a ocenili hlavně

lektorovu otevřenost, schopnost přijímat skupinu, její atmosféru a nabídku, kterou pak dokázal obdivuhodně přetavit do tvůrčí práce, vedoucí k pevnému divadelnímu tvaru.

Ve druhém běhu nebylo možno pro malý počet přihlášených realizovat jen seminář **Materiál, předmět, loutka**.

Kurzu se zúčastnilo v prvním cyklu osmnáct a ve druhém cyklu dvacet šest seminaristů. Během dvouletého setkávání – někteří seminaristé se znovu přihlásili do druhého cyklu – se vytvořila skupina nadšených lidí, kteří mají zájem se dále vzdělávat a hlavně získané poznatky používat ve vlastní práci.

Pokud mohu shrnout své zkušenosti z organizování podobných kurzů, závazek celoročních návštěv je méně atraktivní než nabídka jednotlivých seminářů. Zajímavé bylo také složení kurzu – dovolím si teď trochu nadsázky a namátkou vyjmenuji profese některých seminaristů – při práci se sešli ředitelka školy se studentem gymnázia, zaměstnanec sběrných surovin s jeptiškou, vychovatel v domově mládeže se studentkou knihovnické školy, prodávka v supermarketu s tím, co se živí prací ve výškách. Klientelu tedy zdaleka netvořili jen vedoucí divadelních kroužků, ale spíše nadšenci pro divadlo, většinou mimobrněnější. Přeji jim, ať jim jejich zájem vydrží a ať přátelství a spolupráce, navázané během minulých dvou let, přetrvávají a dají motiv k dalším tvůrčím setkáním.

Veronika Rodriguezová

Kurz Školní divadlo CVČ Domeček Brno. Snímky ze semináře Divadlo ve škole a jeho propojení s výchovou – Václav a Boleslav. Foto Veronika Rodriguezová.

PŘECE JEN GENERAČNÍ OSMÉ VZPOMÍNÁNÍ BEZ ZÁRUKY

Někdy začátkem osmdesátých let jsem náhodou potkala Sergeje Machonina. Znali jsme se od nepaměti, vždycky jsem mu trochu záviděla jeho vzdělanost, lehké pero i politický rozměr jeho divadelních kritik. Poslední dva roky před pogromem spoluredaktoval s námi Divadelní noviny. V době, kdy jsme se potkali, se živil jako hlídač v Národní galerii. Zeptal se co dělám, a já spustila ódu na mladé amatéry. Jak báječně rozhýbali amatérské hnutí, jak zřetelně dávají najevo, že nepřijímají současný absurdistan, jak chytře a mnohdy talentovaně unikají ideologickým kleštím, jak jejich přemýšlení o divadle je zároveň přemýšlením o životě a jak si jeho prostřednictvím proslapávají cestičku ke svobodě myšlení vůbec... Přerušil mě otázkou: „A to ti stačí?“ Vycítila jsem, že ji diktovala pochopitelná osobní zahořklost, ale stejně mě zaskočil její pohrdavý tón. Jak to bývá, nezmohla jsem se na patřičnou odpověď. Něco jsem zakoktala a rozešli jsme se. Ta patřičná odpověď by měla znít asi takto:

Milý generační druhu, nejen že mi amatéři stačí, ale mám co dělat, abych stačila jim. To není falešná skromnost, ale logický důsledek situace, v níž jsme se ocitli. Patříme ke generaci, která by se dala nazvat generací odstřiženou. Skutečně ten normalizační zásah do naší oblasti připomínal akci potrhleho filmaře, který, celý vzteklý, provádí razantní střih na nejméně vhodném místě. Zasáhl nás v nejlepším, takřkajíc v půli věty, kterou jsme nestačili dopovědět. Uvízla v nás, podvědomě jsme si zafixovali stop-stav: hierarchii kritérií, které jsme si na kritické frontě vypěstovali sice s jednotlivými individuálními odchylkami, ale v podstatě shodně. Také předpoklady příštího vývoje, vyplývající z faktu, že nejen diváci, i divadelníci sami už měli po krk dalších a dalších variací neměnného modelu, jak jej nastolilo divadlo absurdity, stejně tak všeho, co je vzděláváno na předem stanovenou tezi, byť by byla sebemoudřejší, a vůbec všeho, co tak či onak schematizuje a definuje hemžení v lidské přírodě. Vyvstala potřeba obrátit modely rubem navrch a objevit, že tajemné zámky, popraviště, neprostupné zdi či zákeřné sítě, do nichž je jedinec zamotáván, jsou zase jen dílem lidským, že „osudem člověka je člověk“, jak konstatoval Brecht, že jeden každý z nás je „zároveň zrnem i žernovem“, jak k tomu krásně dodal František Pavlíček. Z toho pak jsme vyvodili kardinální úkol příštích let: zastavit devalvací herecké tvořivosti, vrátit herci autorské sebevědomí a vládu nad scénou, a to ne natruc režisérům, ale společně s nimi. Byli jsme shodně přesvědčeni, že jediné tak je možné realizovat ono velké téma, vyjádřené prostinkým, přesto mnohoznačným, smutně ironickým Pilátovým povzdechem nad zbičovaným Kristem: Ejhle, člověk! - Tak to je asi tak zhruba stupeň, na němž jsme byli zastaveni. Nebylo snadné překousnout fakt, že jste najednou vyřazeni, že vaši aktivní veřejnou kritickou spoluúčast na tvorbě divadla náhle nikdo nepotřebuje. Ale nemohli jsme očekávat, že příští generace, která už za dveřmi netrpělivě podupává, bude nad námi ustavičně držet tryznu a sama nic nepodnikne. Stačilo několik málo let - a podnikla. A my bychom, kamaráde, neměli ohrnovat nos, ale naopak poděkovat nebesům, že podnikání nové generace se zdárně rozvíjí. Naše prognózy sice nenaplní, protože vychází z odlišného zázemí a ocitla se pod jiným tlakem, ale důležité je, že se rozvíjí po jiné linii, než jakou určili normalizační mocipáni.

Generační předěl jsem pocítila hlavně při diskusích na FEMADu. Poděbradský festival mladého amatérského divadla jsem zastihla už důkladně rozjetý, mezi mladými divadelníky široko daleko populární. O diskuse byl mimořádný zájem, plnily tak velmi užitečnou funkci, poskytovaly materiál k tomu, aby spontánní podvědomý postoj mohl přerůstat v uvědomělý názor. (Pravda je, že - jak to bývá vždycky při podobných příležitostech - názor formují lidé nejvýmluvnější, kteří nemusí být vždycky zároveň těmi nejmoudřejšími.) Můj problém spočíval v tom, že mé soukromé hodnocení jednotlivých inscenací se dost často neshodovalo s hodnocením obecně přijímaným v plénu. Diference sice nebyly propastné, ale stačily na to,

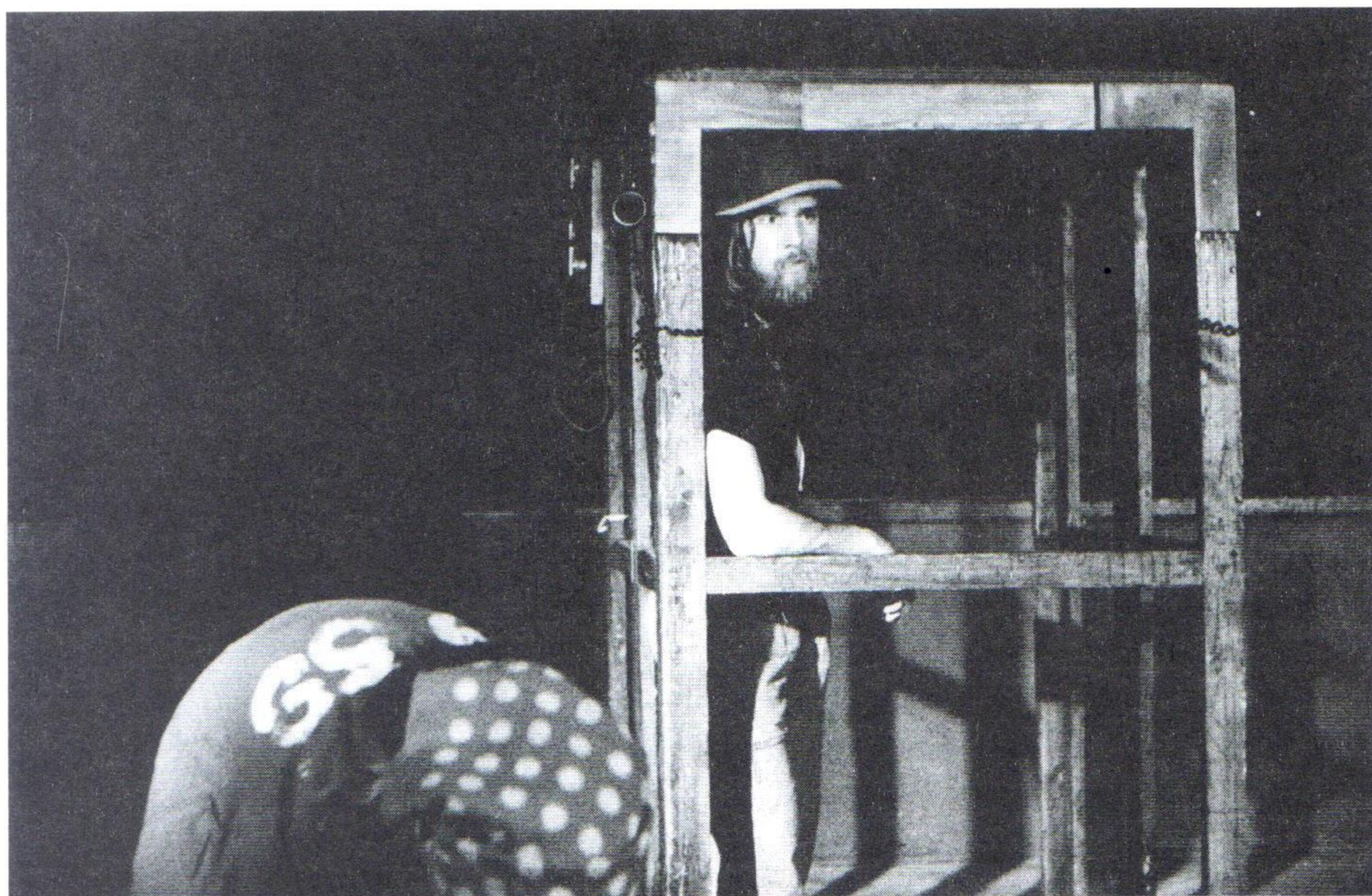

Divadlo Šupina Vodňany / Vl. Vančura, F. Zborník: Markéta. F. Zborník jako Mikoláš a Slávka Zborníková v titulní roli. Foto: Pavel Hrdina.

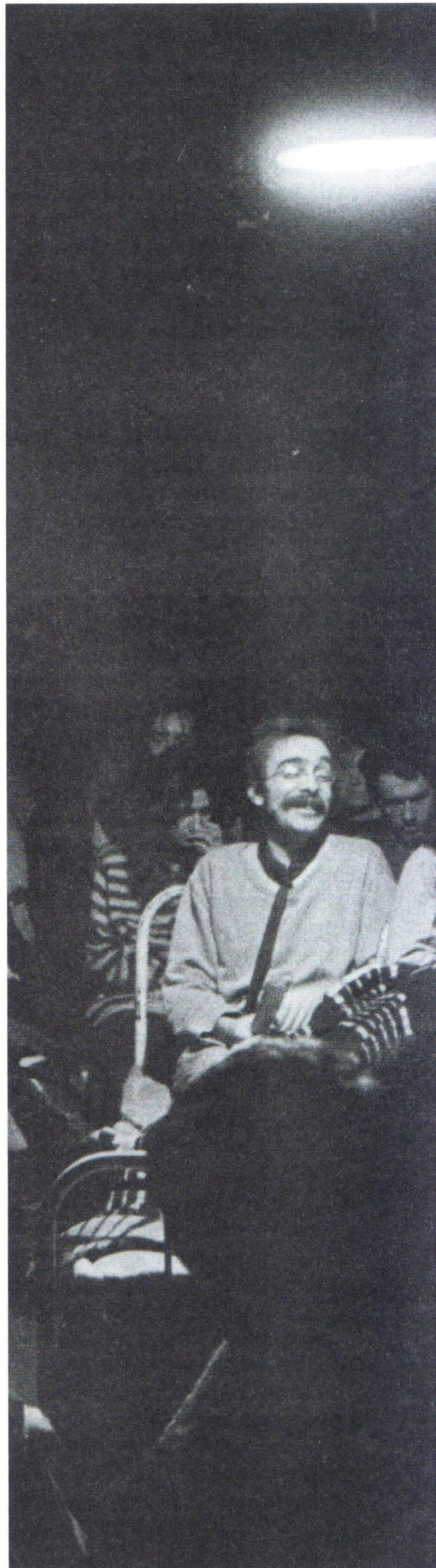

Ochotnický kroužek Brno / Franz Kafka: Amerika. Režie J.A. Pitinský a Petr Osolsobě. Na snímku Štěpán Rusín a Marie Ludvíková. Foto: Archiv ARTAMA.

abych si většinou své mínění nechávala pro sebe a do diskusí přispívala jen okrajovými poznámkami. Ne ze zbabělosti, ale prostě proto, že můj úhel pohledu se opravdu od ostatních lišil, a já cítila, že to nebudu umět pořádně vysvětlit, protože mé argumenty pocházely z jiné doby. Nejčastějším jablkem tichého sváru mezi mnou a plénem mladých dychtivců bylo jejich uctívání a přeceňování důležitosti tématu, které zaměňovali za obsah. Pochvalovali si, jestliže jim inscenace sdělila téma tak jasně, že je dokázali promptně jeden po druhém jednou větou pojmenovat. Přesně z téhož důvodu mě naopak nechala taková inscenace chladnou, i když to přímočaré ztvárnění holého tématu bylo třeba provedeno důmyslnými metaforami. K tomu, abych byla stržena, přizvána ke spoluprožívání, potřebuji bohatý obsah každé vteřiny, nepátrám o čem se hraje, ale sleduji, co se přede mnou na scéně mezi lidmi opravdu děje. Čím je to mnohoznačnější, tím líp, protože si z toho mohu svobodně vybírat, co zrovna potřebuji. Samozřejmě, že taková inscenace potřebuje nakonec to, čemu Stanislavskij říkal „svěrchzadača“, myšlenkovou a stylovou oporu, která sepne rozbíhavý obsah do celistvého tvaru. Podstatné ovšem je, aby měla

Divadlo Lampa Praha / St. Lem, P. Liška a kolektiv divadla: Mellem. Foto: Vladimír Zajíc.

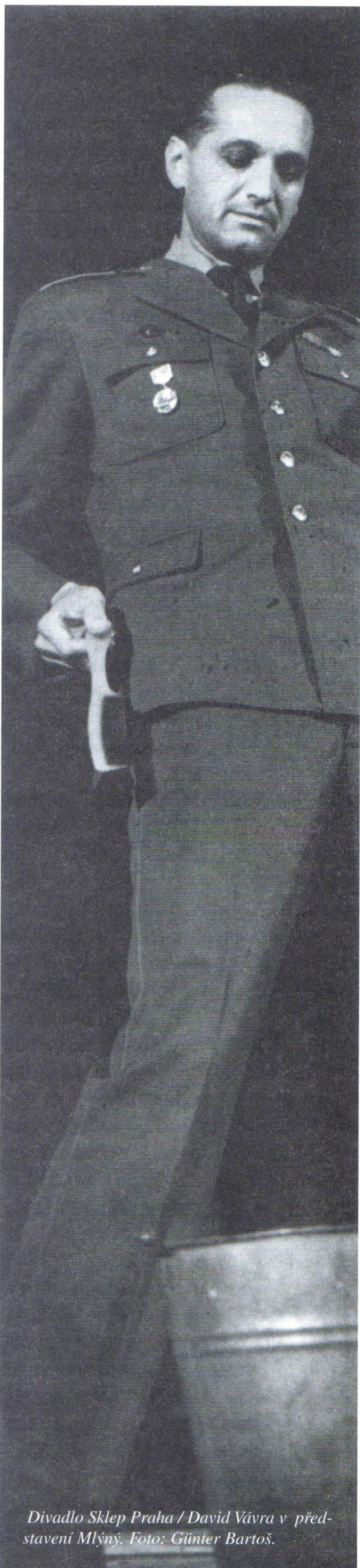

Divadlo Lampa Praha / T. Rózewicz: Kartotéka. Petr Gruša v hlavní roli. Foto: Petr Hanek.

co spínat. Ano, ale vysvětlujte to mladým lidem na FEMADu, kteří nebudou vědět, o čem to vlastně mluvíte.

Na konci sedmdesátých a počátkem osmdesátých let jsem poznala několik souborů, které bohaté lidské obsažnosti dosahovaly důsledným pěstováním kolektivní souhry. Stanislavského „život lidského ducha na scéně“ není nucen zveřejňovat jedinec sám, udělá to za něj reakce partnera. Je-li ten řetězec vzájemného ozvlášťování rozvíjen důmyslně, vznikne divadlo velice působivé, schopné navázat s divákem bezprostřední kontakt. Dodnes vděčně vzpomínám na pražskou Lampu, soubor, který se vyznačoval mimořádnou starostlivostí, organickou souhrou. Díky jí dokázali naplnit každou vteřinu jiskřivou životností, vsugerovat divákovi pocit, že je svědkem v z n i k u, že sleduje proces tvoření něčeho, co tu ještě včera vůbec nebylo. Stejně libý divácký pocit mi dodnes připomíná kouzelně intimní představení, které sehráli mladí členové Studia Josefa Skřivana z Brna mezi diváky, u šesti stolů, sražených dohromady. Jmenovalo se to Expedice, reálné postavy členů výpravy „někam jinam“ se měnily v postavy zvířat z Medvídka Pú a jejich prostřednictvím si hledaly kamarády, opory v nejistotách, vzájemnost, společenství, ostatně, to byla jedna z těch inscenací, jejíž téma se jednou větou vyjádřit nedá. Jemná básnička, divadelní poezie, vznikající před našima očima jakoby poprvé z dokonalé souhry všech účinkujících. Ostatně, v době plus minus na přelomu desetiletí se poměrně často dařilo dostat pocit „právě vznikajícího“ i do individuálních hereckých výkonů. Žádné „psychologizování“, prostě jen člověk, který přirozeně, autenticky tělem i duchem reaguje na podněty dané situace tak, jako by je neznal předem, jako by mu byly dány poprvé. Takto vytvořených postav bylo v té době vidět na amatérských scénách studiového typu vlastně až překvapivě dost. Jeden za všechny: nezapomenutelný J. Postránecký v Příběhu koně (Dělnické divadlo Brno). Navenek to nejprostší gesto, jaké si umíte představit, ale zvnitřku jím prosvítal silný emocionální náboj, autentický prožitek napětí či uvolnění, radosti, smutku, strachu, loučení. Ale jak šel čas, začaly tyto zajímavé herecké výkony ustupovat do pozadí, přední místo čím dál víc zaujímali režiséři.

V druhé polovině sedmdesátých let a v letech osmdesátých jsem viděla slušnou řádku amatérských představení. Prolézala jsem nejrůznější sklepení bez vzduchu, mrzla v nehostinných kulturácích, trnula jsem, když na jevištětku nehodná toho jména vstupovaly postavy s rozžatými svícemi - jednu dobu se zdálo, že svíčky jsou přímo povinné (a já jsem zřejmě v jednom ze svých minulých životů byla divadelní hasič), sledovala produkce v „arénách“ instalovaných v tělocvičnách a lámala si hlavu, proč se tak vytrvale umisťují doprostřed a nezajistí si to, co cirkusová aréna má, totiž krytý vchod. Nastoupit do arény zdálky, to ještě jakž takž jde, ale co nejde, je vypařit se z ní, rychle zmizet ve chvíli, když už vás tam není potřeba. Takže nezbývá než při tom útěku uličkou mezi diváky buď předstírat, že tam vlastně nejste, anebo naopak úplně zbytečně cosi dohrávat. Ale to jen tak na okraj, chtěla jsem jen říci, že jsem měla možnost opravdu sledovat postupně vývoj této větve amatérského divadelnictví. Jen pro osobní potřebu jsem si ho nazvala vývojem od hereckého divadla soudržných kolektivů k divadlu výrazně režiséřskému. Logický, zákonitý pohyb, proti němuž se nedalo nic dělat, i kdyby se chtělo. Studiová generační amatérská divadla nemohla nebýt divadly autorskými. To znamená, že si svůj dramaturgický materiál opatrovala samostatnou svépomocí. Jestliže tu a tam sáhla po tzv. hotové hře, pak jen v dalekosáhlé vlastní úpravě. Většinou to však byly přímé scénické adaptace nejrůznějších druhů prózy. Dramatik jako takový z tohoto divadla vymizel, jeho funkci převzal režisér. Na něm bylo, aby nalajnoval hřiště a stanovil taktiku hry, on organizoval významotvorné aranžmá a vymýšlel výmluvné scénické metafory, které opisovaly obsah už tak trochu samostatně, ne prostřednictvím hereckých akcí. Amatérští režiséři se učili rychle, poměrně snadno tak převzali vládu. Ale zároveň s tím se začalo ztrácet dřívější inspirované autorské amatérské herectví. Dá se to velmi jednoduše doložit. Na soutěžních přehlídkách, kde se udělovaly ceny, bylo rok od roku těžší najít tak výrazný herecký výkon, jaký by si cenu zasloužil, a naopak rok od roku snazší přidělit ji režisérovi. Vzpomínám na inscenaci, kterou tento vývoj na amatérské půdě zřejmě vrcholil: Kafkova Amerika Ochotnického spolku Brno v režii tehdy

Divadlo Sklep Praha / David Vávra v představení Mlýný. Foto: Günter Bartoš.

ještě amatéra J.A. Pitínského. Inscenace právem proslavená, představující v podstatě vítězné utkání s přesložitou Kafkovou prózou, klobouk dolů. Divák nezaujatý mohl být spokojen, divák zaujatý amatérismem ne tak docela - jako třeba já. Uvědomila jsem si totiž, že tu skupinu mladých lidí na scéně už nemohu vnímat jako bezprostředně živě tvořící kolektiv, že se dívám ve skutečnosti na kompars. Skvěle ukázněný, s režisérskou koncepcí srozuměný, tedy rozhodně nemanipulovaný proti své vůli, ale bez vlastní tvořivé jiskry, kterou utlumil silný režisér prostě tím, že s ní vůbec nepočítal. Přiznávám, že se mi zastesklo po staré Lampě a Medvídkovi Pú.

V minulém oddíle vzpomínání jsem slíbila, že vysvětlím, co se mi na celé věci začalo silně nelíbit. Tak tedy stručně řečeno rychlost, s jakou se vytvořila nová doktrína a s jakou se šíří už zase nové konvence. Pomáhala jsem pořadatelům přehlídek i FEMADu vybírat vhodné inscenace, měla jsem možnost tak proniknout takříkajíc do druhého sledu a tam se o tom přesvědčit. Vnější náter „netradičního“ či alternativního, ne-li přímo avantgardního divadla bylo možné získat hodně lacině, jeho rozpoznávací znaky byly už předem vyhotoveny. To by samo o sobě nebylo to nejhorší, za každým, kdo přichází s něčím novým či znovuobjeveným, se vždycky táhnou epigoni, to je přirozený jev. Horší byla vyznavačská hysterie, která tato divadla obklopovala, už také s pomocí publicistiky z nich udělala záležitost výlučnou, neslučitelnou vůbec s ostatními divadelními směry a trendy. Neměla jsem nic nebo jen málo proti představením souborů Pražské pětky (nejbližší mi byl Sklep), ale nemohla jsem pochopit, proč právě kolem nich se rozpoutala, dnes by se dalo říci skoro reklamní kampaň, která z nich udělala idoly divadlaktivní mládeže. Zнала jsem desítky souborů podobného typu po venkově i v Praze samé, jejichž inscenace byly přinejmenším stejně dobré a některé už také mnohem myšlenkově i stylově vyzrálejší. Oni totiž ti pětkáři začali působit tak trochu infantilně právě díky tomu oslavování.

Šla jsem tak jednou, už nevím na co, výstavištěm do zadního pavilonu. Přidružila se ke mně sympatická dívčina a poučila mě, že jdeme na divadlo, které se hraje „pro zbytek chytrých lidí v Praze“. Sešlo se jich třináct, chudák Praha. Sebe nepočítám, nebyla jsem dost chytrá, produkce mě upřímně nudila. Myslím, že to je výmluvná ilustrace toho, co se mi na celém hnutí začalo silně nelíbit.

Alena Urbanová

Josef Tejkl (vpravo), autor hry Kalvárie, otištěné v příloze AS, spolu s Janem Dvořákem, který byl režisérem jejího prvního uvedení. Snímek je z inscenace Kdyby impresionisté byli dentisté (podle Woody Allena), kterou uvedlo Divadlo Jesličky Hradec Králové na Šrámkově Písku 1993. Foto: Pavel Štoll.

S PROFESOREM JANEM CÍSAŘEM O SOUČASNÉM ČESKÉM AMATÉRSKÉM DIVADLE

Divadelní vědec, vysokoškolský učitel, dramaturg mnoha profesionálních scén, včetně Národního divadla, autor řady odborných publikací. Tím vším a leccím jiným byl a je čerstvý sedmdesátník profesor Jan Císař. Od sedmdesátých let prakticky nechyběl u ničeho podstatného, co se v českém amatérském divadle událo. A to s výjimkou uměleckého přednesu a divadel poezie (to opravdu není jeho šálek kávy) ve všech jeho družích, včetně toho, že výrazně přispěl k formování teorie i praxe. Když se redakce AS zamýšlela nad tím, co udělat k jeho významnému životnímu výročí (pan profesor je mj. předsedou odborné rady pro činoherní divadlo ARTAMy a rovněž předsedou redakční rady našeho časopisu) napadlo nás dát mu prostor pro zamýšlení nad současnými trendy českého amatérského divadla i nad prognózou jeho vývoje. Tak se zrodil následující rozhovor.

Začneme nikoliv jednoduchou otázkou. Jak byste charakterizoval české amatérské divadlo současnosti?

Předně je nesmírně rozvrstvené, stratifikované. Jeho rozpětí je neuvěřitelně široké, a to znejrůznějších důvodů. To pokládám za vůbec nejpodstatnější rys. Pravda, neplatí to pouze pro amatérské divadlo. Za další si myslím, že ztratilo řadu poloh, které mělo za socialismu, a to i v nejvyšším patře. Míním tím např., že nemusí a z řady důvodů ani nemůže být inspirací pro profesionální divadlo. Asi jen výjimečně se stane, že někdo z amatérů vzroste ke špičkovému experimentálnímu či uměleckému výkonu, který oslní. Na tom, že to budou pouze výjimky, trvám. Na druhé straně amatérské divadlo má některé nové zajímavé rysy. Alespoň pro mne, jak soudím podle spíše nahodilých setkání s jevem, o němž chci hovořit. Nietzsche kdysi umění rozdělil na apollonské a dionýsovské. Někteří amatéři jdou právě dionýsovským způsobem. Jde jim o to vytvořit si zvláštní kontakt k realitě a realizovat něco, co v normálním životě neexistuje. Párkrát jsem se potkal s mladými lidmi nejrůznějších povolání, různého vzdělání, zpravidla nejsou z velkých center. Kromě toho, že hrají divadlo, provozují ještě jiné kulturní aktivity. Cítí, že právě tady, aniž by toužili po apollonské, tj. vynikající inscenaci, mohou najít to, co kumšt (také bych mohl říci jeho estetická funkce) přináší. Dostávají se do zvláštního, jedinečného a intenzivního kontaktu se skutečností. Divadlo dělají pro sebe, pro své přátele. Občas jim z toho vyjde něco zajímavého,

co je, řekněme, divadelně jiné. To však pro ně není podstatné. Vím, že některé takové skupiny nakukují přes ohradu do divadelního dění, aniž zatím jeví tendenci se do něj úplně zapojit. Soudím, že to není nečekaný a zcela řídký jev.

Z čeho myslíte, že se tento jev rodí? To je přece něco zcela odlišného od obrazného metaforického pojmenování skutečnosti, které jsme zažili v amatérském divadle řekněme v osmdesátých letech?

Jednoznačně je to jinak. Oni ani netouží něco pojmenovávat. Chtějí se k něčemu dostat, něco zažít, co jim život neposkytne. Jejich činnost má všechny rysy performancí a někdy dokonce happeningů, do nichž vtahují své známé a přátele. Klasickým příkladem je hradecký soubor DNO. Byli sice na LCH i na JH, ale současně pořádají řadu jiných akcí. Mají třeba vlastní kapelu a jejich představení jsou často s tancem a zpíváním a do toho jde divadlo.

Takže tím pravým důvodem, pravou motivací je to, že jim život něco nedává...

Myslím, že ano. Máme řadu věcí už jen zprostředkovaných. Divadlo, které pracuje s živým, originálním materiálem, jim asi cosi dá, co jinde nedostanou.

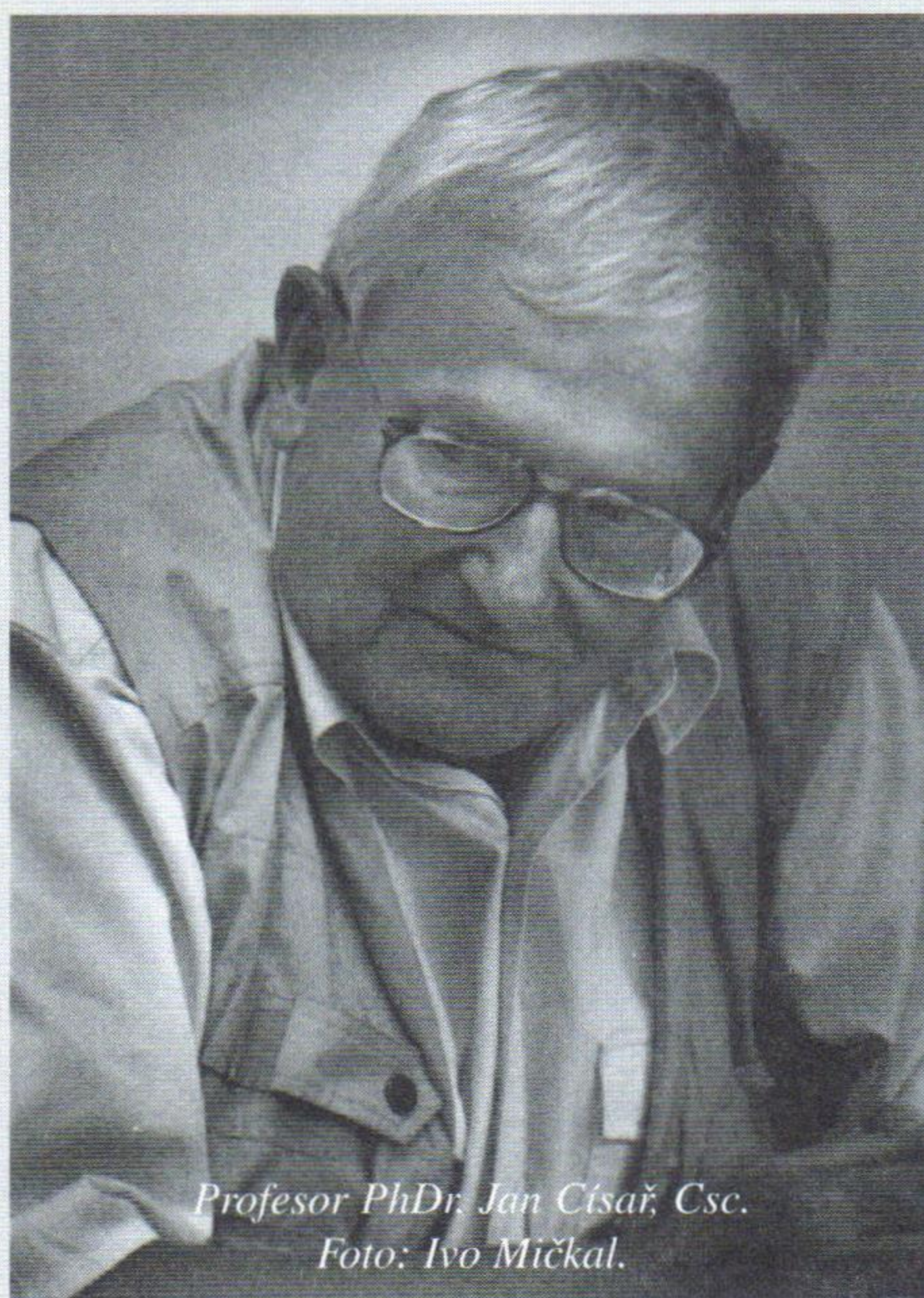
Domníváte se, že když vezmeme tento jev a přihlídneme také k přibývajícím sousedským skupinám, které podobně mají vlastní koleje, že současný systém přehlídek je nastaven správně? On přece obě skupiny ani nemůže zahrnout...

Řeknu to takto. Současný systém přehlídek obě tyto aktivity skutečně ani systematicky ani systémově do sebe vtáhnout nemůže. Občas sice na přehlídku přijedou, ale jejich hlavní aktivita jde jinudy. Už jsem také říkal, že jim programově nejde o to udělat dobrou kvalitní inscenaci. To se zrodí jakoby druhotně.

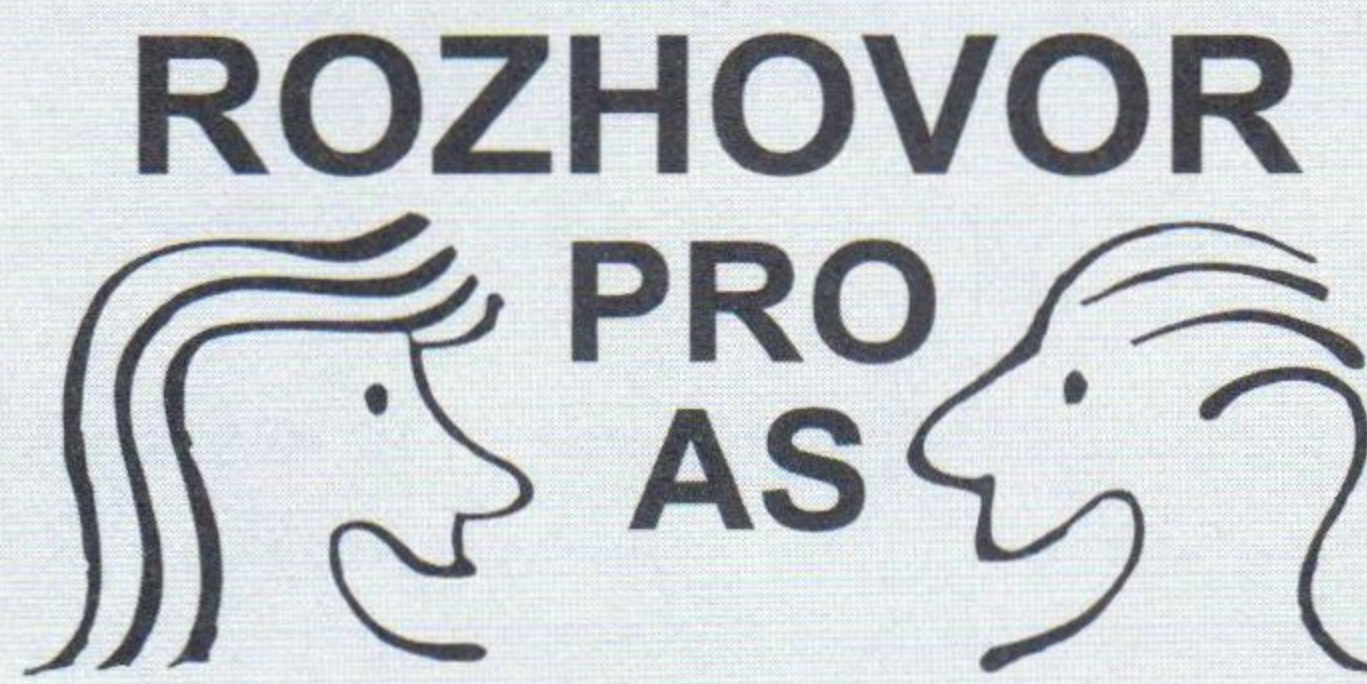
Jinak řečeno, jakýmikoliv úpravami systému tento fakt nezměníme. Jeho rozvolnění by jistě možné bylo, ale já se domnívám, že svou funkci, byť pro část spektra amatérského divadla plní...

Jistě, tyto soubory ten systém nepřijmou. Na druhé straně si myslím, že by se o jejich přehlídkách = aktivitách mělo vědět a mělo by se o nich i psát. Prostě je registrovat. Oni nejsou uzavření, ale sami potřebu tohoto kontaktu nemají.

Nemyslím si, že by se o nich vůbec nevědělo. V poslední době se např. často diskutuje o podobě Jiráskova Hronova a existují návrhy na open Hronov ve stylu francouzského Avignonu. Znamená to pustit tam naplno tyto skupiny. A pak je tu ještě další problém s tím spojený. Soubory, které programově jdou za divadelní kvalitou, tj. účastní se postupových přehlídek, investují do této aktivity mnoho času, peněz i energie. Dělají to s vidinou, že se dostanou do Hronova. A pak přijde někdo, kdo toto vše podstoupit nemusel a dostane se do Hronova také. To patrně snadno nepřijmou. Navíc tyto mladé aktivity bu-

Profesor PhDr. Jan Císař, Csc.
Foto: Ivo Mičkal.

dou z hlediska divadelní kvality těžko poměřitelné. Je to prostě umění jiného řádu, pokud to lze vůbec uměním nazývat...

To je samozřejmě problém. Podle mého názoru je idea open festivalu legitimní a pro tyto skupiny ideální. Přijely by, zahrály, bez ohledu na to, kdo by na ně přišel. Kladu si pouze otázku, zda tímto festivalem má být právě Jiráskův Hronov. Zatím je soustředěn na vzdělávání a jakmile do toho vstoupí open festival, mladí lidé budou od rána do večera běhat po představeních. Dosavadní koncepce festivalu by se musela úplně, nebo z podstatné části, opustit. Viděl jsem jeden takový projekt, který sice připouští, že dopoledne by byl čas na semináře, ale po obědě už to rozjíždí naplno. Nejde jen o to, že zájem o nadstavbový seminář, kterému říkáme diskusní klub, by nutně poklesl. Podstatné je, že festival by získal úplně jinou dimenzi. Chápu, proč tyto skupiny chtějí do Hronova. Mladí seminaristé by jim poskytli skvěle komunikující publikum. Ale: proč měnit radikálně hronovský festival, jenž zatím funguje dobře a je o něj zájem. Co třeba tomuto proudu otevřít Šrámkův Písek. Myslím, že by to pro tuto v současnosti pro mě dost problematickou přehlídku mohla být šance.

Když se podíváme na připravovaný Místopis českého amatérského divadla, je jasné, že v takové kvantitě to v Evropě, a patrně ani nikde jinde na planetě Země neexistuje. Zároveň v určitých érách zdobí naše amatérské divadlo ještě kvalita. Odhlédneme přitom od období totality, kdy muselo plnit ještě jiné funkce a celý kontext, v němž fungovalo, byl naprosto výjimečný. Shodneme se určitě, že v současné době chybějí špičky. Vy sám např. mluvíte o Hronovech klidných, ale průměrných. Má tedy kvalita vůbec nějakou šanci?

To je strašně složité. Sama jste před chvílí řekla, že rostou sousedská divadla do většinového jevu. Ta samozřejmě kvalitu ani produkovat nemohou, ostatně ani tuto motivaci nemají. Snad ve výjimečných případech nějakých osvěcených režisérů. Kladu si otázku, co tedy dávají divákovi. Všude mají televizi, a to naprosto pomímám fakt, že autem je dostupné cokoliv. Víme, že často je to z hlediska divadelní kvality velmi špatné. Někteří divadelníci dokonce mají pocit, že to nejhorší by se snad mělo zakázat. Přesto lidé toto divadlo chtějí a chodí na něj. Proč? Chtějí vidět Františka Vopičku na jevišti? Víme patrně, k čemu je dobré pro jeho tvůrce. To bychom snad formulovat uměli, byť to neplatí absolutně. Když s některými z těchto souborů mluvím, říkají, že často mají potíže někoho přesvědčit, aby hrál divadlo. Nedělejme si iluze, masový zájem o divadlo není. Co vede maminku, aby přivedla dítě na amatérské představení na vesnici, která je dvacet kilometrů od kulturního centra, kde může plus minus vidět slušné divadlo? Jakou funkci to plní? Je to společenská událost, a to stačí? Vy to víte?

Oni nejspíše, pane profesore, skutečně divadelní kvalitu nehledají a ani ji neočekávají. Možná, že tím hlavním důvodem je setkání s živým člověkem na jevišti, který k nim má blíže než dokonalejší, ale zároveň trochu odosobnělý profík. Nemůže to tak být?

Ta motivace musí jít skutečně odjinud. Souhlasím, že kvalita to není. Jde patrně i tady (podobně jako u oněch mladých lidí) o zvláštní setkání, která jinde nezažijí. Co ale bude s kvalitou, o níž jsme mluvili, to ví snad jen Bůh. A nevím, jak dlouho budou amatéři ochotni se za ní honit. Co když si řek-

nou: proč my se máme trápit, když vedle hrají divadlo špatně a mají stejnou návštěvu. Jaké šance má systém přehlídek nastavený na kvalitu, to si netroufnu posoudit vůbec.

My vlastně nemáme žádné modely, jak to může fungovat. Asi těžko se vrátíme k prvorepublikovému přebírání hoto-vých inscenací z profesionálních scén...

Ano, k tomu se nevrátíme. Ta doba je pryč. Domnívám se, pomyslím-li na stratifikaci, že šanci mají soubory typu kladenského V.A.D. Jejich inscenace Rozpaky zubaře Svatopluka se hraje pořád a s velkým úspěchem. Oni zaplní jistý prostor, o nějž nikdo nemá zájem. Kolik je ale souborů schopných jít touto cestou?

Musím toto téma zproblematizovat ještě dalším faktem. Určitě se shodneme, že dějiny českého amatérského divadla jsou dějinami režisérů. Z řady důvodů dnes chybějí. Omezily se vzdělávací příležitosti, je pryč doba, kdy hojně hostovali profesionálové. Ořechovský Peška je pouze výjimka. Přitom právě režiséři by měli být zárukou oné kvality. Co s tím?

Režiséři nejsou. Je to bída, svrab a neštovice. Ostatně tvrzení, že dějiny amatérského divadla jsou dějinami režisérů, platí absolutně. Když se taková osobnost odstěhuje, je po souboru. Ostatně on to není pouze režisér, on to celé musí jako produkční dát dohromady, na to potřebuje čas a energii. Když k tomu připočtete, že ještě musí běhat a shánět herce, tak se možná moc ani rodit nebudou. Zase to bude jen výjimečná situace. Vidím to ve východních Čechách. Tam začíná být nedostatek kvalitních režisérů. Vrcholnou kvalitní inscenaci je schopen v současné době vyprodukovat snad jen Saša Gregar.

A to Gregar, Zborník, Pokorný, Klapka, abych jmenovala ty klíčové, jsou padesátníci. Mezi mladými nikdo...

Tak to je. Když se podívám, kdo se hlásí na východočeské krajské přehlídky, tak mohu očekávat spíše průměr. Jistě, zážrak se může stát vždycky, s tím počítám, leč nekalkuluji s tím jako s jistotou.

Chci se zeptat ještě na něco obecnějšího. Řada otázek a odpovědí tohoto rozhovoru je teatrologické povahy. Současná divadelní věda se však o amatérské divadlo moc nezajímá, spíše vůbec ne. Myslíte, že ještě někdy bude?

To je otázka současného stavu divadelní vědy, a s tím se dostáváme na velmi komplikovanou půdu. Teatrologie má tři disciplíny. První z nich je historie. Dějiny českého amatérského divadla jsme si díky ARTAMě a díky ochotě některých dalších spolupracovníků vlastně vytvořili sami. I když Vladimír Just nešetří kritickými výtkami, musí i on uznat, že je to dílo pozoruhodné. Místopis je dílem tak geniálním a tak grandiózním, že se mu hned tak něco nevyrovná. Problémem druhé složky teatrologie, tj. kritiky, je že se vykonává některými nadšenci, i když připustíme, že např. Z.A. Tichý, či Vl. Hulec se v amatérském divadle orientují a občas o něm i něco napíší. A to je tak všechno, co můžeme očekávat. Kritik si dnes může vybírat z množství produkce, a pokud se neobjeví geniální amatérská inscenace, tak se amatérským divadlem bude někdo zabývat jen těžko. Na druhé straně nepodceňujme fakt, že se Jiráskův Hronov každoročně dočká řady kritických reflexí. Pokud jde o třetí oblast, teorii, ta u nás prakticky neexistuje, tak proč by ji mělo mít zrovna amatérské divadlo. Jedinou dnešní systematickou teoretickou aktivitou je Pojmosloví doktora Pavlovského. Ostatní jsou jen náhodné nepravdivé pokusy.

Když to všechno shrneme, může se někomu zdát, že pokud jde o budoucnost českého amatérského divadla, je profesor Císař pesimista. Já však vím, že opak je pravdou. Jak odpovíte na otázku, zda toto divadlo má budoucnost?

Myslím si opravdu, že budoucnost má. Podívejte se, kolik se u nás hraje různých divadelních produkcí, a je jedno, zda dobrých nebo špatných. Stačí se podívat na denní programy v Praze a napočítáte mezi 50 – 60 nejrozličnějšími produkcemi. Musíme tedy předpokládat, že se někde na ně vezmou peníze, byť jde třeba jen o nejběžnější provoz, tj. někdo otevře, rozsvítí a pustí vodu a někdo na ně přijde jako divák. To podle mě svědčí o tom, že pro hraní divadla existuje nějaký důvod. Jistě jsou v tom i poloprofesionálové (já to vždycky pracně luštím a často dojdou k názoru, že jde o amatéry, kteří se snaží posunout okousek dál). Když k tomu přičtu některé současné proudy o nichž jsme mluvili, pak asi amatérské divadlo v nějaké podobě a z řady důvodů má v této době pro určitou skupinu lidí přitažlivost. Musím ale připomenout, že se proměňuje, že my současníci si to často ani neuvědomujeme. Nemáme, a mít ani nemůžeme, odstup. Nicméně šance pro divadlo tu nepochybně je.

Byť nedokážeme říci, jak je velká...

Jistě, těžko to můžeme nějak kvantifikovat, např. kolik lidí bude chodit do divadla. Fascinuje mne, kde se berou všelijaké festivaly. Vezměte např., že pardubický Dobeš (Jumping Hamada) už zase připravuje festival. Někde na to sežene peníze, do Pardubic doveze zajímavé věci. Víím, že tam budou Nejhodnější medvídci. Pokud mi to vyjde, rád bych se tam alespoň na den podíval. Minulý ročník neproběhl bez zájmu obecnosti. Jeden energický člověk vydupe ze země přehlídku, udělá ji podle svého divadelního gusta, a ona žije. To mě právem může do jisté míry naplňovat optimismem.

Připravila Lenka Láznovská

VALNÁ HROMADA VSVD S HUMOREM JDE VŠECHNO LÉPE

Členové Volného sdružení východočeských divadelníků se sešli 9. února 2002 v Divadle Jesličky v Hradci Králové na své valné hromadě. Hromada to byla opakovaně veselá a není divu, že se na ni dostavil tentokrát rekordní počet 55 členů VSVD. Připočteme-li hosty, sešlo se v Jesličkách na sedm desítek hlav, které zde živě a neotřele schůzovaly a poté se potěšily z vystoupení Divadla DNO z Hradce Králové, které předvedlo své méně známé kousky Rybstory, Oslík, Hop a Žesťá. Valná hromada proběhla se všemi procedurálními náležitostmi, jejichž završením byla volba nové rady VSVD a revizní komise. Zvoleni byli všichni stávající funkcionáři. Rada ze svého středu zvolila „nového“ předsedu, kterým se stal opět Saša Gregar.

Nepřiblížil bych lépe ducha valné hromady VSVD, kdybych se ji nyní snažil blíže popsat. Na důkaz toho, že se dá schůzovat s humorem a tak, aby to lidi bavilo, uvádím níže výroční řeč jejího předsedy Mgr. Alexandra Gregara v plném znění. Nemohl bych být výmluvnější.

Milan Strotzer

VÝROČNÍ ZPRÁVA VOLNÉHO SDRUŽENÍ VÝCHODOČESKÝCH DIVADELNÍKŮ ZA ROK 2001

Tak se zase sešel s rokem ... A podruhé lezu před toto naše shromáždění coby jeho předseda a říkám cosi výročního. Jó, loni, když to bylo poprvé a zároveň VSVD slavilo deset let, to se to mluvilo, to se to plácalo na počest, to byly úspěchy! Ale jak řečeno, rok se zase sešel. A mnohé z „výjimečnosti“ už považujeme za normální a běžné.

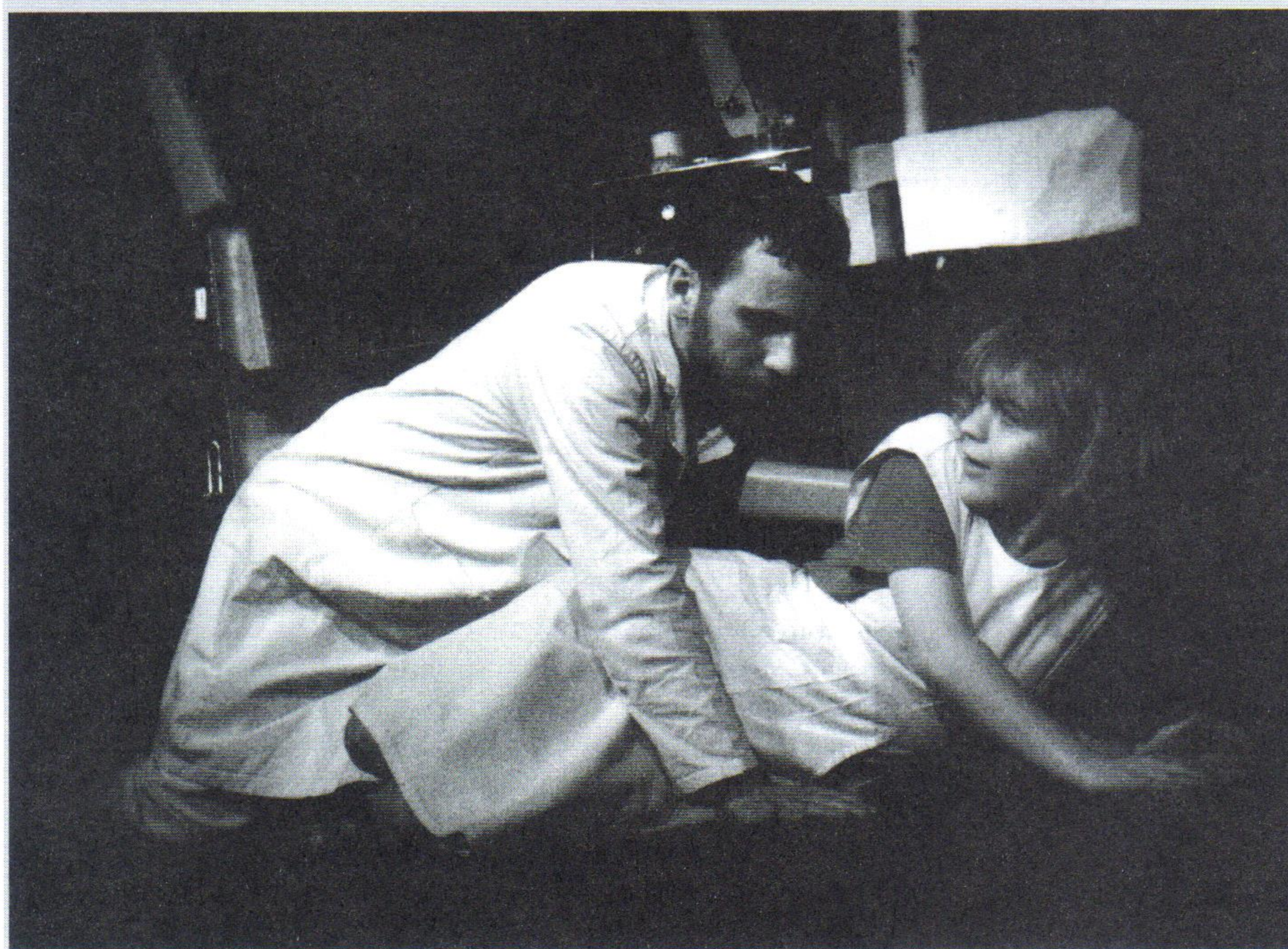
Třeba to, že se nám podařilo pěstovat herecko režijní kurzy - s Milanem Schejbalem, čestným to naším členem, kterému jsem o tom diplom v Hronově odevzdal a Milan překvapen a dojat - mimochodem jeho kurs byl loni uzavřen a absolventů 28. I Sergeje Fedotova často hostíme a našemu ochotnictvu do jeho pedagogické kuchyně nahlédnout dáváme.

Jana Konvalinková zas o jednom víkendu učila, jak si hlasivky neztrhat a mluvit hezky, o jiném víkendu zas vykládala o divadelním prostoru, hlasu a hudbě, v říjnu započala dílna scénografická, s Karlem Tománkem a Veronikou Márovou. Honza Merta s Břetou Lelkem tam či onde některým souborům pomohli radou, já sám taky při jedné z ústeckých produkcí, konečně byl jsem tam dlouho doma.

A ještě - mnohá rokováni jsme se s přátelými svazy vedli. SSČDO dlouho smlouváno, zda se připojit k udělování Zlatého Tyla.

A přehlídek bylo stejně přehršle jako vždycky, v Kostelci Červeném, v Úpici, v Dolanech, moc pěkné loni Štronzo v Moravské Třebové, na jevišti i tradičně se selátkem uzemným na talíři. Havlíčkovobrodská přehlídka pro děti byla opět trochu trápení, jednali jsme potom dokonce, jak tu bídu divadla pro děti vylepšit, jak udělat přehlídku zajímavější, smysluplnější.

A východočeši na národních přehlídkách? - I na Chrudim jsme se prosmýkli a - celých 50 % loňských chrudimských představení bylo z našeho rájónu! Divadlo DNO z Hradce Králové tam bylo „obřetně“, konečně i Cenu Erika koncem roku dostali. Na Hronově jsme byli dobře zastoupeni, včetně Nejhodnějších medvídků, Jesliček. V Prostějově Ema Zámečnicková byla mockrát, loni dostala Cenu poroty, v Písku jsme také byli, Dramatická školička ze Svitav a Honza Dvořák s Párkováním. A Open Air v Hradci Králové se vydařil obrovsky, za deset dnů

Snímek z inscenace V.A.D. Kladno Rozpaky zubaře Svatopluka Nováka uveřejňujeme jednak proto, že se o tomto souboru zmiňuje prof. Císař v rozhovoru pro AS, jednak proto, že se nám do minulého čísla vloudil tiskařský šotek a z fotografie mnoho nezbylo. Omlouváme se. Na fotografii Ivo Mičkala je Kazimír Lupinec v titulní roli se Stáňou Majerovou jako sestrou Janičkou. / Na podkresové fotografii vlevo je prof. J. Císař. Foto: Pavel Štoll.

kolem padesáti představení různých, kvůli dobré reklamě se hlásí letos i soubory z ciziny, však všechno pěkně popsáno je v Hromadě...

Skončila však jedna dlouholetá tradice přehlídková – úpický festival tzv. „mladých a netradičních“, byl tam dlouho a trochu tam už začal ztrácet dech. Takže zkusíme to od letoška v novém prostředí, v Kostelci nad Orlicí, tam se na to moc těší.

Hromada, bulletin náš! – Vážení, mnozí nám ji trhají z ruky, zvyšujeme náklad, posíláme ji i za hranice kraje. A aby toho dost nebylo, Český literární fond shledal Hromadu dobrou, ba skvělou a ušetřil ji pro letošek dotaci, celých 30 tisíc korun na její tisk! Toť je pěkné ocenění!

Zato ocenění Karla Šefrny, které bylo tak krásné, protože první nositel divadelní medaile od pana ministra je náš kamarád svitavský, se bohužel neobešlo bez české „postranní“ uličky. Totiž, že kromě diplomu ocenění finanční, slíbené a samým ministrem ohlášené na jevišti chrudimském před svědky, bylo trudno z Prahy vydolovat. Ale nešť, v historii Karel na první stránce těchto glejtů bude.

Taky jsme zařídili různé změny stanov, jak jste nás při loňské valné hromadě zavázali. Ministerstvo, tentokrát vnitřní, proti tomu nic nemělo a lejstra „oštampilkovalo“. Zvlášť to, že jsme „ouředně“ již sdružením celorepublikovým a grantově přístupným. Změnili jsme rovněž pokladníka, za Malínka Karlička Dörrová - a to byl fofr po bankách! Pepa Tejkl se tolikrát nenapodepisoval, ani když sháněl helikoptéru na Tan šan!

Hospodařili jsme ovšem dobře, i do Luže jsme na sborník mohli přispět z ušetřených peněz. Chovali jsme se konečně jako organizace, která podporuje, která se stará – o tom přece VSVD je! Totiž – na grantech jsme loni získali celkem 355 tisíc, o dvě stě tisíc víc než v roce předchozím! Ministerstvo dalo VSVD 70, město Hradec Králové 165 (z toho 150 na zajištění Open Air), Okresní úřad 40, do Úpice, do Dolan a do Červeného Kostelce na přehlídky dalo MK ČR 80 tisíc. Za členské příspěvky jsme rovněž vyinkasovali o 10 tisíc víc než loni, celkem 23. 790 korun! Na letošek máme opět „objednaný“ granty - v hodnotě 383 tisíc!

A pak taky na webové stránky jsme se vypravili. Díky Michalovi Drtinovi pod firmou www.vsvd.webpark.cz jsme se do světa, jak ten Švanda dudák vydali.

Bylo mnoho pěkných věcí za ten uplynulý rok, i oslav něco jsme užili. Pan profesor Císař se stal sedmdesátníkem, k čemuž mu ještě takto za účasti členstva gratulujeme. A jen připomínáme, že se mu od Jeslíček dostalo i titulu Generální inspektor českých drah a divadla, což by nebylo špatné potvrdit i naším orgánem v usnesení této valné hromady.

Byly ovšem i dnové smutné. Opona spadla a poslední aplaus zazněl Vaškovi Podolskému, Janě Hájkové, Alešovi Němečkovi, Mirkovi Zavoralovi a smutek po nich z nás ještě ani teď pořádně nespadá.

Takže opět radostněji – nápad loňský s tzv. širokou „koalicí“, tedy s Radou VSVD, která by kopírovala všechny naše nové kraje, které z původního jednoho východočeského pošly, se vyplatil. Sešlosti té rady byly tři – a účast víc než sedmdesátiprocentní! A pracovní předsednictvo (Tejkl, Gregar, Gregarová, Dörrová) si telefonovalo neb se vidělo mockrát. A redakční rada Hromady u Gregarů doma na pizze taky nejmiň třikrát, víc hlav víc vědělo a mozkový motor znovu nastartován. A tak bychom to chtěli i v budoucnu. Za pár minut bude nová volba a proto přátelům z Rady moc děkuji za pomoc, názory, nápady a práci, jak se říká. V tuto chvíli jsme odstupující radou, ale její členové se rozhodli znova, až na drobné úpravy, že budou kandidovat. Což je vysvědčením pro ně samé - že je to snad bavilo a že v tom bafuňarění našli zálibu, byť je za tu službu naší organizaci pendrek, jenom starosti a času fůra naložená.

Co by to ale bylo za zprávu, která by minula členstvo. Loni jsme si předsevzali, že musíme trošku o členskou základnu dbát. A představte si – povedlo se! Loni bylo 122 platících ze 155 členů, letos již máme 123 platících, ale členstvo bohužel o 1 ks se ztenčilo, a to přitom přibyli dva noví přátelé naši z Jihlavy, kmotřička si vybrala...

Zato kolektivní členství narostlo! Divadelní soubor Hýbl z České Třebové si zaplatil členství, aniž zatím podal přihlášku, stejně tak soubor Max v Sedloňově (hraje v něm i jeden poslanec parlamentu!), takže celkem dvanáct kolektivních členů a v součtu řádných, čestných a kolektivních je nás možná čtyři sta. Skoro jak nějaké strany nebo myslivců...

A co VSVD do budoucna? - Těšme se na nové inscenace, na nové hezké věci divadelní, přejme všem úspěch a spo-

kojené publikum a diplomy z přehlídek a usměvavé manželky a přející manžely, těšme se, že si získáme nějaký ten respekt u krajské správy. A propó, s kraji vznikly i nové pěkné iniciativy, které nás určitě obohatí - na pardubicku bude Tyjatr na trati v České Třebové, podruhé Zlomte vaz v Ústí nad Orlicí a na liberecku Turnovský drahokam – u toho nebude VSVD chybět.

Protože to je to správný hnutí, který nás nutí hrát divadlo s chutí až do zblbnutí.

Děkuji za pozornost.

Alexandr Gregar
předseda VSVD

OTÁZKY A ODPOVĚDI PROBLÉMY A ŘEŠENÍ

VÁŽENÁ REDAKCE,

máme problém, se kterým bychom se Vám rádi svěřili, a proto jsme se osmělili Vás obtěžovat.

Jsme ze severu Moravy a je pravda, že mnoho zajímavého se tady v posledních letech v amatérském divadle nezrodilo. Ne, že by tu nebylo vůbec nic, ale žádný přetlak a var divadelních myšlenek a činů to zrovna není.

Naše divadlo se jmenuje Skříték, je z Havířova a pokoušíme se hrát sedmým rokem. Děláme především autorské divadlo, ale letos jsme si prubli původní divadelní titul. Zalíbil se nám text Martina Čičváka „Dom, kde sa to robí dobre“. Přeložili jsme si ho, secvičili, s agenturou zastupující autora sepsali a podepsali smlouvu a mysleli si, že máme všechno v suchu. Teď budou moci diváci posoudit kvalitu našeho snažení. Dohodli jsme si s místním MKS několik termínů představení a těšili se, že se snad budeme moci předvést na nějaké soutěžní přehlídce. Nemyslíme si, že je to právě geniální, ale zajímavé snad.

Náš výsledný tvar nepatří mezi právě tradiční hry, a zkusili jsme se tedy přihlásit do Valašského Meziříčí. Ovšem narazili jsme na problém, který nás v tomto městě provází několikátý rok. Tato oblíbená přehlídka je nám zapovězena, protože je naše představení delší než jedna hodina. Chápeme sice, že pokud má pořadatel příliš mnoho souborů a musí selektovat, nedá se nic dělat, ale argumentovat tím, že amatérské divadlo musí být schopno vyjádřit se do čtyřiceti minut a že za tu dobu zkušený porotce stejně pozná, zač kus i jeho protagonisté stojí, nám připadá přece jen umělecky poněkud scestné. Ovšem, co dělat, myslet si můžeme co chceme, buď divadlo zkrátíme, nebo máme smůlu. Přehodnotili jsme tedy své ambice, odhodlání zapřít svou krevní skupinu jsme zalistovali v d'ARTAMANu a hledali přehlídky s postupem na Poděbrady a Třebíč. Poté jsme telefonovali do Studénky (máme to tam nejbližší) a tam nám sdělili, že bychom museli splňovat podmínku, že věkový průměr našeho souboru nepřekročí 25 let. Naštěstí si hýčkáme pro potěšení naše i diváků mladičké herečky, a tak tomuto kritériu dostojíme, leč vyhráno nemáme ani zbla, neboť přijet vystupovat v pracovní den dopoledne prostě pro nás není možné. Pracuje nás totiž příliš mnoho, smůla. Telefonát do Kojetína nás také nepotěšil – mají plno „svých“ hanáckých souborů, a tak už pro nás není místo. Všechny poradatele a jejich problémy chápeme – nejsou peníze, je nás moc a přehlídek málo, a myslet se má především na ty nejbližší.

Co ale zbývá nám? Možností je několik. Například uspořádat vlastní přehlídku, ovšem jsme divadlo a ne organizátoři, chceme hrát a ne shánět prachy, noclehy a pronájmy sálů. Pak bychom mohli jet někam dál, třeba do Prahy, ale bůhví, jestli by nás chtěli, a taky to bude kapku víc kosztovat, a nejsem si zcela jist, že to naše skrovná pokladnička unese. Pak jsou tu jiné festivaly – monology, pantomima, recitace, loutkové divadlo, divadlo pro děti, ale ouha, všude bychom si připadali poněkud příliš jiní a pochybuji, že by se takto nekonvenční představení na zmíněných přehlídkách organizátorům zamlouvalo. To by pak do Třebíče mohl přijet Hurvínek se Spejblem. Taky můžeme naše představení zhutnit, tu něco ubrat, tu něco vyškrtnout, nebo jednoduše šmiknout konec. Co sejde na pár slovech.

Nejjednodušší ale bude, když se prostě přijedete podívat do Havířova. Vím, je to zruky a je to poněkud nejistý, až riskantní podnik, vždyť na severu Moravy... Aby bylo úplně jasno. My máme docela slušnou diváckou obec, čítající několik stovek diváků a příznivců, a pár představení si zahrajeme, což nám ke spokojenosti úplně stačí, ale přece jen asi nebude někde něco v pořádku. Jenže kde a co?

Za amatérské divadlo Skříték v Havířově Jaroslav Hájek

VÁŽENÝ SKŘÍTKU,

je mi líto situace, do které jste se s divadlem dostali, a myslím, že Vás dovedu pochopit – sám jsem Vás ve Valmezu viděl hrát a jsem přesvědčen, že Vaše snažení má smysl. Situace je bohužel velmi komplikovaná – sami jste řadu problémů dost dobře pojmenovali. Nebudu Vás utěšovat, přidám další dva: Prvním je to, že ani my nemůžeme objíždět soubory a vybírat inscenace na přehlídky (nemáme ani na cestovné, natož pak na honoráře případných porotců), nehledě na to, že se taková činnost neslučuje s propozicemi, které netvoříme pouze my „centralisti“, a byli bychom za to okamžitě napadeni a vláčení bůhví čím. Druhý problém je ještě závažnější, přestože si jej zatím tolik neuvědomujete: Vznikly kraje. Samosprávné kraje, které budou tu dříve, tu později protestovat proti tomu, podpořit přehlídku, která bude pro účastníky z kraje jiného. Valmez je v kraji Zlínském a budiž mu ke cti, že (zatím) na hranice nehledí. Pokud jde o administrativní omezení délky představení – nikdy se mi nelíbilo. Ani ve Valmezu, ani na světovém festivalu amatérského divadla v Monaku, ani jinde. Leč nikdo z centra nemůže ani nechce lokálnímu pořadateli rozkazovat, jaká či zda vůbec nějaká omezení vydat. To nemůže ovlivnit nikdo jiný než Vy – divadelní soubory a divadelníci. Říkáte, že sami nemůžete přehlídku organizovat. Chápu, ale ptáte se potenciálních organizátorů ve Vašem regionu, proč ji nepřipraví? Ptáte se Vaší krajské samosprávy, proč pro Vás nic nedělá? Ptáte se Vámi zvolených zastupitelů až po úroveň nejvyšší, proč musíte na přehlídku jezdit do cizího kraje?

P.S.: Přehlídka nemusí být tak drahá. Leckteří pořadatelé mají prostory svoje – nemusí je pronajímat. Jednu noc lze přespat levně ve spacácích. Dopravu na přehlídku snad už téměř nikdo neplatí řadu let. Stravuje se každý za své. Takže co zbývá – nějaká propagace, velká porce administrativní aktivity, pár peněz na porotce... a nebát se. Byly doby, kdy pro kulturák bylo ctí, že právě u nich je ta která přehlídka. Doufám a přeji Vám, aby zase byly.

Karel Tomas, ARTAMA

VÁŽENÝ SKŘÍTKU PODRUHÉ,

jen malé připodotknutí k tomu, co napsal kolega K. Tomas a s čím nemohu než souhlasit a podtrhnout aktuální nutnost tlaku na krajské samosprávy. Podtrhuji aktuální, neboť zvyknou-li si na to, že nikdo nic nechce, jen těžko se ten zvyk – železná košile bude v budoucnu rozepínat. Tento dovětek se týká všech divadelních Skřítků, nejen havířovských.

Za prvé se mi nechce věřit, že by se nenalezl v okolí jakéhokoliv souboru organizátor přehlídky, který by nevyšel souboru vstříc. Jak vidno, i to se může stát. Nemohu posoudit jak moc jste naléhali na valašsko-meziríčské, studenecké a kojetínské organizátory. Moje zkušenost je taková, že jsem jako organizátor vždycky podlehl souboru, u kterého jsem pocítil upřímný zájem o účast a našli jsme společně řešení.

Za druhé, dovedu pochopit, že ne každý shledává zálibu v organizování přehlídek a zajišťování podmínek pro existenci a činnost divadelního organismu. Jsou ale tací, kteří to považují za součást svého divadelního snažení, ba dokonce za hlavní smysl vůbec. Lze je nalézt v občanských sdruženích, která se programově věnují péči o amatérské divadlo. Ve vašem okolí operují nejméně dvě: Svaz českých divadelních ochotníků a Podbeskydské divadelní centrum. Myslím, že byste u nich měli hledat oporu v uspokojování svých divadelních potřeb a v uplatňování oprávněných nároků. K tomu občanská sdružení vznikla a ledačcos mohou. Když si pozorně přečtete propozice národní přehlídky činoherního a hudebního divadla (FEMAD Poděbrady/Divadelní Třebíč),

zjistíte, že například mohou navrhnout inscenace k zařazení do programu národní přehlídky.

Tolik na doplnění. Nepírá tímto, že přece jen asi nebude někde něco v pořádku. To, aby byly věci v pořádku, však již nejméně jedenáct let není v moci nikoho jiného, než amatérských divadelníků samotných.

Milan Strotzer

V AMATÉRSKÉM DIVADLE JSEM POZNAL, ŽE ŽIVOT MÁ JEŠTĚ JINÝ ROZMĚR, ŘÍKÁ JIHOČECH JIŘÍ ANDERLE

Úhledný mladý muž v obleku v posledních dvou, třech letech nechyběl snad na žádné celostátní přehlídce. Využil i všech vzdělávacích příležitostí – jihočeské Dílny na zkoušku a Kurzu praktické režie, pořádaného společně s družstvem Vobskočák a ARTAMou. Od roku 2001 je novým členem odborné rady ARTAMA. Asi není žádným překvapením, že právě on rozhýbal Vyšší Brod k divadelní i organizátorské aktivitě. DS Hrudkováček se stal jedním z polistopadových center amatérského divadla v jižních Čechách. Právě tento region potřebuje tyto aktivity a činorodé divadelníky jako sůl. Když jsem Jiřího na loňské rakovnické Popelce oslovila a požádala o rozhovor, ošíval se. Říkal: „Já nejsem ten pravý, vyberte si někoho jiného“. Mylně jsem to přičítala pouze jeho zjevné skromnosti. Rozhovor však ukázal, že má ještě jiný problém. Jak to sám vtipně pojmenoval, stal jakýmsi bezdomovcem, který neví, kde je vlastně doma. Čtenáři AS dobře vědí, že v honbě za zajímavými typy amatérských divadelníků jsem vytrvala, takže i Jiří Anderle nakonec podlehl.

Přiznám se, že o Vás jako o člověku moc nevím. Čím se např. vlastně živíte?

V poslední době pracuji jako vedoucí Kulturního domu v Kaplici, někdejšímu chrámu dětského divadla.

To jste mě trochu zaskočil. Mám Vás spojeného s Vyším Brodem. A pak, v tomto kulturáčku, který díky Kaplickému divadelnímu létu dobře znám, byla snad nějaká asijská tržnice?

Město jej skutečně někdy v r. 1991 pronajalo. Zpočátku fungoval jako diskokavárna. Moc se nedařilo, přišel druhý a posléze třetí nájemce. Tržnice tam skutečně byla. Téměř zdevastovaný objekt město převzalo zpátky s tím, že jej vrátí původnímu účelu. To už patří mé éře. Od počátku r. 2001 dáváme dohromady kulturní centrum. To, co prožila Kaplice, je modelová situace, kterou prošla řada měst.

Vy jste ale rodák z Vyšího Brodu?

Ano, pocházím odsud. Ostatně Vyší Brod je jen 25 km daleko od Kaplice.

A jak jste se dostal k amatérskému divadlu?

Úplnou náhodou. Já se spíše zajímám o historii a s obdobně založenými přáteli jsme začali uvažovat o tom, že bychom tady mohli obnovit nějaké tradiční slavnosti.

Pokud vím, tak v této oblasti do konce druhé světové války převažovalo německé obyvatelstvo. Takže patrně české divadlo tady nebude mít nějakou dlouhou tradici?

Jsme na pomezí Čech a Rakouska a do r. 1945 tady skutečně německé osídlení převažovalo. První čeští obyvatelé se objevili až po založení první Československé republiky. Ve třicátých letech z osmnácti set usedlíků bylo pouze 300 Čechů. Fungoval zde německý ochotnický soubor, český není doložen, byť zde působila Národní jednota pošumavská a ta mohla mít divadelní odbor. Našel jsem fotografii patrně z období mezi dvěma světovými válkami z nějakého asi školního dětského představení. Podle kulis Pražského hradu soudíme, že se asi těžko jedná o německé divadlo. Po r. 1945 byl založen zpočátku jako divadelní spolek český divadelní soubor. Představte si, že 22. února 1948 premiéroval nějakou hru o sedláckovi, který ztratil grunt. A za tři dny přišel tzv. Vítězný únor. Několikrát potom změnil zřizovatele, až konečně na přelomu šedesátých a sedmdesátých let zakotvil pod KD, který se právě otevíral. Soubor měl průměrně 35-40 členů, ve vrcholné éře až 50.

Měl nějaké jméno?

Ne, byl to prostě DS při Kulturním domě Vyší Brod. K historii musím dodat, že v sedmdesátých letech byl pokládán nejen na Českokrumlovsku, ale i v jižních Čechách za jeden z neaktivnějších. Pro tento vesnický soubor bylo nejvyšší metou dostat se do Vysokého. To se mu podařilo dokonce dva roky po sobě, bylo to tuším v letech 1976-77. Byla to jeho labutí píseň. Přišel generační problém a soubor se začal rozpadat. Od velkého souboru se odštěpila dramaticko-recitační skupina a z té se v r. 1977 vyvinul soubor Hrudkováček (vznikl v Hrudkově, což je víska

s nemocnicí nad Vyším Brodem). Zakladatelem byl pan Vítězslav Kučera. Na krátkou dobu se zřizovatelem souboru stala léčebna, ale po intrikách velkého souboru smlouvu vypověděla. Po krátkém intermezzu se Svazarmem soubor zakotvil při DK Loučovice a začal se specializovat na hry pro děti. Vznikla tradice meziokresních přehlídek a činnost byla poměrně bohatá. Pak odešel zakladatel pan Kučera a soubor se na krátkou dobu rozpadl. K obnovení činnosti došlo v r. 1986 už ve Vyším Brodu. Soubor se stal legitimním nástupcem původního a přivinul také jeho některé členy. Tak to fungovalo až do r. 1989, kdy došlo k dalšímu rozpadu. Na štěstí to trvalo jen krátce a Hrudkováček, byť nezažívá nějaké dobré divadelní časy, žije jako jeden z mála v okrese Český Krumlov. Vedle něj je aktivní už jen Českokrumlovská divadelní scéna.

Zájem o historii skutečně nezapřete, ale nějak jste přeskočil, jak jste se do Hrudkováčku dostal Vy sám?

Už jsem to vlastně nakouzl, ale odešli jsme od toho. V r. 1995 Historické sdružení, zabývající se dějinami místa, přišlo s myšlenkou obnovit tradiční Bartolomějskou pouť (24. srpna). Chtěli jsme tradiční pouť a nějaký doprovodný program (např. vystavování na pranýři apod. výjevy podle kroniky). Na koho jiného jsme se měli obrátit než na divadelníky. Oslovil jsem Hrudkováček a oni kývli pod podmínkou, že jim pomůžu. Divadlo mi do té doby sice nebylo cizí, ale byl jsem zatím jen konzumentem. Setkání s Hrudkováčkem se mi stalo doslova osudným. Amatérské divadlo mě totálně pohltilo. Stal jsem se hercem a bůhví čím ještě. Dotáhl jsem to téměř až na režiséra. Protože vím, že jsem nepopsaný list, snažím se jezdit na přehlídky a sbírat zkušenosti. Snažím se to, co dělám, dělat dobře a vyvarovat se základních chyb. Proto se hlásím i do různých seminářů.

Nebude problémem pracovat v Kaplici a dělat divadlo ve Vyším Brodě?

Je to komplikace, kterou nemám vyřešenou. Proto jsem pochyboval, zda jsem pro rozhovor ten správný typ. Rozeběhla se nějaká aktivita, podařilo se nám založit i tradici přehlídek. Vnímám jako velkou poctu, že jsme získali statut krajské přehlídky pro Vysoké. Souborů se začalo hlásit tolik, že jsme ji rozdělili na jarní a podzimní. Do toho přišla moje osobní situace. Příležitost vést KD v Kaplici se mi zdála zajímavá. V současné době jsem trochu bezdomovec, který neví, kde je vlastně doma. Navíc v Kaplici dělám vše od údržbáře až po programového pracovníka. Přestávám mít čas na cokoliv jiného. S hrůzou zjišťuji, že Hrudkováček vplouvá do období dalšího rozpadu. To nedopustím. Pokusíme se dát dohromady nějakou věc a budu muset hledat svého nástupce.

Nenapadlo Vás založit soubor v Kaplici?

To víte že nejen napadlo. Ostatně ještě na konci osmdesátých let tady působil dobrý soubor DRC.

Netušila jsem, že jste v takto složité situaci. Pojdme se od toho na chvíli odpoutat. Říkáte, že do divadla jste přišel jako nepopsaný list. Poskytlo Vám divadlo něco, co jste do té doby neznal?

Nevím, zda to budu umět formulovat. Poznal jsem něco, co není honba za penězi, za pozemskými statky. V Hrudkováčku jsme dělali to, co nás bavilo, a dělali to proto, že nám to přinášelo radost. Naše radost se znásobovala radostí diváků. Už Bartolomějská pouť, byť divadelně to nic nebylo, mi přinesla vzrušení a okamžiky totálního zapomenutí na shon. To kolem mě přestalo zajímat. Poznal jsem, že život má ještě jiný rozměr. Když člověk vidí nějaká zajímavá představení, je to nepopsatelný pocit.

Co Vás v poslední době takto zaujalo?

Na každé přehlídce se najde něco zajímavého. Z každého představení, i z toho špatného si mohu odnést něco inspirativního. Nechci uvádět konkrétní inscenace, spíše uvedu soubory, které jsou mi velmi blízké. Začnu jihočeskými D 111 z Českých Budějovic a souborem ŠOS z Prachatic. Dokážou mě chytit silou tématu, člověk odchází z divadla a přemýšlí. Pak jsou soubory, které nemají tak silné téma, ale hrajou a je jim dobře. A to, jak je jim dobře, se přenáší do hlediště a mně je také dobře. To platí většinou pro venkovské soubory. Síla těchto souborů není jenom v divadelní kvalitě, ale také v tom jak fungují.

Je Vám blízký nějaký žánr?

Nechci se někam zařazovat. Záleží na tom, jak je to divadelně udělané. Někdy komedie vybuchne a naopak drama Vás osloví. Největší pozornost se snažím věnovat divadlu pro děti, neboť si myslím, že tady je ještě hodně práce. To je asi moje parketa. Tím nechci říci, že tento žánr považuji za snadnější. Pro děti se musí dělat divadlo stejně jako pro dospělé, jenom o trochu lépe.

Proč je podle vašeho názoru v jižních Čechách méně souborů než v jiných regionech?

Těch důvodů je asi víc, ale klíčovým je pro mě ten, že zde chybí silná tradice, jaká existuje jinde. České amatérské divadlo zde nemá tak silné kořeny např. v divadelních rodech a rodinách. Příčinou byla častější migrace obyvatel. Druhou překážkou je převaha malých sídel. Musí se někam dojíždět. Těší mě, že i díky naší přehlídce začínají vznikat soubory na malých vískách s pár chalupami. Nemusí dělat skvělé divadlo, ale podstatná je chuť a pocit štěstí, které jim přináší. A nejen jim, i obyvatelům vesnice. Takový soubor dokáže dvakrát vyprodat sokolovnu.

Připravila Lenka Láznovská

VÁCLAV BERÁNEK SI ZREŽÍROVAL I VLASTNÍ OSUD

Přesto, že oslaví v březnu pětasedmdesátiny, hraje v plzeňské činohře v několika inscenacích, cestuje, neustále vylepšuje svůj dům a pozemek ve Staňkově, zařizuje chalupu na Šumavě, vychovává svoji dvanáctiletou dceru, nechává se inspirovat od své charizmatičky ženy, s láskou pečuje i o své psy a kočky. A vypadá výborně.

Václav Beránek pracoval ve stálém divadelním angažmá v několika městech (Praha, Most, Karlovy Vary, Gottwaldov, Cheb, Plzeň), věnoval se dvěma profesím (herectví a režii), konvertoval v několika žánrech (činohra, hudební komedie, loutkové divadlo, monodrama), psal vlastní scénáře (zejména o osobnostech jako byli Michelangelo, Rembrandt, Zrzavý, Masaryk) a léta se věnoval amatérům (jako režisér, metodik, porotce).

Před několika léty nikdo netušil, jestli se bilance jeho těžko vyčíslitelné práce pro divadlo neuzavře. Diagnóza: rakovina střev. Po operaci jsem ho šla navštívit do nemocnice. Cestou jsem si cvičila optimistickou masku a bylo mně strašně smutno. Ale Vašek byl jako sluníčko. Okolo leželo asi osm těžce nemocných pacientů a on pronesl větu, na kterou nikdy nezapomenu „To jsme se dneska nasmáli!“ Umínil si, že se nenechá okrást o dospívání své dcery a vyhrál. Tentokrát režíroval samotný Osud a ta režie byla výtečná.

Do plzeňské činohry přišel v roce 1979 z Chebu. Jezdili jsme se sem dívat na jeho herecké kreace, které vytvořil v inscenacích Jana Grossmana. Václav Beránek se od tohoto skvělého režiséra hodně naučil. Vzpomínám zejména na jeho Trigorina v Rackovi a soudce Azdaka v jeho vlastní in-

Václav Beránek v roce 1983 na scéně Divadla J.K. Tyla v Plzni (Komorního divadla) v inscenaci hry O. Daňka Zpráva o chirurgii města N v roli Chirurga. Foto: Pavel Křivánek.

scenaci Kavkazského křídového kruhu. Za Azdaka dostal dokonce cenu. Beránkův herecký nástup v Plzni nebyl nejslavnější. Ve Vojnarce hrál primitivního uzurpátora Vojnara. A jestli je mu něco cizí, tak role tohoto charakteru. Omyl se už neopakoval, a tak zazářil v postavách vnímavých, noblesních, inteligentních mužů, zejména jako je Veršinín ve Třech sestřích, Chirurg ve Zprávě o chirurgii města N. nebo jako Opat v Báji. V roce 1991 odešel jako šéf činohry do Karlových Varů a k pravidelnému hostování se vrátil už jako penzista v roce 1996. Zejména jako interpret postav z vyšších společenských kruhů byl nenahraditelný, a tak byl i nadále obsazován do závažných rolí. Připomínám jeho profesora Jarvise v Daru Gorgony, soudce Butlera v Návštěvě staré dámy nebo Barona v Nulách. Nejsilnější zážitek jsem měla z jeho hereckého výkonu v roli starého sluhy Firse ve Višňovém sadu. Bylo to někdy před prázdninami v roce 1998. Václav Beránek začal nápadně hubnout a cítil se bídě, ale jeho herecký výkon byl naprosto soustředěný. Pamatuji se na scénu, kdy Firs pozná, že všichni odjeli a zamkli ho v prázdném domě. Těžce odchází od zavřených dveří drobnými šouravými kroky a s námahou si ustele v dětské postýlce. Co všechno v tom hereckém výkonu bylo – odpuštění těm, které celý život nezměrně miloval a cítil, smutek, bilancování i rezignace. Tajemství dotyku s něčím, co běžně nemůžeme poznat. Naštěstí se ukázalo, že hrozivě vyhlížející zdravotní komplikace byla banální.

K žádné roli nepřistupuje Václav Beránek bez přemýšlení. V tom nezapře vliv své druhé profese – režiséra. Text své role umí už na čtených zkouškách, ale sebekontrola a pocit odpovědnosti ho před premiérou spíše svazuje. Snad proto vždycky dával přednost režirování před hraním divadla. K jeho nejlepším inscenacím v Plzni patřily Sicilská komedie, Lidožroutka, Vévodkyně valdštejnských vojsk a Životopis mého strýce. V roztomilé, hravé inscenaci Setkání s Veronikou režíroval samotného autora – Miroslava Horníčka. „Režie hry – to je globální výpověď, což jedna role může, ale taky nemusí poskytnout“, řekl před časem Václav Beránek. „Režisér Jan Grossman mě při mém působení v Chebu přesvědčil o dvou zdánlivě prostých věcech: O všem ve své práci se musí člověk rozhodnout. O poslání celé inscenace samozřejmě, ale i o každé větě v každé roli, o každé pauze v dialogu, o smyslu každého přechodu na jevišti. A při tom stále rozhodování stále pochybovat. Jako režisérovi mi to jde zatím snadněji než jako herci.“

Celý život spolupracoval Václav Beránek s amatéry. Těšilo ho nejen hledat výsledný tvar inscenace, ale i skrytý talent v amatérských hercích. Našel tady řadu báječných přátel. Snad za všechny vzpomenu na Slávku Trčkovu, která ho přitáhla k režijní spolupráci s plzeňským Dialogem. Režíroval tady v české premiéře Yvonne, princeznu burgundánskou; s hrabalovským Rozvzpomínáním a Švarcovým Drakem se soubor dostal až na Jiráskův Hronov. S vejprnickým souborem Havlíček nastudoval v roce 1986 Šukšínovu komedii Energičtí lidé. Dostali se až na národní přehlídku ve Vysokém nad Jizerou a slavili zde úspěch, odvezli si jednu ze dvou udělených cen za inscenaci.

Otec Václava Beránka byl kouzelník. Něco z téhle profese určitě zdědil jeho syn nejen pro divadlo, ale i pro život.

Marie Caltová

FRANTIŠEK PÍSEK

* 2. DUBNA 1917

Nechce se tomu ani věřit, že se 2. dubna 2002 dožívá nestor amatérského loutkářství 85 let. Byl uměleckým vedoucím brněnské Jitřenky, jednoho z nejlepších amatérských loutkářských souborů dvacátého století u nás. Jeho život v aktivní době nebyl nic lehkého, když prošel hudební školou, byl členem orchestru čs. rozhlasu a později se stal členem státního divadla v Brně. Učil též na dramatickém odboru LŠU loutkářství a nyní prožívá zasloužený odpočinek v důchodu a jen vzpomíná na krásné, radostné chvíle a někdy i neúspěchy, jež také prožil v souboru, který byl ryze amatérský a kterému věnoval snad veškerý svůj volný čas i na úkor své rodiny. Ve funkci stál jako umělecký vedoucí až do roku 1999.

V loutkovém divadle začal pracovat již v roce 1947, coby režisér a muzikant. Je také jedním z ještě žijících účastníků první Loutkářské Chrudimi v roce 1950. Režíroval všech pět „chrudimských“ inscenací ještě pod loutkovým divadlem MEZ-Vývoj, jehož část později přešla v roce 1960 společně s polovinou jeho členů do souboru Jitřenka při ZK ROH Zbrojovka

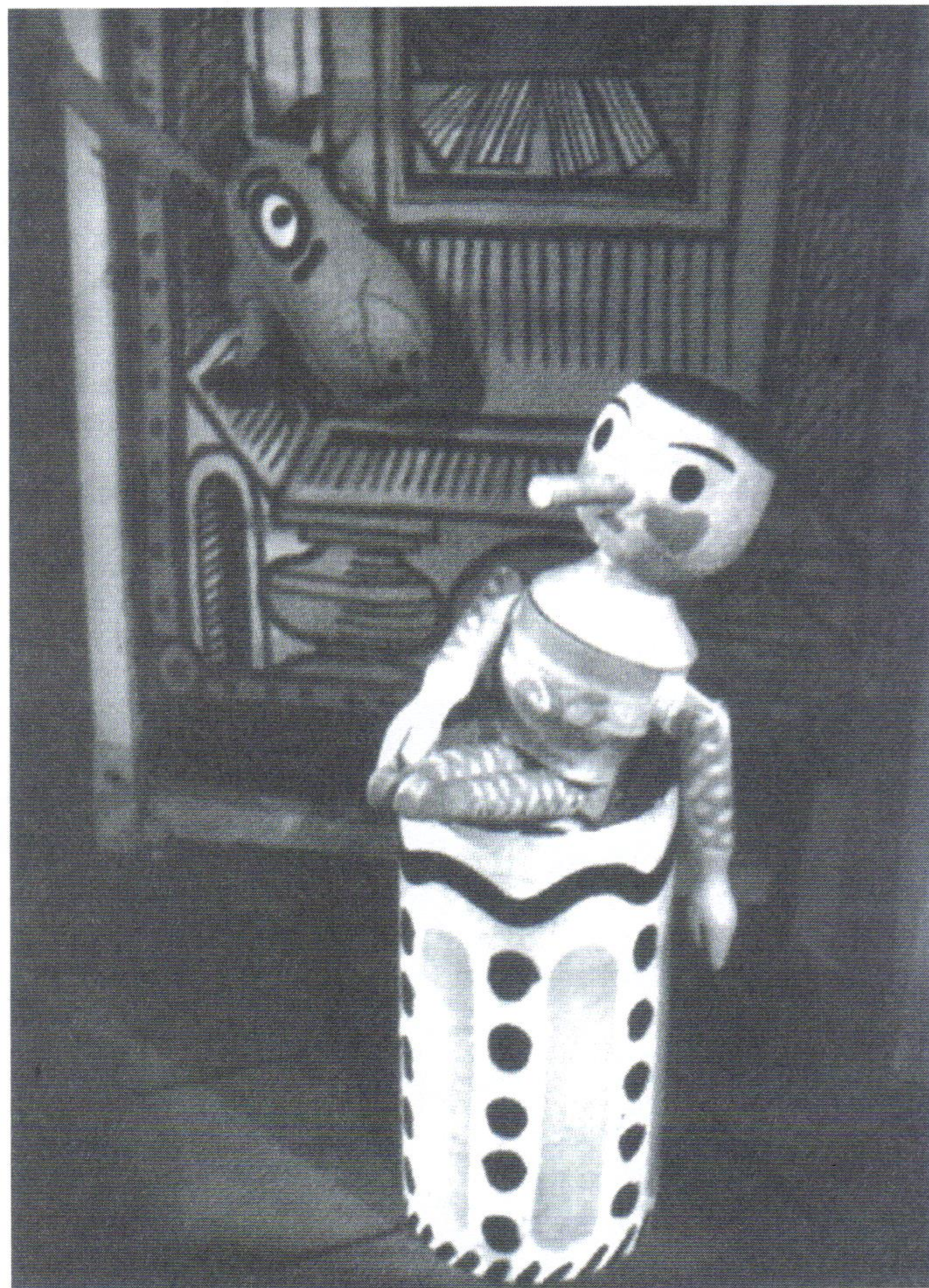

Foto z inscenace hry E. Borisové Tajemství zlatého klíčku, kterou v režii Františka Písky uvedlo Loutkové divadlo Jitřenka DK ROH Zbrojovka Brno na Loutkářské Chrudimi v r. 1978. Dole: Portrét Františka Písky. Fotografie byly převzaty z almanachu 50 Loutkářských Chrudimí (L. Richter).

Brno. Dále se mu podařilo uvést v průběhu 29 let na Loutkářských Chrudimích dalších 25 inscenací Jitřenky.

Po celé své aktivní období v souboru pracoval též s dětským souborem – klasické dětské divadlo Jitřenka. Jeho dramaturgie a celý způsob práce byl poznamenán osobností Františka Písky, který také ve svém působení v Jitřence prosazoval a usiloval o iluzivní loutkové divadlo s dílčími moderními prvky, určenými přímo pro děti. Jeho nejbližším pracovníkem a hlavně iniciátorem nového provedení scény a loutek byl dnes již skoro zapomenutý loutkářský činovník a vynikající výtvarník Zdeněk Juřena. Nelze také při této vzpomínce se nezmínit snad o nejúspěšnější inscenaci „Posvícení v Hudlicích“, kterou soubor uvedl v roce 1962.

U Františka Písky jsme vždy oceňovali jeho autoritu, zkušenost a důkladnou technickou znalost. František byl vždycky zkušeným režisérem, pracoval promyšleně, přitom všem byl typem přesného organizátora inscenací. Jeho soubor mu může také děkovat za to, že ve spolupráci se zřizovatelem souboru umožnil snad každým rokem od 1961, podívat se všem, kteří s ním dělali loutkové divadlo jako koníčka se svými inscenacemi na festivaly a výměnná představení po celé Evropě. Zato mu patří nesmírné díky, byla to jistě pro nás všechny velká reklama a inspirace. Vedení Jitřenky předal své dceři v roce 1999.

Františka Písky mezi námi loutkáři vždy rádi vidáme a vzpomínáme na divadlo, které dělal tak zodpovědně.

Františku, děkujeme Ti a přeje-me k 85. narozeninám zdraví a spokojenost.

Miroslav Ryšavý

MARIE HEJRALOVÁ:

**„Mý meno
je v dobreh rukouch
a doufám,
že tak zůstane
i další časy.“**

„Dávno již tomu, co na úzké, horské silnici k Větrovu vedoucí, postával nevelký vůz s koníky. Pod skromnou a častokráte spravovanou plachtou, která herce před nepohodou se tísní-

Marie Hejralová ve vysokém Krakonoši. Soudě podle usmívajícího se manžela Jana Hejrala a pozorně naslouchající Slávinky Hubačkové, kteří jsou po jejím boku, nejspíše právě říká kerkonošskou poudačku některému z hostujících souborů. Foto: Rodinné album.

cí...“. Větou trochu podobnou knižnímu povídání o Zapadlých vlastencích, bych mohl uvést svoje oživlé vzpomínky na ty skvělé chvíle, které jsem prožil ve svých nejkrásnějších letech uprostřed krásných a dobrých přátel. Mezi nimi významné místo zaujímá Marie Hejralová, která se údajně 7. března dožívá sedmdesáti pěti let. „Údajně“ píš proto, že se mi nechce věřit. Věřit neúprosnému počítací času, který nás prohnal dobou zanechávající na nás malé i velké šrámy. Přemýšlím, kdypak jsem se to vlastně poprvé potkal s Mařenkou Hejralovou? Bylo to až koncem let šedesátých, nebo mnohem a mnohem dříve? Byla to jen setkání tušená budoucností, nebo opravdová? Ne. Nepotkal jsem ji dříve, než to Krakonoš dopustil. A to bylo až v roce 1969. Ale již tenkrát jsem o Marii ledacos věděl. Dokonce z malé a nedokonalé televizní obrazovky, kde jsem ji zahlédl v jakémisi „zpravodajském šotu“ o vysokém divadle, které tehdy slavilo významné výročí. Opravdově jsem se s

Marií Hejralovou setkal a poznal krátce po tom, co jsem jako novopečený pracovník okresní instituce přemýšlel, jaký provést ohromující nástup. A vymyslel! Před setkáním s divadelníky vysokého Krakonoše, sám romantik, byl jsem varován před hnízdem „romantiků“, (sám staromilec) varován před Hejralovými „staromilci“ na starých tradicích lpícími. Nespletl jsem to a seznámil se opravdu s těmi pravými. Jistě Marie pamatuješ na ty „overtury“ předcházející konečnému „koncertu“ pod názvem Národní přehlídka vesnických divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou. Na začátky soutěže hereckých monologů pod názvem Cyranův kord, která byla malou zkouškou na budoucí přehlídky. Na účinkování a sestavování nejrůznějších mluvených i zpívaných pásem a programů. Na nepřeborné chvíle povídání v divadle i u vás doma při „kafíšti“. Někdy jsem ten romantismus a nadšení přehnal až do výšin „nebeských“. Ty jsi nás dokázala velice rychle vrátit do reality. Někdy se nám to líbilo i méně. S tebou jsem se dotýkal věcí a odkazů z divadelní historie, která dýchala ve Vysokém ze všeho. Měl jsem prostě štěstí, že jsem se potkal s Marií i ve slavném přípravném výboru přehlídky, kde byla se svým Josefem od samého počátku. A jaká to byla výchova mezi kastroly na půdě divadla, kde jsi vyvářela zázračná „kerkonošská“ jídla, která nám tolik chutnala. Zvláště po probdělé noci. Ten začátek s kočovným vozem v úvodu tohoto malého vzpomínání nebyl zvolen jen náhodně. Dodnes mám před očima malou oslavu, kterou mi přátelé z Vysokého připravili k osobnímu významnému výročí: třicátiny a nucený odchod z kultury (jak bývalo tehdy zvykem). Z Vysokého v kostýmech jel vůz s herci, koňmi a obrovským hrcem tvarohové pochoutky, kterou připravila a hlídala Mařenka. Přátelské radosti navzdory tehdy našemu smutku i strachu. Před osmi lety napsala Marie Hejralová text do Krakonošovy vizity (za Krakonoše): „A tak sedím spokojeně. Vím, že mý meno je v dobreh rukouch a doufám, že tak zůstane i další časy.“ Zůstane. Psala jsi to za Krakonoše. Já to píš a stvrzuji za všechny.

Petr Pešek

MARUŠCE HEJRALOVÉ K PĚTASEDMDESÁTINÁM!

Milá Maruško!

Když jsem byl požádán, abych napsal něko-

lik slov ke tvému životnímu jubileu, měl jsem z toho upřímnou radost. Psát o někom, kdo Vám přirostl k srdci, je velmi lákavé a potěšující. Když ale potom vezmeš nepopsaný list papíru a začnou se ti hlavou promítat chvíle našeho setkávání v průběhu oněch třiceti let co se známe, tak najednou zjistíš, že „slov je málo, slov je pár“, jak říká Oldřich Daněk ve své „Ošklivce“. Napsat o lumpovi, že je lump, je snazší, chce to jen odvalu, ale najít vhodná slova o člověku, kterého si velice vážíme, kterého obdivujeme, je podstatně náročnější. A tak tedy...

Moje první setkání s Maruškou Hejralovou, principálkou, režisérkou, herečkou, muzikantkou, mámou, babičkou se uskutečnilo na třetí národní přehlídce venkovských a zemědělských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou. Tato setkání se opakují tři desetiletí, ať už na jevišti, v zákulisí, za prodejním stánkem, v kuchynce na půdičce i nyní doma. Ze společných klábosení vím, že se divadlu věnuje od svých školních let v rodných Roprachticích a později ve Vysokém. Počítám-li dobře, tak je to více jak šedesát let věnovaných divadlu a muzicírování. Vím, že díky těmto zálibám děkuje i za životní setkání se svým manželem Josefem, a je úžasné, že pomyslný štafetový kolík převzali nejen oba synové, ale i vnoučata, zkrátka celá rodina. Desítky inscenací, na kterých zanechala v různých podobách své otisky, stovky akcí souboru Krakonoš v jeho divadelním stánku, kdy přiložila ruku k dílu, stála i u kolébky rodícího se Svazu českých divadelních ochotníků. To všechno jsou svědci širokého působení a jejího vlivu na život ochotníků, ale i loutkářů, a nejen ve Vysokém.

Milá Maruško!

I když máš nyní omezený životní prostor, přesto věř, že se s Tebou stále setkáváme ve všech koutech Krakonošova divadla a velice rádi bychom s tebou poseděli u tvého lůžka a povídali si s tebou anebo vzájemně mlčeli a radovali se z toho, co jsi nám všem dala.

Děkujeme, jsme stále s tebou, ne jen při tomto významném životním výročí.

Vlastimil Ondráček

FRÝDECKO-MÍSTECKÝ JUBILANT JAN KRULIKOVSKÝ V ZAJETÍ DIVADLA

Z dlouhodobé zkušenosti o činnosti v ochotnickém divadelním hnutí je obecně známá skutečnost, že tomuto hnutí se dobře daří tam, kde se najde jedinec, který svým nadšením a vytrvalostí dokáže nejen vytvořit příslušný divadelní kolektiv, ale dokáže ho udržet při životě a dávat mu neustále nové podněty. Jedním z takových pilířů ochotnického divadlnictví v okrese Frýdek-Místek je Mgr. Jan Krulikovský, který 28.3. t.r. oslaví své šedesátiny. Původním povoláním pedagog nehumanitních oborů (matematika, zeměpis) je dnes nejvýznamnější postavou ochotnického divadlnictví nejen v samotném Frýdku-Místku a ve stejnojmenném okrese, ale i v rámci moravsko-slezského regionu, zvláště po r. 1990.

Za jeho lásku k divadlu, dle jeho slov, mohou prý geny. Jeho dědeček a babička se údajně poznali v divadelním ochotnickém spolku. Toto tvrzení by se dalo doložit skutečností, že i jeho sourozenci a blízcí příbuzní mají k divadelnictví velmi blízko přímou aktivní činnost.

Tak jako u řady mnohých amatérských divadelníků i jemu již od raného mládí učarovalo loutkové divadlo pro své „kouzlo a tajemno“. Nechtěl však být jen pouhým divákem, ale jeho zřejmě vrozená hloubavost ho vedla k touze poznat i tu odvrácenou stranu, poznat i to, co se děje za onou bájnou oponou. A tak již od šesté třídy se aktivně zapojil do tehdejšího nově vzniklého loutkového souboru v Místku.

Svou soustavnou loutkářskou činnost sám datuje od svých 14 let, kdy byl žákem prvního ročníku gymnázia, až do dnešní doby. Za uplynulých 46 let v loutkařině obsáhl celou šíři této činnosti počínaje vedením, mluvením, navrhováním a realizací scénické a loutkové výpravy, režie, organizováním přehlídek, včetně funkce uměleckého vedoucího loutkového divadla Říše pohádek. Své bohaté zkušenosti uložil do napsání loutkových her Pekelný život, Ševcovská pohádka, Tenkrát na pasece, Broukalo si deset brouků, Pohádka o duhové rybě, Kašpařiny, O líném Honzovi, Uražený majestát, Příhody medvěda Tupínka aj.

Za své loutkové inscenace, které si i sám režisoval a navrhoval výpravu, sklízel nesčetnou řadu ocenění jak v oblasti autorského přístupu, tak i za jednotlivé režie a výpravy na všech úrovních, okresem počínaje a účastí na Loutkářské Chrudimi konče. Za povšimnutí stojí skutečnost, že všechny uváděné loutkové hry měly vysokou reprízovost (10 až 30 repríz).

S ochotnickým činoherním divadlem se setkává již od svých 18 let během hereckého působení v dramatickém odboru ZK ROH n.p. Slezan Frýdek ve hrách Trojané, Dalskabáty, hřišná ves, Poslední dějství, Lucerna, Ty a já a v řadě dalších. Po krizi v činnosti divadelního souboru ZK Slezan zakládá spolu s aktivním ochotníkem M. Pastorem divadelní soubor DUO (Divadlo u Ostravice), který v podstatě od r. 1966 působí dodnes v rámci frýdecko-místeckého uměleckého sdružení (FAMUS) vzniklého v r. 1990.

Divadelní soubor DUO vznikl rozšířením bývalého loutkového divadla Říše pohádek o činoherní scénu. Do nově vzniklého ochotnického seskupení přešla řada bývalých členů divadelního souboru ZK Slezan, a tak již v r. 1967 jsou zaznamenány úspěchy s Čechovovými aktovkami Medvěd a Bankovní jubileum. (Cena za režii na okresním festivalu ruských her v Žermanicích, 1. místo na meziokresní přehlídce souborů v okrese Nový Jičín. Zde J. Krulikovský získal cenu za nejlepší mužský herecký výkon.) Na těchto inscenacích se zároveň podílel i jako autor výpravy.

Od tohoto roku není jediná inscenace, na které by nefigurovalo jméno Jan Krulikovský jako herec, režisér či autor výpravy. Z řady uvedených inscenací stojí za povšimnutí hry Duel, Malé příhody letní, Provinční anekdoty, Nejkrásnější válka, Rodiče se zbláznili, Potopa světa, Dobrodružství v Paříži, Tři kmotřinky, Zvonokosy, Popelka, Jako ti holoubci.

Skoro každá z těchto inscenací byla na různých okresních a krajských přehlídkách odměňována cenami hlavně za režijní práci J. Krulikovského. Úspěšnost byla i ve vysoké reprízovosti. 10 repríz bývalo minimum. Nejkrásnější válka v r. 1982 jich měla 20,

Dobrodružství v Paříži v r. 1988 mělo 14 repríz. Na těchto úspěších měl výrazný podíl díky svým schopnostem uměleckým a organizačním.

Tyto schopnosti našly své uplatnění nejen v okruhu činnosti místního loutkového a činoherního divadelního souboru, ale i v rámci okresu Frýdek-Místek, kde byl hlavním iniciátorem a organizátorem okresních přehlídek a různých divadelních akcí. Nebude daleko od pravdy tvrzení: Kde je řeč o divadle loutkovém nebo činoherním, tam určitě nechybí osobnost J. Krulikovského, a to nejen jako výkonná tvůrčí osobnost, ale i jako iniciátor a tvůrce podmínek pro divadelní činnost, neoddelitelnou část kulturního života ve Frýdku-Místku. Je proto naprosto logické

- že byl hlavním iniciátorem založení organizace FAMUS v r. 1990, jehož starostou byl až do r. 1998

- že v r. 1997 zřídil nadaci, jejímž cílem bylo v centru Frýdku-Místku vybudovat stálou divadelní scénu s konečným záměrem postavení nového divadla. Tato nadace však byla nucena ukončit svou činnost na základě nového zákona o nadacích k 31.12.1998

- že v r. 1994 byl hlavním iniciátorem při vzniku Divadelního centra Podbeskydí, sdružení ochotnických a loutkářských souborů ze severní Moravy a Slezska, jejímž předsedou je do dnešních dnů

- že v rámci FAMUS zřídil agenturu BET-HA, která nabízí zprostředkování divadelních a loutkových představení, poradenství v oblasti dramaturgické, režijní a scénografické, pořádání odborných kurzů k divadelní a loutkové problematice

- že v rámci FAMUS byl zřízen SLUMIK (Služba místní kultury), kde jsou pro amatérské divadelní a loutkové soubory nabízeny různé služby související s jejich činností (půjčovna kostýmů, knihovna divadelních a loutkových textů, půjčování jevištních zařízení, vypracování návrhů scén včetně jejich případné realizace a různé další práce).

A to ještě je aktivně činný v místní samosprávě, kde jako předseda kulturní komise a člen rady města prosazuje zájmy rozvoje kulturního a zejména divadelního života ve městě. Jeho jmenování ředitelem organizace Národní dům ve Frýdku-Místku jako hlavního městského kulturního zařízení určitým způsobem završuje jeho dosavadní činnost v oblasti místní kultury.

Základním rysem jeho dosavadní úspěšné práce je vedle nesporných uměleckých kvalit výrazná cílevědomost, koncepčnost systémového myšlení, tolerantnost k jiným názorům a hlavně upřímná a dobrosrdečná povaha. To vše ve svém souhrnu má kladný výsledek v každém divadelním kolektivu, takže se mu daří získávat žádoucí okruh spolupracovníků v průřezu všech činností souvisejících s výkonem divadelní a loutkářské aktivity. Vynikající dlouholeté výsledky ochotnické činnosti by nebyly myslitelné bez tolerantního rodinného zázemí, o kterém málokdy hovořil, avšak bystrý pozorovatel ho mohl velmi dobře vnímat. A tak nejen oslavenci, ale i jeho manželce patří díky za to, co Jan Krulikovský pro ochotnické divadelní hnutí vykonal.

Při oslavě jeho šedesátin bude jistě řada gratulantů, a proto jménem široké obce ochotníků a loutkářů přejeme vedle pevného zdraví dobrou životní pohodu a další dobrou výdrž v jeho divadelní zálibě, aby jeho osobnost byla i nadále vzorem všem ochotníkům a příkladem k následování.

Stanislav Macek

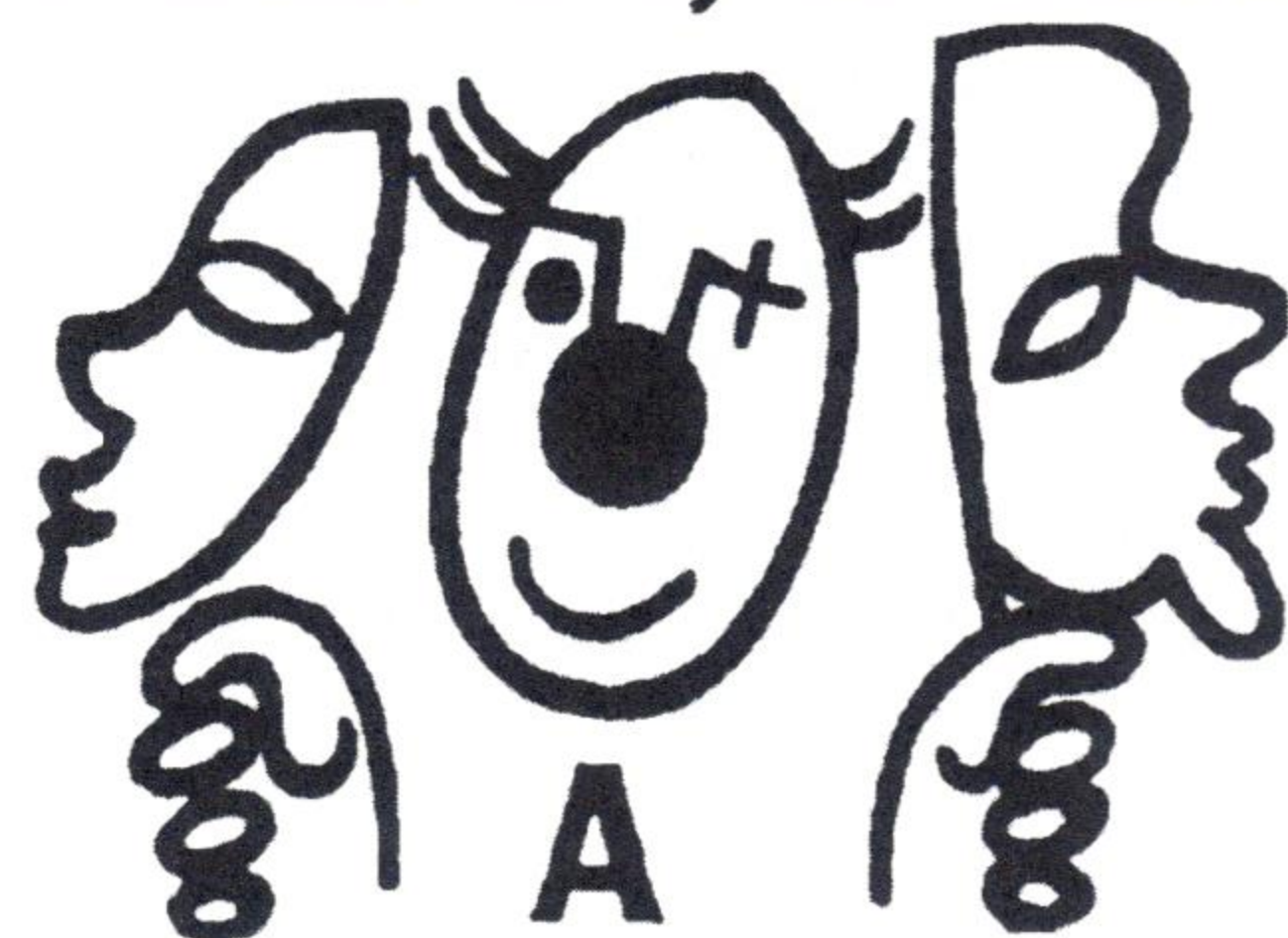
20 LET HUDRADLA

ANEKDOTA ZE ŽIVOTA
ČESKÉHO AMATÉRSKÉHO DIVADLA
A DRAMATICKÉ VÝCHOVY DĚTÍ

Když jsem před několika dny obdržel od Divadla Hudradlo – studia tvořivé dramatiky ze Zlivi pozvání na 23. února 2002 na jeho oslavu 20. výročí založení souboru, byl jsem potěšen a zaskočen zároveň. Potěšen z pozvání jako takového i z programu oslav, v němž na prvním místě bylo něžné probuzení následované procházkou po městě a příjemným posezením, coby předehrou k odpolední a večerní části. Ta slibovala nahlédnutí do historie souboru prostřednictvím výstavy kronik, fotografií a suvenýrů souboru, ale také videokroniky s průřezem záznamů z táborů, akcí a vystoupení. Tato historická exkurze byla vzápětí prolnta do nejživější současnosti, jmenovitě do ukázek z rozpracovaných inscenací Emil a detektivové (3. oddílů Hudradla) a Ifigenie (4. oddílu). V programu nechyběl prostor pro volnou zábavu, diskuse, besedy a příjemné posezení. Vše bylo završeno společenským večerem s tancem a hudbou.

Zaskočen jsem byl proto, že jsem milé pozvání nemohl pro jiné, méně radostné okolnosti přijmout, zejména mě však zaskočilo to kulaté číslo 20 u dětského divadelního kolektivu. Ach ano, vím, čas letí. A ačkoli vím, jak bych to výročí nechtěl Hudradlu věřit, sáhl jsem maně po programové brožurě FEMADu, v níž je rekapitulováno jeho 25 ročníků, abych se přesvědčil. Vždyť Terku, na kterou se výrazně pamatuji a která patřila k mým prvním setkáním s Hudradlem, dávali právě na FEMADu a nemůže to být tak dávno. Zjistil jsem, že je to dálnější, než se mi zdá. Bylo to první vystoupení Hudradla na libickém FEMADu a psal se tehdy rok 1988. Listoval jsem dál a spočítal všechny uvedené inscenace souboru na tomto prestižním festivalu. Bylo jich do roku 2000, kdy byl pro soubor naposledy FEMAD přístupný, celkem třináct. Žádný jiný soubor této

VČERA, DNES

ZÍTRA ADS

Miroslav Slavík. Foto: Ivo Mičkal.

to neznám úplně začátky souboru. Mé povědomí o díle začíná inscenací Bercius (1984) a pokračuje touto neskutečnou řadou: Pohádka o loupežnické tvrzi Bouchalce (1985), Mangá (1986), Moudrost a štěstí (1987), Terka (1988), Brémští muzikanti a Pohádka o rybáři a rybce (1989), Blbina a Pohádka o zemičce Zvoničce (1990), Kirree (1991), Indické pohádky (1992), Pohádka o ptačí válce (1993), Hra na kuličky (1994), Létaující dědeček (1995), Ledový zámek a O prolhaném prodáváči novin Bohouškovi (1996), O černém beránku a bílém vlkovi a Píšťalka (1997), Stopět na jedno rozčilení a Doupe (1998), Věci a Druhá píšťalka (1999), Dárečci a Princezna na hrášku (2000), Slavík a Vrabec s ustřiženým jazykem (2001), Emil a detektivové a Ifigenie (2002). Tento výčet pro toho, kdo Hudradlo kdy viděl, nepotřebuje komentáře. Tomu, kdo se s ním nikdy nesetkal, unikla docela podstat-

Hluboké nad Vltavou a Českých Budějovic. Slýchávají o něm již dvacet let v souvislosti s úspěšným divadelním souborem Hudradlo. Je tam nějaké zvláštní klima z blízkých Mydlovarů, rodí se tam šikovnější děti, nebo si je zlivští dovážejí odjinud, přikrmují je čímsi, co ostatní rodiče neznají – třeba rozdrcenými kotvicemi splývavými z nedalekého Munického rybníka? Anebo, což by bylo obzvlášť podivuhodné, je vedoucím Hudradla kouzelník a mág, kterému múzy nadělily v nebývalé míře to, co ostatním smrtelníkům jen po kapkách či vůbec ne? Vždyť dvacet let vytvářet inscenace na velmi dobré či výjimečné úrovni, žánrově a tematicky přepestré a neopakovat se, to je normální?

Ať už je zlivská populace abnormálně nadaná či úplně normální a jejich hudradlovský guru líbaný tu více a někdy i méně, jejich vzájemné soužití, obohacování se navzájem, hledání a tvoření nám obyčejným divadelníkům dává jistotu a zároveň i naději. Každým rokem je totiž někde určitě potkáme a strávíme s nimi chvíle radosti a smíchu, slz, pochyb a drobných poznání o našich lidských přednostech a nedostatečnostech.

Možná má ten zlivský kout obklopený rybníky, řekou a schwarzenberskými hvozdy kouzelnou moc, nebo to může být vše úplně jinak – jedno je jisté. Hudradlo nám nabízí cestu, po které je vzrušující jít s ním a dívat se na svět jeho užaslými i moudrými očima. A to není málo.

Marie Poesová

Hudradlo Zliv / M. Slavík a kolektiv souboru: Kirree. Foto: Ivo Mičkal z archivu FEMAD 1991.

frekvence nedosáhl, takže Hudradlo zde drží rekord. Následují ho svitavské Céčko, hradecký Drak, ústecké (Felzmannovo) Malé divadlo, vodňanská (Zborníková) Šupina, liberecké Naivní divadlo, pražské (Schejbalovo) Anebdivadlo a rakovnický soubor Tyl. Hezká společnost, není-liž pravda. Skutečnost, že FEMAD byl výběrovou přehlídkou nejzajímavějších inscenací (do roku 1989 vůbec a poté divadla pro děti), a také, že většina inscenací zde uvedených slavila úspěchy na Jiráskově Hronově, je bezprecedentním vysvědčením kvality práce zlivského souboru, po celá ta léta vedeného Miroslavem Slavíkem.

Listoval jsem programovými brožurami a připomínal si zážitky z hudradláckých představení a divil se, jak to mohl všechno Mirek Slavík se svými svěřenci stihnout. A

ná kapitola ze života českého amatérského divadla a rovnocenně z dramatické výchovy dětí.

Milan Strotzer

JE ZLIV KOUZELNÁ?

Nejen jihočeští divadelníci mají určitě mnoho radostí i problémů podobných, ale nejméně jednu stále stejnou otázku, kterou si častokrát kladou, mají společnou. Nejde jim totiž na rozum, co že to je za zvláštní městečko ta Zliv blízko

Hudradlo Zliv / Erich Kästner, M. Slavík: Hra na kuličky. Foto: Ivo Mičkal z archivu FEMAD 1994.

JANA KŘENKOVÁ

Když Jana Křenková začínala učit dramatickou výchovu, byl jsem u toho. Je to hrdé prohlášení, ale jeho význam je takový, že jsem patřil snad k druhému ročníku, který ve žďárské lidové škole umění vedla, a... a vůbec už si na tu dobu nepamatuji. Těžko říct, jak vypadaly hodiny a jestli to, co jsme dělali později, má s těmito počátky něco společného.

Tam někde v dálce je „Ahoj, moře!“, krátký pořad z veršů nadějněho Žáčka, a nějaký folklór, „Ze staré školy.“ První malá představení pro veřejnost, která jsme s Janou Křenkovou dělali. Tedy dělala je pochopitelně ona s námi, ale ten pocit jsme neměli. To proto dala obvykle naše desetiminutová inscenace takovou práci, protože jsme na „všechno“ přicházeli sami a učili jsme se v pocitu samostatnosti. Možná proto mi dodnes všechno tak trvá!

Chtěl bych vytáhnout fotografii z alba, ale nelze. Nebyl tehdy důvod album zakládat. Dramaták byl normální a samozřejmý. Chodil jsem s pravidelností přes žďárské náměstí, kolem hasičárny, do decentně oprýskané novostavby LŠU. „Malé a velké nebe.“ Černík. Chodilo se tam s holka-ma, protože kluci to nakonec vždycky vzdali, chodilo se tam prostě ve středu odpoledne, pak i v pátek, pak víc a víc, až býval několikrát týdně i přes víkend... A zase poezie: Hanzlíkovo „Pimpilim pam pam.“ Potom se dokonce jezdilo do Brna a do Prahy a připravovaly se tematické sborníky autorských prací do literární soutěže,

a protože jsme byli kdovíkým ocenění, je-li jsme se povozit do Prahy na eskalátory metra. Na Jaromíra Tomečka a Markétu Zinnerovou už si nevzpomínám. Až když jsme byli starší, přišlo „Rodinné album“ od Macourka o divných strýcích a tetách okolo nás.

Hráli jsme si, Jana Křenková tu hru pilovala a nás s ní. Koncem osmdesátých let mi jako gymnazistovi podstrčila průklep s Několika větami a na návštěvě v Praze, když nás připravovala na maturitu, ukazovala nám v Ottově slovníku, co jest jsou to diskuze a demokracie.

Byli jsme potichu, jako asi všechna

slunci a povídka Karla Houby „Cizinec“ stačila jako podnět k úvaze o smyslu snad úplně všeho...

Nemáme fotografie, protože jsme byli příliš v akci. Nebyl čas ani pomyšlení. Jediný, kdo po celých víc než dvacet let zachycuje společné podniky všech těch souborů, které Janě Křenkové prošly pod rukama, je její muž Vladimír. Jeho tichá organizační asistence dávala našim výjezdům rodinnou atmosféru. A kdo by se podíval do jeho snímků, možná by lépe než já popsal, proč jsme někteří vydrželi chodit do dramataku i deset let a proč někteří zůstali oboru věrní i na studiích. Když se

Dětský divadelní soubor Modrý pták ZUŠ Žďár nad Sázavou vznikl vedle souboru Pimpilim, který se stal již studentským a jehož členem byl i autor článku na této straně. Modrý pták uvedl úspěšně v roce 1993 v dramatinizaci a režii Jany Křenkové prózu Tomáše Pěkného Havrane z kamene. Foto na této straně: Vladimír Křenek z archivu FEMAD 1993.

maloměstská děcka pozdního socialismu. Rvát se a křičet jsme se v dramataku neučili, spíš držet si svoje, hledat opory v knihovnách a u autorit nepošpiněných oficiální, v poloamatérských divadlech a dramatacích a v přírodě. A jezdili jsme na víkendová a letní soustředění. Jejich atmosféra byla sugestivní a jen těžko a bolestivě jsme se pak vraceli mezi „normální“ lidi. „Svět je plný podivných výher!“ promluvil k nám na sklonku osmdesátých let Jiří Suchý. Učili jsme se brát psané slovo jako vážně míněné sdělení a svoje objevy jsme neuměle, ale s vnitřním přesvědčením sdělovali plenérovými výjevy. Hráli jsme grotesky na kopci proti zapadajícímu

mi v osmi letech zachtělo dělat divadlo, nebylo ve Žďáru jiné volby. Z těch obrázků Vladimíra Křenka by mohlo být zřejmé, proč se toto „nouzové“ řešení stalo východiskem mnoha pro mě podstatných událostí, tak podstatných, že jeho význam budu sečítat až za mnoho let.

Vilém Faltýnek

Amatérská scéna spolu s Vilémem Faltýnkem prostřednictvím jeho rozvzpomínání bez fotografií děkuje Janě Křenkové za to, co ze sebe rozdala a stále rozdává a blahopřeje k jejímu životnímu jubileu (* 16.3.1942).

redakce

Představitelka hlavní role Mladé z inscenace Havrane z kamene souboru Modrý pták ZUŠ Zruč n. Sáz.

JUBILUJÍCÍ M.K.

Jestliže se dnešní šedesátník, poslanec Miloslav Kučera už nikdy nevrátí do amatérského hnutí (především divadelního a přednesového), ani do práce pedagogické (v oborech umělecké výchovy), zůstane po něm zmínka v „Cestách českého amatérského divadla“ 1. Praví se tam, že SUP, tj. Studio uměleckého přednesu Pardubice, patří jednak mezi soubory, jejichž pracovní kontinuitu udržoval jeho vedoucí, jednak mezi kolektivy, které „o divadlo poezie usilovaly velmi cílevědomě a některými svými inscenacemi vnášely zajímavé impulzy do diskusí o jeho podobě“. A o dvě strany předtím otisk fotografie z inscenace Arťoma Vesjolého „Rus krví umytá“. S touto inscenací přivedl Míla SUP na Wolkrův Prostějov roku 1975. Předlohou scénáře byl román téhož jména (první verze z r. 1932), o němž literární historik 2 píše: „Všude střelení a věšení. Revoluce se postavila na nohy, zahubila kozáka s mužikem, mužika s čerkesem. Všichni žhnou, pálí, kradou, znásilňují, bijí a vyhánějí dobytek. Mužici se organizují v rudé oddíly, zabírají panská pole. Je to právě revoluční Rusko, umyté krví.“ Jak praví mladší pramen 3: tento jazykově nestřídmý obraz robustních charakterů, malovaný plným štětcem bez polotónů, který byl ovšem vyloučen spolu s jinými ze sovětské literatury, se měli vrátit ke čtenářům až v letech tání po XX. sjezdu KSSS. Jak fotografie dokládá, recitátoři byli kostýmováni v cárech z pytlaviny. Přiměřeně předloze. A to dva roky před Chartou 77. Chraň bůh, abych z toho vyvozoval nějakou ilegali-

Na snímcích na této dvoustraně je Miloslav Kučera v dobrém rozmaru se svými svěřenci ze Studia uměleckého přednesu v Pardubicích při oslavě jubilea souboru. Foto: Karel Novák.

tu a protistátní činnost. Bylo to prostě tak: revoluční čas děje a sovětská příslušnost autora (notabene rehabilitovaného) musely být očky a školdozorci nakonec respektovány.

Tenhle model se v Mílově praxi opakoval vícekrát. Třeba když přijal můj scénář z poemy „Slovo“ Miroslava Válka. V duchu autorových odkazů byl rozšířen o citace z K. Marxe a W. Shakespeara a jinde zas přiměřeně krácen. To podstatné tam ovšem zůstalo (např. „Ne. Řády ne. Lesk kovu, hedváb stužky.../ A potom doma vzlykat do podušky/ ze studu?“). Nastudovaly to tenkrát čtyři kolektivy: v Ústí n. L. (R. Felzmann), v Praze (L. Marešová), v Pardubicích (M. Kučera) a v Čelákovících (já). Bez komplikací inscenace prošla pouze v Pardubicích. Míla totiž poslal pozvání na premiéru autorovi (tehdy ministru kultury) do Bratislavy. Samozřejmě se nezmínil o tom, že pan ministr má ve scénáři spoluautory. A ministr samozřejmě nepřijel, ale samozřejmě se dopisem omluvil s přáním úspěchu. A Míla dopis samozřejmě přečetl před premiérou z podia.

Stejněho rodu byla jedna ze soutěží, které Míla založil, O stuhu 7. listopadu. Recitovala se tam přeložená tvorba autorů územně pocházejících ze Sovětského svazu, to znamená revolučních, porevolučních až současných, ale i předrevolučních. A viněta soutěže kryla mnoho myšlenek, které od českých autorů nebylo možné (nebo nebylo tak snadné) uvést.

Míla Kučera absolvoval studium divadelní režie na AMU, r. 1963 nastoupil divadelní angažmá v Ostravě, 1967-69 pracoval v královéhradeckém rozhlasu a 1968-70 jako metodik Krajského osvětového střediska. Tady (po vyloučení z KSČ) začalo jeho období pedagogické práce (1971-90 LŠU Pardubice-Polabiny, 1978-90 Konzervatoř Pardubice) a intenzivních aktivit v amatérském hnutí (zakládá SUP, zmíněnou soutěž O stuhu a soutěž divadelních monologů a dialogů O pohárek SČDO). Konferuje koncertní a tematické večery.

„Rus krví umytá“ si z WP odvezla (mezi 12 vystoupeními) jednu ze tří cen („Mírovou“), rok na to SUP uvedl na WP „Diabolo“ V. Nezvala a 1975 voicebandové nastudování Hrubínovy „Jobovy noci“. Téhož roku zvítězila Nina Vančatová, členka SUP, v soutěži sólistů (o politických komplikacích na WP se Skácelovou básní „Modrý pták“, s níž předtím zvítězila recitátorka na soutěži Svazu žen, viz v poznámce prostějovského jubilejního sborníku 4). Nina se umístila v soutěži také 1976 a 1977. SUP uvedl dále v Prostějově rozhlasovou hru Komenského-Nezvala „Do učení aneb Labyrint světa“, verše V. Solouchina, montáž pohádky a veršů J. Wolkera „Jony“ a pásmo z textů písniček V+W. Získal Cenu diváka 1981 (Majakovskij „Velevázení soudruzi potomci“) a 1986 (K. Havlíček-Borovský „Král Lávrá“, Cenu české mírové rady 1987 (M. Macourek „Zurangor“). Z členů souboru v sólistech zabodovali ještě Martin Polách a 3x Martina Deliřová. Je to kus dobré práce v období, abych tak řekl, ztížených podmínek. Je charakteristické, že Míluv SUP nezískával první místa. Není to bez souvislosti s tím, že se soubor dramaturgicky neopakoval, ani výrazově nevracel a také nestavěl na osvědčených hvězdách. Kučera totiž zřetelně uplatňoval především zřetele pedagogické. Zprostředkoval recitátorům novou zkušenost, rozvíjel i méně nadějně talenty, otevíral neověřené cesty. Chyběla tam vypočítavost, a to mi bylo vždy sympatické.

Po 90. roce začalo Mílových aktivit v této oblasti ubývat. 1990-91 vedl odbor kultury Magistrátu města Pardubice a 1991-96 Východočeské divadlo Pardubice. Na to byl dva roky uměleckým šéfem jihlavského divadla, 1994-98 byl členem Zastupitelstva a Rady města Pardubic. Dnes pracuje v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky (zvolen za ČSSD) a je členem jeho Výboru pro vědu, vzdělávání, kulturu,

mládež a tělovýchovu (a podvýboru pro kulturu i komise pro sdělovací prostředky), zůstává tedy stále v mezích svého oboru, byť na jiné úrovni. V této funkci se stále objevuje na přehlídkách a soutěžích, které zakládal a jichž se účastnil, i na zasedáních amatérských organizací, jichž byl členem nebo je členem anebo jim prostě fandí.

Není to dlouho, co se Míla Kučera stal terčem veřejného mínění a militantních oprávců našich mravů. Jeho tzv. „cenzorská minulost“ byla označena nesprávně a napadena nespravedlivě. Byla to zřejmě „náhradní“ msta za jeho působení v oblasti sdělovacích prostředků. Zaplatil tím za příliš aktivní naplňování zájmů oposmlouvy, které dokonce - odhaduji-li Mílu správně - nejsou skutečně blízké jeho sociálně demokratickému srdci. Jestliže mu tyto zkušenosti znechutí dráhu politika, mohli bychom se možná dočkat jeho návratu do aktivní tvůrčí činnosti.

Což by nemuselo být marné!

Jiří Hraše

Odkazy:

1. Cesty českého amatérského divadla, vývojové tendence, Praha, IPOS 1998.
2. Josef Jirásek, Sovětská literatura ruská, Praha, Petr 1937.
3. Miroslav Drozda, Ruská sovětská literatura, Praha, Orbis 1961.
4. Prostě Prostějov, 40 let ve městě s poezií (1957-1996), Praha, IPOS 1997.

I VE VÍDNI SE HRAJE ČESKY

Ochotnické divadlo ve Vídni hrané v českém jazyce má v rakouské metropoli více než stoletou tradici. Bývaly doby, kdy zde aktivně působilo i sedm, osm českých souborů, které se mohly chlubit i častými styky s našimi soubory, zejména z jihu Čech a Moravy. K velkému obratu nejen v ochotnickém divadelnictví, ale i v činnosti sokolských jednot a českých škol ve Vídni došlo po roce 1945, kdy se mnoho Čechů vrátilo do staré vlasti. Druhou ranou pro celou českou menšinu bylo pak zbourání Národního domu v roce 1959. To nejvíce umrtvilo činnost všech amatérských souborů, divadelních, hudebních i tanečních - které zde měly své sídlo, místnosti pro zkoušky i vhodný sál.

Po roce 1948 sice došlo ještě k několika emigračním vlnám, ty však nebyly natolik silné, aby nahradily počet reemigrantů. A v posledních 12 letech se pochopitelně příliv dalších našich občanů do Vídně prakticky zastavil. Znamená to logicky, že česká menšina pozvolna slábne a také bohužel stárne, takže dnes je ve Vídni jediná česká škola (ale rysuje se naděje na druhou), sokolské jednoty mají minimum členů a navíc s vysokým věkovým průměrem a prapor českého ochotnického divadla třímá dnes už jediný soubor, který se nazývá Vlastenecká omladina. Přes svoje nelehké podmínky a problémy, které se více méně podobají těm, které známe i u nás, pracuje tento kolektiv soustavně a v každém roce - vždy na jaře a na podzim - uvádí své dvě premiéry. Jsou to bohužel většinou jen premiéry. Soubor uvádí každou svou inscenaci vždy jen jednou, protože na reprízu se už nedá zajistit naplněný sál, takže výtěžek ze vstupného - jediný příjem souboru - by nestačil uhradit náklady na představení. Kromě vlastních inscenačních nákladů (scéna, kostýmy, rozpisy, noty aj.) platí soubor nejvíce za pronájem sálu na představení a závěrečné zkoušky.

Ale podívejme se teď alespoň stručně na více než stoletou činnost souboru. Už v roce 1881 byly položeny základy k ustavení čtenářsko - zábavního spolku Vlastenecká omladina. Jeho hlavní činností v prvním období byly společenské schůzky, založení české knihovny, četba české literatury a výlety do okolí Vídně spojené se zpěvem českých národních písní. V roce 1894 měl spolek velkou zásluhu na vybudování prvního českého Národního domu. Ve dvoraně této budovy byl zřízen sál s jevištěm a zde také začal o rok později působit divadelní kroužek s názvem Vlastenecká omladina. Jeho prvními dvěma hrami byl Sudermannův Domov a komedie Jaroslava Vrchlického Noc na Karlštejně. V této dvoraně v Turnergasse působil soubor Vlastenecké omladiny až do roku 1959. Už v prvních letech činnosti Národního domu hostovali zde s „Omladináři“ i významní členové činohry Národního divadla v Praze, konkrétně Jinřich Mošna (např. v Lakomci, Třetím zvonění a Řemeslnické merendě) a Hana Kvapilová (Oblaka). Hostovaly zde i přední české kočovné společnosti, které zde uvedly i některé opery (V studni, Prodaná nevěsta), operety (Giroflé-Giroflá) a drama (Žižkova smrt).

KUKÁTKO
DO
SVĚTA

V roce 1908 podnikl soubor Vlastenecké omladiny úspěšné zájezdy na Moravu (Ivančice, Kyjov).

Jak už jsem se zmínil dříve, v roce 1959 přišla česká menšina o svůj Národní dům. Stalo se tak především z dopravních důvodů, dům překážel ve výstavbě nových hlavních silničních tras. Tato událost na čas ochromila většinu akcí našich vídeňských přátel. Svou činnost ukončily v této době všechny české amatérské soubory s jedinou výjimkou - Vlastenecké omladiny. Po několika letech improvizací získala naše menšina a tím i „Omladináři“ nový útulek v hotelu Bohemia v Turgengasse, kde působili plných 25 let. Ale v roce 1993 bylo třeba objekt Bohemie prodat, aby se pro českou menšinu a její mládež zachránila ve Vídni alespoň jediná česká školní budova na Sebastianově náměstí. V divadelním sále této budovy se solidním jevištěm a hledištěm pro cca 300 diváků hraje soubor Vlastenecké omladiny dodnes.

V roce 1985 oslavil tento dnes jediný zástupce českého amatérského divadla ve Vídni sto let své bohaté a záslužné činnosti. Hraje tedy už 107 let, lze říci že soustavně a nepřetržitě s jedinou výjimkou: za II. světové války od června 1942 až do září 1945 byla v Rakousku zakázána jakákoliv činnost všem podobným spolkům. Byla to však jediná delší přestávka v činnosti souboru.

Podle archivních záznamů lze vypočítat, že za celou dobu svého trvání sehráli „Omladináři“ téměř 500 divadelních představení, při čemž pořádali v každém roce i několik akcí jiného druhu: koncerty, akademie, kabaretní a zábavné pořady a slavnostní pořady k různým jubileím. Nejbohatší činnost souboru byla v letech před 1. světovou válkou a pak ve 20. a 30. letech minulého století. To pokud jde o vlastní akce. Jako hosté vystoupila po r. 1945 v pořadech Vlastenecké omladiny řada vynikajících českých umělců a souborů. Zpívali zde např. Beno Blachut a Ivana Mixová, byli zde Vycpálkovci, orchestr Karla Valdaufa, dechové a cymbálové hudby z jihu Čech i Moravy i různé pražské divadelní skupiny, bohužel ne vždy nejvyšší kvality (v poslední době např. Babička a Dívčí válka).

Bude jistě zajímavé podívat se blíže na repertoár divadelního souboru Vlastenecké omladiny, o němž existuje díky podrobnému almanachu ke stoletému výročí souboru jasný přehled. V zásadě bych rozdělil repertoár souboru na 5 základních skupin:

1. Česká klasika
2. Česká lidová opereta
3. Aktové hry, skeče - v rámci kabaretů
4. Okrajový repertoár
5. Zahraniční tvorba

Nejmenší kapitolu ve výčtu tvoří bezesporu zahraniční tvorba, poněkud paradoxně, poněvadž se sem řadí i tvorba rakouských autorů. Soubor začal Sudermannovým Domovem, několikrát sehrál Nestroyovu komedii Lumpaci vagabundus, jednou Ibsenovu Noru a v seznamu je i komedie Únos

Sabinek. Kromě těchto činoher jsou to už jen dvě operety: Kalmánovy Podzimní manévry a jednoaktová opereta Franze Suppého Žádný muž a tolik děvčat.

V různých smíšených programech se objevovaly verše našich klasiků, místy i původní tvorba, dále aktové hry Šamberkovy, F.X. Svobody), hudba Jana Maláta, Ambroise Thomase, Zdeňka Fibicha, Jára Beneše, Rudolfa Piskáčka, často i Františka Kmocha a samozřejmě národní písně a tance z Čech i Moravy, hlavně ze Slovácka. Několikrát účinkoval i soubor tamburašů a dechovka.

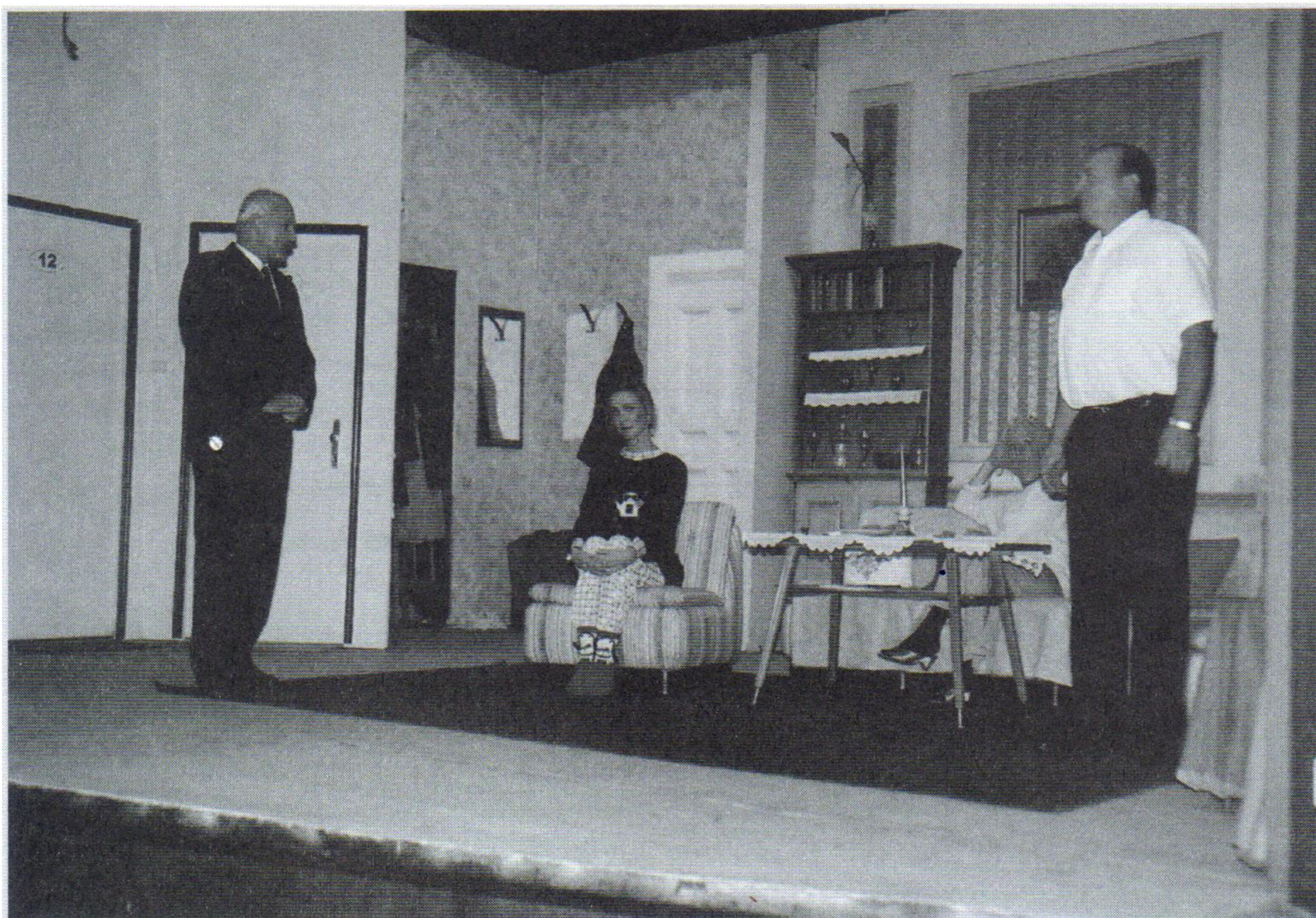
A jak tedy vypadala pestrá paleta českého klasického repertoáru? Nejhranějším autorem byl J.K. Tyl, jehož hry byly navíc studovány vícekrát: čtyřikrát Paličova dcera, třikrát Jiříkovo vidění, dvakrát Strakonický dudák a lesní panna a navíc to byl ještě Chudý kejklíř a Fidlovačka. Vícekrát je zastoupen i Ladislav Stroupežnický (Naši furianti, Paní mincmistrová, Zvíkovský rarášek) a J. Štolba (Mořská panna, Na letním bytě). V repertoáru nechybí ani vrcholná díla naší klasiky jako Lucerna A. Jiráska, Maryša brá Mrštíkových a Její pastorkyňa G. Preissové. V repertoáru je i řada dramatizací (Muzikantská

Divadelní soubor Vlastenecká omladina ve Vídni je dnes patrně posledním českým krajanským spolkem v Rakousku. Činnost souboru trvá (s přestávkou válečných let) 107 roků. Foto Georga Worringa je z inscenace muzikálu V+W+J Divotvorný hrnec.

Liďuška, Kříž u potoka) a frašky F.F. Šamberka. Za zmínku stojí jistě i Kvapilova Princezna Pampeliška (s Hanou Kvapilovou), Longenův C. k. polní maršálek a Štechovo Třetí zvonění. Hrány byly i komedie Vikové-Kunětické a R. Jesenské. Z pozdější tvorby stojí za zmínku hra V. Wernera Lidé na kře a dvě pohádkové komedie Jana Drdy Hrátky s čertem a Dalskábaty. První česká hra, kterou vůbec soubor uvedl, Noc na Karlštejně Jaroslava Vrchlického, byla studována rovněž několikrát.

Vzhledem k tomu, že soubor měl po mnoho let k dispozici vlastní hudební těleso a ve svém středu několik hudebních odborníků a protože Češi ve Vídni vždy rádi zpívali, hrála se často i opereta, a to převážně česká lidová opereta meziválečného období. Nejčastěji bývaly vybírány operety Jaroslava Jankovce (Brandejští dragouni, Odtroubeno, Na sv. Annu,

Divadelní soubor Vlastenecká omladina ve Vídni má za dobu své existence na kontě bezmála 500 divadelních představení, namnoze se jednalo vždy o premiéry. Foto Georga Worringa je z poslední nastudované hry se zpěvy Dívka pro mé babí léto Vladimíra Přibského.

Zelená se, zelená, Srdce za milion a Srdce v rákosí) - některé i vícekrát.

Ve Vídni byl oblíben i Jára Beneš (Uličnice, Na tý louce zelený) a Josef Stelibský (Ostrov milování, U veselého kamzíka), neméně i Vlastislav Antonín Viplér (Na Sv. Kopečku, Děti Slovače). Z těch hodnotnějších lze jmenovat ještě Piskáčkova Tuláka, Hašlerova Podskaláka, Starého Z českých mlýnů a Divou Báru, jakož i operety E. Ingriše, J. Loukoty, B. Diviše a K. Vacka.

Přemíra malých operetních divadel v meziválečném období v Praze měla za následek značný úbytek kvality. Do tvorby operet se zapojovali i méně schopní umělci, protože potřeba nového repertoáru stále rostla. Tento neutěšený stav se brzy přenesl i do Vídně, takže takzvané okrajový repertoár v opere-

mladou dívkou, v případě Přibského textu jde o nadřazeného a jeho sekretářku. Tedy ani v nejmenším nic nového, a ani zpracování se nevyhnulo obvyklým klišé. Textu by slušelo spíše rozhlasové uvedení.

„Omladináři“ tedy nestáli před lehkým úkolem, přesto odvedli solidní výkony, a to zejména pokud šlo o představitelky ženských rolí. Když se náhodný pozorovatel alespoň zběžně seznámí s množstvím práce, kterou soubor vykonal za více než 100 let, když vezme na vědomí všechny problémy a těžkosti, které bylo třeba překonávat, musí nutně pojmout k této práci velkou úctu. Vlastenecká omladina byla vždy jednou z opor celé české menšiny ve Vídni a neustále podporovala vztah všech Čechů u našich sousedů k českému jazyku a české kultuře. Soubor musel několikrát měnit své působiště, bojoval ne-

ustále s velkou fluktuací, růžové to nikdy nebylo, ani nyní není, s ekonomickou stránkou, a ani vztahům ke staré vlasti se vždy nepřálo. Známa ochotnická obětavost a soudržnost, píle i vytrvalost, to vše zdobí soubor i v této době, kdy se stále musí potýkat s problémy. Co mě na souboru zvláště potěšilo, byla výborná čeština všech jeho členů a jeho kvalitní zázemí (technika, osvětlení, inspicie, nápověda).

Jsem velmi rád, že jsem mohl poznat alespoň ve zkratce nadšené vídeňské ochotníky, a to při plné práci. Na dvou posledních zkouškách a pak na premiéře. Cítil jsem se při všech setkáních tak, jako se cítíme mezi dobrými přáteli. A tak jsem nejvíce přemýšlel o tom jak Vlastenecké omladině pomoci. Současné potřeby personálního charakteru, jako jsou doplnění hereckého souboru jakož i hudební složky, si musí vyřešit ve Vídni sami. Hlavní pomoc by se ale mohla za-

Členové divadelního souboru Vlastenecká omladina ve Vídni po premiéře v dekoracích komedie Vladimíra Přibského Dívka pro mé babí léto. Foto: Georg Worring.

měřit na otázky dramaturgické, eventuálně i režijní. Soubor by jistě uvítal spolupráci, třeba i ve formě určité družby s některým našim kolektivem, nejlépe z jihu Čech nebo Moravy. „Omladináři“ by si jistě rádi zahráli občas i ve své staré vlasti. Zdá se, že určité nitky spolupráce už byly navázány, na poslední premiéře byli i zástupci českých souborů z Žirovnice a Deštné u Soběslavi.

Pokud vím, máme v zahraničí více krajských divadelních souborů, které stále ještě česky, nejvíce patrně v Chorvatsku, ale i za oceánem. Važme si jejich velké práce, má velký význam nejen po stránce ryze divadelní, ale i společenské. A pokud je to v našich silách, snažme se jim v jejich práci pomáhat a hledat cesty k tomu, aby se i tyto menšinové divadelní soubory mohly podílet na životě a práci naší velké ochotnické rodiny!

Luboš Šterc

POKOJ 201, HOTEL BALISE, DARUVAR, CHORVATSKO

ANEB MALÁ ZPRÁVA O POBYTU MALÉHO AMATÉRSKÉHO REŽISÉRA VE VELKÉM SVĚTĚ

Onen horní řádek, tedy nadpis tohoto článku si vy, kteří mi občas potřebujete poslat cosi poštou, poznamenejte do svých diářů. Jedná se v podstatě o moji přechodnou adresu. Jestli se nemýlím, je to přibližně 800 km od Prahy. A jak že jsem se v té dálce ocitl?

Celá anabáze začala tuším někdy v polovině loňského roku. Tehdy se ozval Svaz Čechů v Chorvatsku s prosbou o pomoc ve vzdělávání amatérských divadelních skupin, které u nich pracují. Mnoho let do té dálky zajížděl Vladimír Dědek. Ten v tuto chvíli již bohužel rozdával své režijní pokyny, humor a nezdolný optimismus na úplně jiných jevištích. Nicméně touha po navázání na práci, kterou v Chorvatsku Vláda započal, byla z tamní strany veliká. I nastalo pro ARTAMU období hledání vhodného náhradníka. Ušetřím vás v tuto chvíli líčení nejednoduché cesty, na jejímž konci jsem s jízdenkou a cestovním pasem v ruce stanul na autobusovém nádraží Florenc, na odjezdovém stání číslo 4 já. To bylo 16. listopadu loňského roku. Před sebou jsem měl dvánáctihodinovou cestu autobusem, na jejímž

Kresba Dušana Grombiřika.

konci mě čekalo osm dní plných práce a seznamování se s tím, co to znamená české amatérské divadlo v Chorvatsku.

Po drobných cestovních peripetiích (Nechtěli mě například nechat vycestovat z Čech. Že by strach z odlivu divadelních mozků?) a s téměř nepohyblivými dolními končetinami jsem se ocitl v Zagrebu. U příjezdu autobusu stál mladý muž s papírovou cedulí v ruce. Na ní se skvělo mé jméno. Připadal jsem si v tu chvíli jako úspěšný manager známý mi ze zahraničních filmů. Sice na mě nečekala limuzína s vychlazeným šampaňským, ale konečně jsem si natáhl nohy! Další dvě hodiny cesty jsem úspěšně prospal.

Daruvar, vítání se známými mi tvářemi z Kurzu praktické režie (Ano, čtete dobře, se třemi Daruvarskými divadelnicemi jsem se seznámil již během jejich seminárního působení v Kurzu praktické režie ve Vysokém nad Jizerou a v Hronově.) a jediný klidný a nepracovní večer. To byla náplň prvního dne mého pobytu na nové adrese. Od neděle se již roztočil kolotoč divadelních zkoušek, čtení roztodivných divadelních textů, povídání o našem amatérském divadle, povídání o Českém amatérském divadle v Chorvatsku...

Takže – během mého prvního týdenního pobytu jsem pracoval s divadelními soubory Českých besed Daruvar, Hercegovac, Končenice a Lipovec. A ten týden byl pro mne ve své podstatě o zmapování problémů a specifík zdejšího českého amatérského divadla. Bylo to mé první seznámení se s tím, co znamená české amatérské divadlo v Chorvatsku. Uvědomil jsem si, že problémy zdejšího amatérského divadla se v podstatě až tak moc neliší od

Jan Strejcovský při zkoušce hry V.K. Klicpery Lhář a jeho rod s divadelním souborem v chorvatských Končenicích. Foto: Željko Podsadník.

těch, které máme v amatérském divadle v Čechách. Stejně jako u nás se tam potýkají s problémem docházky na zkoušku - díky poměrně velké nezaměstnanosti si nikdo nedovolí odejít dřív z práce. Zároveň skoro všichni mají další spoustu práce na svém domácím hospodářství. Totožné jsou i ostatní problémy: herecká nevyváženost v souborech, je zde spousta řemeslně dobře vybavených herců, vedle kterých stojí ti, kteří tolikrát na jevišti nestáli a tolik vybavenosti a zkušeností nemají. A protože v Chorvatsku neexistuje propracovaný systém vzdělávání amatérských divadelníků jak jsme zvyklí z našich luhů a hájů, je i většina vedoucích souborů - režisérů jakoby nepoznamenaná základním divadelním řemeslem. A když k tomu všemu ještě přičtete nedostatek divadelních textů, tedy hratelných divadelních textů, téměř nulovou technickou vybavenost hracích a zkušebních prostor a nedostatek peněz, získáte jakýsi obrázek o tom, co je v Chorvatsku jakýmsi podhoubím pro růst českého amatérského divadla. Faktorem, díky kterému zde inscenace raší jako houby po dešti, jsou lidé. Ze setkání s tou spoustou nadšenců, kteří divadlo dělat chtějí, z toho, že nazkoušejí diva-

KUKÁTKO DO SVĚTA

nahodilé a nedotažené. A to zejména v pointování komických situací. Za týden na to se konala obdobná oslava tentokrát v Končenicích. Dramaturgie večera stejná, ale divadlo o poznání lepší. Taky na něm soubor během týdne dost zapracoval.)

Od neděle mi začal ten správný maraton. Dopoledne jsem se stačil seznámit s textem, který mám zkoušet, a od odpoledne do noci pak následovaly dvě zkoušky s dvěma rozdílnými soubory. Při převozech z místa na místo jsem tedy většinu okolí viděl pouze z okna jedoucího auta, a to ještě spíš za tmy, než za denního světla. (Jako malou raritku mého pobytu jsem bral osmihodinovou cestu linkovým autobusem z Daruvaru do Rijeki za tamním souborem.

A se dvěma přestupy!) Dramaturgický výběr textů jednotlivých souborů měl rozptýl od „psychologické detektivky“ na jedné straně, až k „žánrovým obrázkům krajanského života na vesnici minulého století“ na straně druhé. Veskrze ale všechny soubory sahaly po textech spíše komediálního ražení, protože po těch je ze strany diváků poptávka největší a vděčnost za ně nezná mezí. (Pro úplnost informací uvedu texty chronologicky seřazené tak, jak jsem se s nimi v jednotlivých obcích potkával: Petr Strach a Jaroslava Černá Křížovatka svědomí - Hercegovac, Václav Kliment Klicpera Lhář a jeho rod - Končevice, František Ferdinand Šamberk Rodinná válka - Rijeka, Dragutin Dobričanin Společný byt - Lipovec, John Patrick Opalu má každý rád - Končevice, Z.A. Mířský (?) Pro hubičku - Dolany a Když si náš dědeček babičku bral - Daruvar. U poslední jmenovaného textu si již bohužel nevzpomenu na jméno autorky.)

Samotná práce se soubory byla vždy příjemnější a zajímavější tam, kde text sám nabízel dramatické situace. Tam se posléze

i herci snažili, a mnohdy velmi zdatně, přinášet vlastní nápady a realizovat je. Bohužel tam, kde text byl spíše slabý než alespoň průměrný, tam jsme společnými silami pletli bič z roztodivných materiálů. Nicméně i tam se nám všem nakonec podařilo alespoň trochu zapraskat. U většiny souborů jsem vlastně byl zrodu inscenace přítomen od první zkoušky, byť jsem se původně domníval, že u souborů budu pracovat již na postavených inscenacích. Celé moje snažení a vlastně hlavně snažení souborů směřovalo, předpokládám že i po mém odjezdu nadále směřuje, k přehlídce krajanských divadelních skupin, která se uskuteční 2. března tohoto roku v Lipovci.

Po čtrnáctidenním maratonu jsem se vrátil domů opět utahan a vyštaven, ale opět spokojen. V okamžiku, kdy držíte v ruce Amatérskou scénu a čtete tyto řádky, mám za sebou nejspíš další pobyt na mé přechodné adrese. (Jestli vše dopadne tak, jak Svaz Čechů v Chorvatsku plánuje, zúčastním se jejich divadelní přehlídky v roli jednoho z porotců. Moc si to v tuto chvíli nedovedu představit, neboť jsem se na zrodu všech soutěžních inscenací svým způsobem podílel.) Každopádně již teď se tam těším. I přes tu dlouhou cestu, velké pracovní tempo a následnou únavu bude pro mne vždy mít smysl vracet se do míst, kde je tolik příjemných lidí, kteří hovoří česky, byť žijí od Čech vzdálení oněch 800 kilometrů.

Jan Strejcovský

Jan Strejcovský při zkoušce v chorvatských Končenicích. Foto: Željko Podsadník.

dlo a odehrají ho, byť třeba jen párkrát, z toho jsem byl nadšen. Myslím, že by bylo dobré, kdyby podmínky, ve kterých zdejší soubory pracují, viděla řada našich amatérských divadel. Ta mnohdy nařikají na to, že nemají kde zkoušet, že nemají peníze, a já nevím co ještě. Ale ve své podstatě mnohdy spíš nemají chuť a sílu se s problémy poprat. A tady té chuti, elánu a síly je na rozdávání.

Bohužel ten, komu na konci týdne docházely síly, jsem byl já. Práce se čtyřmi soubory na čtyřech rozdílných textech a i na mě nezvykle vydatná masitá strava udělaly své. Nicméně jsem ještě stihl schůzku Divadelní rady Svazu Čechů v Chorvatsku. Zde se mluvilo tom, co zdejší divadelníky trápí, a možnostech další spolupráce. V sobotu jsem odjížděl unaven, ale s dobrým pocitem. A neodjížděl jsem na dlouho.

V pátek 25. ledna 2002 jsem vybaven všemi cestovními potřebami nasedl opět do autobusu a vydal jsem se tentokrát na čtrnáctidenní pobyt do Chorvatska. Po příjezdu jsem nafasoval „pracovní harmonogram“, který čítal šest divadelních souborů se sedmi inscenacemi. Sobota začala mojí účastí na slavnostním večeru k oslavě 70 let České besedy v obci Velké Zdenice. Ryčnou dechovku a sborové zpěvy vystřídal jedno divadelní představení souboru z Končenic - Lhář a jeho rod Václava Klimenta Klicpery. (Z představení čísel radost z hraní, ale divadlo samo bylo spíše

Muzeu loutkářských kultur v Chrudimi je letos 30 let.

VYBRÁNO Z DATABÁZE IPOS

HOSTIVICE (4100 obyv., okres Praha – západ): V Hostivicích došlo k obnově někdejšího souboru vedeného v 80. letech Danou Řihovou – Bláhovou. Soubor si dal název Občanské divadlo Hostivice a v únoru 2002 uvedl v režii Dany Bláhové Burianovu úpravu lidové hry Salička, lidovou masopustní taškařici pro poučení pannám a najmě mládež, aby lásku neposkrvněnou chovali a tělesnosti své pilně odolávali. Manželům a manželkám, aby věrnost k sobě měli a jeden druhého si hleděli. (MS)

CHRUDEM (24 tis. obyv.): Do 20.1. trvala v Chrudimi výstava nazvaná Vánoce mezi nejmenšími loutkami, kterou připravilo tamní Muzeum loutkářských kultur. Kromě jednotlivých loutek tu byla vystavena také rodinná divadelka, z nichž nejstaršímu je více než 100 let. Jedno z divadel bylo v muzeu

přímo určeno k tomu, aby si návštěvníci mohli vyzkoušet vodit loutky a třeba si i zahrát. Autoři výstavy tak chtěli v předvánoční době lidi inspirovat, jak lze o svátcích, kdy jsou rodiny více pohromadě, trávit volný čas. Tradice loutkových divadel tohoto typu vznikala v českých zemích již od poloviny 19. století. Do 40. let 20. století měla loutkové divadelko téměř každá škola i rodina. Výstava rodinných divadel byla putovní, do Chrudimi byla přemístěna z Bechyně. (MF Dnes, 13.12.2001)

CHRUDEM (24 tis. obyv.): Muzeum loutkářských kultur letos oslaví 30 let svého působení v renesančním Mydlářovském domě v Chrudimi. Vedle stávajících stálých expozic Bez bariér (základní průřez dějinami loutkářství), Tradiční české loutkové divadlo, Rodinné loutkové divadlo, Zahraniční loutky, Luminiscenční divadlo, byly letos otevřeny expozice nové. V únoru to byly expozice Touláme se světem – Vystavuje Divadlo Julie & spol. a Bramborové divadlo umělecké aneb Maňáskový svět. V březnu se otevírá expozice Čerti českých loutkářů a řezbářů. Muzeum jako každoročně připravilo sérii krátkodobých výstav. První z nich byla věnována dílu Vítězslavy Klimkové a nesla název Pohádková země. 14.3. bude otevřena výstava Loutkářské objekty Miroslav Trejtnara, 25.4. výstava Svět hraček ing. Bořivoje Župy, 13.6. výstava Petra Nikla Divadlo Mehedaha – nástroje okamžité hry, 12.9. Loutky a objekty Antonína Maloně, 24.10. Loutka jako artefakt –

Bartoňová / Miller pro evropské divadlo (návrhy, technologie a loutky všeho druhu) a konečně na přelomu roku od 12.12. bude patřit výstavní prostor muzea dětem, výstava se uskuteční pod názvem Hračičkové. (MS)

MNICHOVO HRADIŠTĚ (9000 obyv., okres Mladá Boleslav): Již 16 repríz osobitě verze Shakespearova Sn noci svatojanské sehrálo studentské divadlo z Mnichova Hradiště. Tato skupina 14 studentek a jednoho profesora, která se nazývá Divadelní společnost Gymnázia Mnichovo Hradiště DDT Hladivadlo, působí ve stejném složení 6 sezón. Soubor již se svou první inscenací, která byla inspirována Werichovými pohádkami, jezdil na přehlídky dětských divadel a dosáhl tehdy 54 repríz. Hraje v různých městech regionu, příští rok se chystá mj. na přehlídku venkovských divadel v Sadské a celostátní přehlídku v Náchodě. (MF Dnes, 13.12.2001)

MNÍŠEK POD BRDY (4100 obyv., okres Praha-západ): Z chátrajícího pivovaru ze 17. století Mníšku pod Brdy se podařilo moderátorovi J. Rosákovi vytvořit víceúčelové zařízení. Dům zasvětil dětskému literárnímu hrdinovi Kájovi Maříkovi. Kromě hospůdky tu funguje divadelko Káčko o kapacitě 70-80 míst. Vedle vystoupení známých osobností se v něm pravidelně hraje pro děti. (Pražské slovo, 6.12.2001)

PARDUBICE (93 tis. obyv.): Východočeské divadlo Pardubice uspořádalo 2. ročník soutěžního festivalu komedií českých regionálních divadel nazvaného Grand festival smíchu. Ve dnech 11.-18.2. se vedle domácích se svými inscenacemi představila divadla z Českých Budějovic, Uherského Hradiště, Liberce, Českého Těšína, Jihlavy, Plzně a Olomouce. V doprovodném programu vystoupily amatérské soubory z Hradce Králové a Ostravy, divadlo ze Zvolena, pražská Vyšší škola herecká aj. (Informační servis Divadelního ústavu, č.1, 2002)

PARDUBICE – HRADEC

KRÁLOVÉ: Na sobotu 2. března byl pozván do divadla Devětadvacítka v ul. Svaté Anežky České 29 v Pardubicích – Starém městě v rámci Permanentního festivalu dobrodružné kultury objev loňské sezóny hradecká nejen divadelní skupina DNO, která už získala ocenění na řadě prestižních přehlídek (Loutkářská Chrudim, Přelet nad loutkářským hnízdem, Jiráskův Hronov atd.), aby předložila v průběhu večera průřez takřka celým svým repertoárem (Dalibor, Rychlé šipy, Báj – báj, Variace na slavné téma Cyrano, Hop, Rybstory, Oslík). Jako host DNO byla pozvána Hana Voříšková se svým pro tuto příležitost znovuvzkříšeným představením O zlaté rybce (hra do série s Rybstory DNO). (MS)

PRACHATICE (11800 obyv.): V Městském divadle v Prachaticích se 15. prosince 2001 uskutečnilo absolventské představení a slavnostní vyřazení posluchačů III. ročníku dílny Na zkoušku. Dílnu pořádal a zajišťoval Šumavský ochotnický spolek Prachatice včele s Romanem Maříkem za finanční podpory MK ČR a organizační a fi-

nanční podpory organizátorů amatérského divadelního dění jako např. IPOS-ARTAMA Praha a Občanské sdružení Kruh Hronov. (MS)

PŘEROV (50 tis. obyv.): V polovině listopadu zahajovalo provoz loutkové divadlo v Přerově, které v posledních 4 letech prošlo nákladnou rekonstrukcí. Záplavy v r. 1997 je zcela zničily. Teprve letos budou moci přerovští loutkáři hrát dětem po celou zimní sezónu. (MF Dnes, 10.11.2001)

RADNICE (1700 obyv., okres Rokycany): V Radnicích vyvrcholil 2.12. již 29. ročník divadelní přehlídky. Představení amatérských souborů v 5 předchozích sobotních večerech uzavřeli domácí ochotníci hrou Rajčatům se letos nedaří. (Rokycanský deník, 1.12.2001)

TĚŠETICE (1200 obyv., okres Olomouc): V Těšeticích se amatérské divadlo hraje již mnoho let. V letech 1967-1977 nastudoval tamní soubor 14 her, poté nastala pauza. Až po téměř 24 letech se v místním Senior klubu, jednom z neaktivnějších v okrese, zrodila myšlenka opět hrát divadlo. Začali hrát především členové klubu, k nimž se přidali i mladí lidé. Po premiéře v září 2001 se soubor, který navazuje na tradici i tím, že jeho nynější vedoucí režíroval zdejší ochotníky již v 70. letech, představil i v několika okolních obcích. (Olomoucké listy, č.1, 2002)

ÚPICE (6000 obyv., okres Trutnov), **LIBČANY** (750 obyv., okres Hradec Králové): V listopadu 2001 oslavil Klub loutkářů v Úpici 50. výročí svého založení. Hraje pro děti v místním Divadle Aloise Jiráska. V prosinci 2001 se účastnil festivalu O cenu Matěje Kopeckého v Libčanech. V této soutěži se o 4 nedělích postupně představily 3 amatérské soubory z Hradce Králové a jako čtvrtý právě úpický, který získal 1. místo. Soubor se účastnil již 1. ročníku přehlídky v r. 1974, pravidelně zde hrál a soutěžil 10 let. Za tu dobu přivezl 3 hlavní ceny a 4 ceny diváka. Nynější představení uskutečnil po sedmnáctileté odmlce. (Úpické noviny, č.1, 2002)

ZÁKUPY (2400 obyv., okres Česká Lípa): Ve dnech 26. a 27. 1. 2002 se konala v kulturním domě v Zákupích oblastní konference Svazu českých divadelních ochotníků spojená s oblastní přehlídkou monologů a dialogů a soutěžní postupovou přehlídkou jednoaktových her, které se zúčastnily soubory z oblastí Českého středohoří a Pojizeří. Zúčastnilo se 80 delegátů. (Zákupský zpravodaj, č.1, 2002)

ŽEBRÁK (1800 obyv., okres Beroun): Kulturní klub Žebrák a jeho Divadelní soubor K.J. Erbeny pořádaly ve dnech 30.11. - 9.12. pod záštitou MěÚ Žebrák 34. ročník divadelní přehlídky Erbenův Žebrák. Vedle místních ochotníků se představily soubory Dobrovít z Dobrovice, DS Kulturního střediska Bystřice u Benešova a DS Erben z Miletína. V rámci programu přehlídky oslavil pořádající soubor a divadelníci z Miletína 190. výročí narození K.J. Erbeny uvedením pohádky J.K. Tyla s Erbenovými říkadly a Erbenovy původní hry. (Zpravodaj města Žebráku, č.12, 2001)

BŘEZEN – KVĚTEN 2002

- 1. – 3.3.** **Praha – Kaškov divadlo Zbraslav**, pražská přehlídka činoherního a hudebního divadla
- 1. – 3.3.** **Lomnice nad Popelkou**, krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla Jizerské oblasti
- 2. – 3.3.** **Jihlava** – regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Kraj Vysočina
- 3. – 17.3.** **Prachatice – O Štítek města Prachatice**, nepostupová přehlídka činoherního divadla pro děti (neděle)
- 5. – 9.3.** **Ostrava – 5. přehlídka školních divadel Ostravy a okolí**
- 5. – 22.3.** **Prachatice – O Štít města Prachatice**, nepostupová přehlídka činoherního divadla (út. a pá.)
- 6. – 8.3.** **Žďár nad Sázavou – Pohádkový mlejnek**, krajská přehlídka činoherního divadla pro děti
- 8.3.** **Louny**, přehlídka amatérského loutkářství Ústeckého kraje
- 8. – 10.3.** **Praha – Karlínská tříska**, pražská přehlídka činoherního divadla pro děti
- 8. – 10.3.** **Horažďovice**, přehlídka činoherního a hudebního divadla Plzeňského a Karlovarského kraje
- 8. – 10.3.** **Dačice**, přehlídka činoherního a hudebního divadla a mladého a netradičního divadla Jihočeského kraje
- 9.3.** Uzávěrka národní přehlídky Pohárek SČDO
- 11. – 23.3.** **Třešť – Třešťské divadelní jaro**, přehlídka činoherního a hudebního divadla, činoherního divadla pro děti a venkovských divadelních souborů Jihomoravského kraje
- 15.3.** **Ústí nad Labem**, regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Ústecký kraj
- 15.3.** Uzávěrka celostátní soutěže Jednoaktovky SČDO v Holicích
- 15. – 17.3.** **Ústí nad Orlicí – ZLOMVAZ po druhé**, přehlídka činoherního a hudebního divadla Pardubického kraje
- 15. – 17.3.** **Praha – DDM Spektrum -Karlínská Tříska**, pražská přehlídka činoherního a hudebního divadla
- 15. – 17.3.** **Bechyně – Loutky v Bečyni**, přehlídka amatérského loutkářství Jihočeského kraje
- 16.3.** **Mělník**, regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Středočeský kraj
- 16.3.** **Brno**, regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Jihomoravský kraj
- 9.5.** **Zlín**, regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Zlínský kraj
- 16.3.** **Karviná**, regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Moravskoslezský kraj
- 16. – 17.3.** **Turnov – Turnovský drahokam**, přehlídka amatérského loutkářství Libereckého kraje
- 18. – 24.3.** **Otrokovice**, přehlídka činoherního a hudebního divadla a venkovských divadelních souborů Zlínského kraje
- 18. – 24.3.** **Studénka – Studenecký Harlekýn**, přehlídka studentského a mladého tradičního divadla Moravskoslezského kraje
- 19. – 21.3.** **Odry – Celostátní přehlídka církevních škol v zájmové umělecké činnosti**
- 19. – 23.3.** **Brno, CVČ Lužánky – Dětská scéna**, městské a okresní kolo přehlídky dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů
- 20.3.** **České Budějovice**, regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Jihočeský kraj
- 20. – 23.3.** **Praha**, přehlídka vybraných inscenací u příležitosti **Světového dne divadla pro děti a mládež** (20.3.)
- 20. – 24.3.** **Kojetín**, krajská přehlídka činoherního a hudebního divadla oblasti Haná
- 20. – 21.3.** **Hradec Králové – Dětská scéna**, přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních kolektivů Královéhradeckého a Pardubického kraje
- 21. – 24.3.** **Rakovník – Wintrův Rakovník**, přehlídka činoherního a hudebního divadla a mladého a netradičního divadla Středočeského kraje
- 21. – 24.3.** **Červený Kostelec**, přehlídka činoherního a hudebního divadla Královéhradeckého kraje
- 21. – 24.3.** **Blansko – Blanenská dílna**, přehlídka činoherního a hudebního divadla Jihomoravského kraje
- 22. – 24.3.** **Děčín – Děčínská brána**, přehlídka činoherního a hudebního divadla Ústeckého kraje
- 22. – 24.3.** **Jihlava – JID-20-02**, přehlídka mladých a studentských divadelních souborů Kraje Vysočina
- 22. – 24.3.** **Praha, Divadlo Jiskra – 27. festival pražských amatérských loutkářů**, krajská přehlídka amatérského loutkářství pro Prahu a Středočeský kraj
- 22. – 24.3.** **Opava**, přehlídka amatérského loutkářství Moravskoslezského a Olomouckého kraje
- 22. – 24.3.** **Plzeň**, regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Plzeňský a Karlovarský kraj
- 23.3.** **Liberec**, regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Liberecký kraj
- 23.3.** **Brandýs nad Labem – Kandrdásek**, memoriál Bedřicha Čapka, soutěž divadelních monologů, dialogů a skupinových vystoupení dětí a mládeže
- 25. – 27.3.** **Hradec Králové**, regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Královéhradecký a Pardubický kraj
- 29. – 31.3.** **Plzeň**, přehlídka amatérského loutkářství Plzeňského a Karlovarského kraje
- 30.3.** Uzávěrka Wolkrova Prostějova, celostátního festivalu poezie a uměleckého přednesu
- duben** **Kopřivnice – Kopřiva**, XVI. ročník festivalu netradičního divadla
- 2.4.** Uzávěrka FEMADu Poděbrady / Divadelní Třebíče, národní přehlídka činoherního a hudebního divadla
- 3 – 4.4.** **Prostějov**, regionální kolo Wolkrova Prostějova pro Olomoucký kraj
- 4. – 7.4.** **Uherské Hradiště – Žebříňák**, přehlídka mladého a netradičního divadla Zlínského kraje
- 4. – 5.4.** **Uherské Hradiště – vrámci přehlídky Žebříňák**, přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních kolektivů a přehlídka sólového přednesu (4.4.) Zlínského kraje
- 4. – 6.4.** **Vyškov – Trdloviny**, přehlídka mladého a netradičního divadla Jihomoravského kraje
- 5. – 7.4.** **Praha, Klub Mlejn – Stodůlecký Píseček**, pražská přehlídka mladého a netradičního divadla
- 5. – 6.4.** **Valašské Meziříčí – Setkání netradičních divadel**, přehlídka mladého a netradičního divadla Olomouckého a Moravskoslezského kraje

5. – 6.4. **Třebíč – Třebíčské jaro**, přehlídka amatérského loutkářství Jihomoravského a Zlínského kraje

5. – 7.4. **Ostrava, DDM Korunní – Mariánské Hory a Hulváky – Dětská scéna**, přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Moravskoslezského kraje

5. – 7.4. **Kojetín - Praktická dílna scénického svícení** Jihočeského kraje

6.4. **Praha – Pražský kalich**, pražské regionální kolo Wolkrova Prostějova

6. – 7.4. **Ostrov**, přehlídka mladého a netradičního divadla Plzeňského a Karlovarského kraje

6. – 7.4. **Brno – Jarní divadelní festival**, přehlídka mladého a netradičního divadla Jihomoravského kraje

6. – 7.4. **Hradec Králové**, přehlídka amatérského loutkářství Královéhradeckého a Pardubického kraje

8.4. **Uzávěrka Loutkářské Chrudimi**, celostátní přehlídka amatérského loutkářství

10.4. **Zábřeh na Moravě** přehlídka dětských recitátorů Olomouckého kraje

11. – 12.4. **Zábřeh na Moravě**, přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Olomouckého kraje

12. - 14.4. **Kostelec nad Orlicí**, přehlídka mladého a netradičního divadla Královéhradeckého a Pardubického kraje

12. – 14.4. **Bechyně – Bechyňské Jaro**, přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Jihočeského kraje

12. – 14.4. **Chotěšov**, přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Plzeňského a Karlovarského kraje

12. – 14.4. **Brno, CVČ Lužánky – Dětská scéna**, přehlídka dětských divadelních a loutkářských souborů a recitačních kolektivů Jihomoravského kraje

12. – 14.4. **Prachatice – Tvůrčí ateliér autorské tvorby TAAT 2002**

13.4. **Nový Bor**, přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Libereckého kraje

15.4. **Uzávěrka Šrámkova Písku**, celostátní přehlídka mladého a netradičního divadla

17. – 19.4. **Tanvald – O zlatý člunek města Tanvaldu**, přehlídka činoherního divadla pro děti Jizerské oblasti

18.4. **Třebíč**, přehlídka dětských recitátorů Kraje Vysočina

19.4. **Třebíč**, přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů Kraje Vysočina

19. – 21.4. **Sadská**, přehlídka venkovských souborů Středočeského kraje

19. – 21.4. **Praha, Karlínské Spektrum – Otvírání 2002**, pražská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních kolektivů

19. – 21.4. **Stochov – Dětská scéna**, přehlídka dětských divadelních a loutkářských souborů Středočeského kraje

20.4. **Praha - Konference SČDO**

20.4. **Ostrov**, přehlídka dětských recitátorů Karlovarského a Plzeňského kraje

20. – 21.4. **Třeboň – Pohádková Třeboň**, přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti

23.4. **Uzávěrka Dětské scény**, celostátní přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů v Trutnově

24. – 25.4. **Hradec Králové**, přehlídka dětských recitátorů a **29. – 30.4.** Královéhradeckého a Pardubického kraje

9.5. **Brno**, přehlídka dětských recitátorů Jihomoravského kraje

26. – 28.4. **KOLÍN – OTEVŘENO VII, celostátní přehlídka pantomimy a pohybového divadla**

26. - 28.4. **Kaplice – Kaplický krajáč**, přehlídka venkovských divadelních souborů Jihočeského kraje

26. – 28.4. **Dolany**, přehlídka venkovských divadelních souborů Královéhradeckého a Pardubického kraje

27.4. **Velká Bystřice – Pohárek SČDO, národní kolo soutěže divadelních monologů a dialogů a individuálních výstupů sloutkou**

27.4. **Mělník**, přehlídka dětských recitačních souborů a dětských recitátorů Středočeského kraje

27.4. **Ústí nad Labem**, přehlídka dětských recitátorů Ústeckého kraje

27. – 28.4. **Žďár nad Sázavou – Festival scénického tance a pohybového divadla**

27. – 28.4. **Praha, DDM Praha 8 – Pražské vajíčko**, pražská přehlídka dětských recitátorů

27.4 – 4.5. **Němčice nad Hanou – Hanácký divadelní máj**, krajská přehlídka venkovských divadelních souborů a činoherního divadla pro děti

květen **Dobruška – Pojizerské divadelní hry**, nesoutěžní přehlídka amatérských divadelních souborů

květen **Český Dub – Loutkářské letnice a Seminář dramaturgie vloučkovém divadle a loutkoherectví**

květen **Brno – CVČ Lužánky**, přehlídka dětských recitátorů Jihomoravského kraje

2. - 5.5. **Poděbradské dny poezie**, 40. ročník festivalu přednesu poezie a prózy

3. – 5.5. **Josefův Důl – Josefodolské divadelní jaro**, severočeská krajská přehlídka venkovských divadelních souborů

9.5. **Liberec**, přehlídka dětských recitátorů Libereckého kraje

9. – 12.5. **PODĚBRADY – FEMAD, 1. část národní přehlídky činoherního a hudebního divadla**

9.5. **Bechyně – Kvítka 2002**, přehlídka dětských recitátorů Jihočeského kraje

11. – 12.5. **Radnice – Radnický dráček**, přehlídka činoherního divadla pro děti Plzeňského a Karlovarského kraje

11. – 12.5. **Havlíčkův Brod**, východočeská krajská přehlídka činoherního divadla pro děti

15. - 19.5. **TŘEBÍČ - DIVADELNÍ TŘEBÍČ, 2. část národní přehlídky činoherního a hudebního divadla**

